

ကညီတဂ်ပဂ်ဆဂ်တဂ်ခဲဂ်စိတဲခိး

လၢ

★ ဗုစကီလၢဂ်တီ ★

တဂ်တဂ်ကတဲဂ်ကတီဒေၤလၢ တဂ်ခဲဂ်စိတဲခိးကမံးတံဂ်
ကညီဒီကလုဂ်စၢဖျိဂ်ကရု-လီၢ်ခၢဂ်သး

တၢ်စံၣ်စီၤတဲၤ
လၢကညီၣ်ဒီကလုာ် တၢ်ဖျးတၢ်ဂဲၤ
အလံာ်အဂီၢ်

တၢ်ကတိၤအါန့ၣ်

ပဝဲဒၣ်ပကညီတကလုာ်အံၤ, ဒံပုၤတကလုာ်အသိး, ပတဲတုၤပဝဲဒၣ်အုၣ်
 တဘျုးဂီၢ်တဘျုးဂီၢ် ဟီၣ်ခိၣ်တကဝီၤအံၤအပူၤ ဝးထီၣ်လၢဒုခန (၇၃၉)ဒီး
 ဝဲးမၤအိၣ်အိၣ် အိၣ်အိၣ် ပဝဲဒၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ် ပယုၣ်ညါဘၣ်လၢ ဝိၣ်ပၢဖီဖၣ်ပုၤ
 ပုၤန့ၣ်စီၤန့ၣ်အတၢ်ဝိၣ်လီၤတဲၤလီၤအပဝဲဒၣ်လီၤတဖၣ်တဆိဘၣ်တဆိန့ၣ်လီၤ
 ပုၤလၢအကတံာ်ကတိၤဒီး ကွဲး ပကညီအတၢ်စံၣ်စီၤတဖၣ်, ဟံၣ်ဂၢၢ်ဟံ
 ကျဲးပဝဲဒၣ်ဒ်န့ၣ်အသိးလီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အသိး, ပဖျးဟံၣ်ဖီၣ်၁၉၉၂ နံၣ်ဒီး
 (၇၃၉) နံၣ်သၢပုၤ, ကအိၣ်ပဝဲဒၣ်(၂၇၃၁) န့ၣ်န့ၣ်လီၤ. မၤသးဒ်န့ၣ်
 ဒီးပဝဲပကညီတဖၣ်ပတီၢ်ဖိးဆိဒီးမၤလၢကဝီၤပကညီအနံၣ်ထီၣ်သိးနံၣ်ဒဲး
 ဒ်န့ၣ်အသိးလီၤ.

ဒ်သိးပံကတံာ်ကတိၤဒီးကွဲးဟံၣ်လီၤပပုၤကလုာ် ကညီအတၢ်စံၣ်စီၤတဲၤ
 လၢအကအိၣ်ဒီးတၢ်မၤနီၣ်မၤအိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်ပပုၤကလုာ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်တံၢ်မၤနၢၤ
 မၤအိၣ်အိၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်
 မၤပုၤမၤဆိတနံၣ်အံၤ ဝဲဒၣ်ခိၣ်ကဂ့ၢ်စံၣ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်ပဝဲဒၣ်ဟီၣ်ခိၣ် ဒီး
 အုၣ်ညါအံၤ ဒိၣ်ဒိၣ်ပုၤပုၤဒၣ်လံာ်အခါအံၤန့ၣ်, တၢ်ကွဲးတၢ်လဲၤအဖျးအတီတဖၣ်
 တၢ်ကကွဲးဟံၣ်ဖျးထီၣ်အိၣ်န့ၣ် တၢ်မၤအိၣ်အိၣ်တဘျုးဘၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ် ပထီၣ်ပဒူးပဝဲ
 ဒၣ်သ့န့ၣ်လီၤ. မၤသးန့ၣ်ကွဲးဒ်န့ၣ်ဒီး, ဝဲဒၣ်ကလံးခိၣ်လဲၤန့ၣ်သ့န့ၣ်ပတၢ်ပုၤအ
 စီၤန့ၣ်, လၢပဝဲကညီကလုာ်အကျိၤ, သဂုၣ်ထံၣ်သၣ်ပုၤ, သဂုၣ်စံၣ်စီၤ, စီၤ
 အိၣ်လး, စီၤဖီလ့, ဝုၣ်တီၣ်ဒီးကညီခိၣ်န့ၣ်လၢအမံၤပုၤသၣ်ဖျိအဂၢၤတဖၣ်န့ၣ်
 အုၣ်ညါတုၤအပုၤကလုာ်အဂ့ၢ်အကျိၤဒီးကတံာ်ကတိၤကွဲးကျဲးပဝဲဒၣ်လံာ်လဲၣ်တဖၣ်
 ဘၣ်သးဒီးကညီကလုာ်အတၢ်စံၣ်စီၤထီၣ်ပဝဲဒၣ်အဂ့ၢ်အခါးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လံာ်တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးအိၣ်လၢအကတံာ်ပဝဲဒၣ်စံၣ်စီၤတဲၤတဖၣ် ဝုၣ်ကိးန့ၣ်
 ဒ်သိးတၢ်ကွဲး, ဆိဒီးဂုၤလီၤအိၣ်တကျဲးပပုၤကလုာ်အသိးအကျိၤန့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်. တၢ်

ပါတပုဒ်ပဒိတ်လၢအစိတ်ဒီးတဖၣ်စိတ်ဒါတဖၣ်ပုဒ်တဖၣ်တဖၣ်ဂံၣ်တဖၣ်အိတ်
 ဒၣ်အိတ်ညါ, ဟံၣ်တဖၣ်အဒၣ်အဆါဒီးဖိတ်ခံးဒၣ်လံၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တဖၣ်ကဒီးလၢ
 အတဖၣ်န့ၣ်, အကလံးအပုၤကွဲးလံၣ်လၢအဂုၤလံၣ်တဖၣ်အသးဘူးဘူးတံၣ်တံၣ်ဒီး တညီ
 ဒိတ်န့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်, အဝဲသ့ၣ်ထီးဖှိတ်အသးဒီးကညီတဖၣ်န့ၣ်ကွဲးထူးထီၣ်ဝဲဒၣ်လံၣ်
 တဖၣ်မၤအသးအမ့ၢ်အတီတဖၣ်သ့ၣ်န့ၣ်, မ့ၢ်လၢအတဖၣ်ကွဲးအီၤလၢပုၤမၤ
 လံၣ်အိတ်ကိတ်အမ့ၢ်အပုၤ (ဘက်တော်သး) တဖၣ်အသး, တဖၣ်ဝဲအဝဲဒၣ်ဒီး ခံး
 ဝဲလၢတဖၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တဖၣ်အတီအကြိတ်အခဲၣ်န့ၣ်အိတ်ဒံးဝဲဖိတ် ဝဲ
 လီၤ.

တမံၤလၢတဖၣ်ခွဲၤတဖၣ်ခွဲၤဒီးလၢဟံၣ်ဒိတ်တဖၣ်ဒုးဖးဒိတ်တၢတဘျီဒီးခံၣ်ဘျီ
 တဘျီစးထီၣ်ဒံးအဆါတတီၣ်န့ၣ်, ပုၤပယီၤဖိတ်အပုၤကွဲးလံၣ်, တဖၣ်ခံၣ်စိတ်စိတ်
 သဂုၤတဖၣ်ဂုၤကွဲးစးဘုသ့ၣ်ညါကိတ်ပယီၤအတဖၣ်ခံၣ်စိတ်စိတ်လၢအစိတ်ဒိတ်
 အသးဘုခံၣ်ညါဒီးပထံၣ်ဘၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကွဲးဂုၤလီၤဝဲဒၣ်တဖၣ်သ့ၣ်လီၤ. လၢ
 တဖၣ်အိတ်အသးဒီးတဖၣ်မၤအသးအမ့ၢ်အတီအဖိတ်ဒိတ်န့ၣ်ပုၤကွဲးလံၣ်တဖၣ်ခံၣ်စိတ်
 စိတ်သဂုၤတဖၣ်အိတ်ဂုၤန့ၣ်ဂုၤကွဲးစးဘုသ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၣ်ဒီးတတံၣ်ကတီၤကွဲးပက
 ညီကလံၣ်အဂုၤန့ၣ်, လၢတဖၣ်ကွဲးအပုၤတဖၣ်လီၤတံၣ်လီၤကံၣ်မ့ၢ်အိတ်သ့ၣ်န့ၣ် တဖၣ်
 လၢအကွဲးတဖၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တဖၣ်မ့ၢ်တဖၣ်တီၣ်ဒီးမ့ၢ်တဖၣ်အတဖၣ်အဂုၤန့ၣ်လီၤ.
 ပုၤသ့ၣ်ပုၤဘၣ်, ပုၤကွဲးလံၣ်သဂုၤတဖၣ်နီၤနီၤန့ၣ်လူၤဘၣ်တဖၣ်ပါတဖၣ်ပုၤစိတ်
 စိတ်ပၤအသး, ပုၤကလံၣ်ဒိတ်သန့ၣ်ဖိတ်တဖၣ်အသး (မင်းအလိုလိုက်မင်းအဂျီၣ်) ဒီး
 ဝဲအဝဲဒၣ်ပုၤဂံၣ်စိတ်ဖိတ်တဖၣ် (မြေၣ်ဒိတ်အုၣ်စိုက်) ဒံးပံးတဖၣ်အသး
 ပုၤကလံၣ်လၢအနိတ်ဂံၣ်စိတ်ဟံၣ်ဝဲလၢအမ့ၢ်ပုၤတကိတ်တသီၣ်, ပုၤလၢအကြီး
 ဒီးတဖၣ်မၤကတီၣ်အိတ်သးဒီးပုၤကညီ (လူ) တံၣ်နီၣ်န့ၣ်ဒုးထီၣ်ဝဲလၢအတဖၣ်
 ကိတ်ဖိတ်, ဒုၣ်ဒုၣ်ပုၤအိတ်ဒီးပထံၣ်ဘၣ်ပုၤတဖၣ်လၢအစိတ်အုၣ်တဝဲဒၣ်လၢ အ
 တဖၣ်ကွဲးအပုၤဒံးတဖၣ်မၤဘၣ်ကလံၣ်ဒိတ်သန့ၣ်ဖိတ်တဖၣ်အသးန့ၣ်လီၤ.

တမံၤလၢတဖၣ်ခွဲၤလံၣ်တဖၣ်ခံၣ်စိတ်စိတ်အဝဲအံၤန့ၣ်စးထီၣ်လၢအကလံး
 ပုၤမၤလံၣ်အိတ်ကိတ်ဒိတ်န့ၣ်အစိတ်တဖၣ်အိတ်ပုၤအသးပကတီၣ်လၢ မ့ၢ်မသိတ်န့ၣ်
 အံၤန့ၣ်, ဒံးတဖၣ်အိတ်ဒီးပုၤအသး တဖၣ်တဖၣ်လၢပုၤသ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၣ်အိတ်ဒီး
 တဖၣ်တဖၣ်ဝဲလၢပမၤဘၣ်လၢပနီၣ်ကစိတ်ဒၣ်ပဝဲတဖၣ် တဖၣ်လၢပတုၣ်
 ဘၣ်ဒိတ်ဘၣ်အိတ်ဒီးဖဲဒိတ်ဘၣ်အိတ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်, ပလၢဘၣ်အိတ်, လၢတဖၣ်အိတ်
 သးအဖိတ်ဒိတ်န့ၣ် မ့ၢ်လံၣ်တဖၣ်လၢပကတံၣ်ကတီၤဒီးကွဲးလီၤဟံၣ်လီၤဒၣ်ထံၣ်ကဂုၤ

အဓိပ္ပာယ်ဖော်ပြချက်နှင့်အညီ - ဒုတိယအကြိမ်တစ်ကြိမ်အားဖြင့် အထောက်အကူပြုရန်အတွက် အသုံးပြုဆောင်ရွက်ရမည့် အချက်အလက်များကို အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

ဒုတိယအကြိမ်တွင် အသုံးပြုရမည့် အချက်အလက်များကို အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

၁- တစ်စုံတစ်ရာနှင့်ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များကို အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

၂- တစ်စုံတစ်ရာနှင့်ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များကို အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

၃- တစ်စုံတစ်ရာနှင့်ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များကို အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

၁- တစ်စုံတစ်ရာနှင့်ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များကို အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

၂- တစ်စုံတစ်ရာနှင့်ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များကို အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

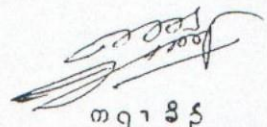
၃- တစ်စုံတစ်ရာနှင့်ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များကို အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

တၢ်ဂၢၢ်ထွဲးစးဝဲဒ်သိးတၢ်လၢတၢ်ပွဲၤကအိၣ်ဘၣ်ဆၣ်, ဒ်သိးပတမၤန့ၢ်လံာ်
 လဲၣ်, တၢ်ထွဲးနီၣ်ထွဲးသိလၢအဘၣ်သးတဖၣ်, ဒီးဒ်သိးပတဆဲးထွဲးဒီးပၤလၢအ
 သ့ၣ်ညါနီၣ်ပၢၢ်ထွဲးတၢ်ဂၢၢ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တီၢ်တဖၣ်ခဲးဒီးနီၣ်န့ၣ်လီၤ.

တမံၤဂၤတဖၣ်ဂၤန့ၣ်, လံာ်လၢအဘၣ်တၢ်ထွဲးအီၤတဖၣ်, တၢ်ထွဲးဝဲအ
 ဂၢၢ်အခးသန့ၤထီၣ်သးလၢတၢ်ဘုတီၢ်န့ၢ်တၢ်မၤတဖၣ်အသးတဖၣ်အဖီၣ်ခိၣ်,
 ဒီးတၢ်ဂၢၢ်တၢ်ဂၤလၢအဘၣ်တၢ်ထွဲးအီၤတဖၣ်, လၢတၢ်ဟံၣ်ဖျိၣ်ခိၣ်အီၤခဲၤ,
 မ့ၢ်တၢ်မၤအသးလၢအဘၣ်အဂီၤနီၣ်နီၣ်ဒီးတမ့ၢ်တၢ်မၤအသိၣ်မၤစၢၤလီၤ
 အီၤဘၣ်. တၢ်ဂၢၢ်တဖၣ်ခဲၤ, ဒ်အမ့ၢ်တၢ်လၢအဘၣ်တၢ်ဘုတီၢ်န့ၢ်အီၤအသိး
 တၢ်ဂၤတၢ်ဂၤလၢတၢ်ကဘၣ်ဘုတီၢ်န့ၢ်ဒီးဟံၣ်ဖျိၣ်ခိၣ်အီၤလၢလၢပွဲၤပွဲၤန့ၣ်
 ကအိၣ်ဒဲးဝဲဒ်အိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. လၢအပူၤထွဲးတၢ်အဂၢၢ်အခးလၢအဘၣ်တၢ်
 ထွဲးနီၣ်ထွဲးသိအီၤလီၤတီၢ်လီၤဆဲးလၢအသန့ၤထီၣ်သးလၢတၢ်အိၣ်သးအဖီၣ်ခိၣ်တ
 ဖၣ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ပၣ်ဖျိၣ်န့ၣ်အီၤဒီးတၢ်အဂၢၢ်အခးလၢတၢ်ထၢဖျိၣ် န့ၢ်
 အီၤတဖၣ်ဝဲဒ်ဒီးဘၣ်တၢ်ကတီၤဒီးထွဲးကျဲးအီၤတဖၣ်န့ၣ်, ကမံၤတဲၤသမံၤသမိး
 တၢ်တဖၣ်ဟံၣ်ဂၢၢ်ဟံၣ်ကျဲးဝဲဒ်ဒီးခဲးကျဲးဂၤလီၤဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲထံၤလီၤတီၢ်ပူၤထွဲး
 ဒူးတၢ်မၤသိကတီၢ်အသးဒီးတၢ်ဘုတီၢ်မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်တဲၤအဘၢကတီၢ်န့ၣ်, တၢ်
 တီၢ်သ့ၣ်ဟံၣ်သးအိၣ်ဝဲဒ်လၢတၢ်ကတဂၢၢ်ကရိၣ်ထီၣ်ကမံၤတဲၤတဖုလၢအအိၣ်ဟံၣ်စၢၤ
 ခဲၤတဖုအမဲာ်ညါ, ခိၣ်နီၣ်ဒီးပၤအဂၤအဂၤတဖၣ်တဟံၣ်ဆုၣ်ဝဲဒ်ဖျိၣ်လၢက
 ကတီၢ်ကတီၤထွဲးကျဲးတၢ်ခဲၣ်စီၤခဲၣ်စီၤအလၢအပွဲၤတဘျီန့ၣ်လီၤ.

ဒူးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်ကလုာ်လၢအဘၣ်တၢ်ဆိၣ်တံၢ်မၤန့ၢ်အီၤအတၢ်ဂီၢ်ဖျိၣ် ဃု
 မိးသန့ၤတက့ၢ်.

တဂၢၢ်ခိၣ်

ကမံၤတဲၤဖိတဖၣ်

- ၁- သူးခိၣ်ကျဲးဂီၢ်ဂၢၢ်စီၤခိၣ်ခိၣ်
- ၂- သူးခိၣ်ကျဲးဂီၢ်ဖိမိၣ်ခိၣ်
- ၃- သူးခိၣ်ကျဲးဂီၢ်ဖိစီၤတစၢၢ်ဒိၣ်
- ၄- သူးခိၣ်ကျဲးဂီၢ်ဖိစီၤတီၤယုၤဖိ
- ၅- နဲၣ်ပွဲၣ်ခိၣ်ကျဲးသးယဲၤ(၂)စီၤတဖၣ်လု

ကမံၤတဲၤလၢအသမံၤသမိးထွဲးကဒိ
 ကျဲးဒီးဟံၣ်ဂၢၢ်ဟံၣ်ကျဲးကညိတၢ်
 ထွဲးတၢ်ဂၤအတၢ်ခဲၣ်စီၤခဲၣ်စီၤ
 တၢ်ထွဲးပဠိာ်- ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်- ကညိ
 ဒိကလုာ်စၢၢ်တဂၢၢ်- လီၢ်ခၢၢ်သး

ကလွန် ချွန်လၢ ကိပ်ပယ်ၤ ပုၤတဖၣ်အတၢ် ပါၣ်ဆၢ

- တၢ်ကတိၤလၢၤညါ, - ကိပ်ပယ်ၤအဟံၣ်ခိၣ်ဂီၤဒီးတၢ်ဆိၣ်အသးမုၢ်မဆိတနံၤအံၤတဖၣ်။
- အခိၣ်တၢ် - ကလွန် ချွန်တဖၣ်အတၢ်ဆိၣ်အိၣ်လိၢ်ကျဲ, ဒီးအတၢ်ဆိၣ်အသးမုၢ်မဆိတနံၤအံၤ။
- အခိၣ်သၢ - တလုၣ်နံၣ်တလုၣ် ချွန်တၢ်ပါၣ်ဆၢ။
- အခိၣ်လွံၣ် - မိၣ်ကလွန် ချွန်အတၢ်ပါၣ်ဆၢ။
- အခိၣ်ယဲၣ် - ယီၤကလွန် ချွန်အတၢ်ပါၣ်ဆၢ။
- အခိၣ်ဃု - တခွၢ်ကလွန် ချွန်အတၢ်ပါၣ်ဆၢ။
- အခိၣ်နံၣ် - ပအိၣ်ကလွန် ချွန်အတၢ်ပါၣ်ဆၢ။
- အခိၣ်ဃီး - ပအိၣ်ကလွန် ချွန်အတၢ်ပါၣ်ဆၢ။
- အခိၣ်ခွဲ - ပလိၣ်ကလွန် ချွန်အတၢ်ပါၣ်ဆၢ။
- အခိၣ်တဆံ - ခွဲၣ်ကလွန် ချွန်အတၢ်ပါၣ်ဆၢ။
- အခိၣ်တဆံတၢ် - ဂၤခၢၣ်ကလွန် ချွန်အတၢ်ပါၣ်ဆၢ။
- အခိၣ်တဆံခဲ - လိၣ်ကလွန် ချွန်အတၢ်ပါၣ်ဆၢ။
- အခိၣ်တဆံသၢ - ဝး, ကိၣ်ဒီးအံၣ်ကိၣ်ကလွန် ချွန်တဖၣ်တၢ်ပါၣ်ဆၢတဖၣ်။

ကညီဖိတဖၣ်အတၢ်တုးတၢ်ဂဲၤတုၤလီၤလၢ -
ဟံၣ်ခိၣ်တၢ်ဒုးဖးဒိၣ်ခဲၣ်တၢ်(၁၉၄၁) နံၣ်
တၢ်ဂ့ၢ်ကိၣ်ကျိၤတဖၣ်

အပတီၢ် - ၁။ ကညီဖိလၢ ခါပုၤတံၣ်

- အခိၣ် ၁။ ကညီအသုအသံး
- အခိၣ် ၂။ ကညီဖိတဖၣ်အတၢ်တုးန့ၣ်လီၤဒီးအိၣ်ဆးလၢ ကိၣ်ပယီၤပုၤ
- အခိၣ် ၃။ ကညီဖိအဒုၣ်တဖၣ် .
- အခိၣ် ၄။ ကညီဖိလၢဟံၣ်ခိၣ်ကစၢ်တဖၣ်အစီၤ .

အပတီၢ် ၂။ ကညီဖိလၢအဲကလံးခိၣ်လၢန့ၣ်တၢ်ပၤစီၤ (၁၉၂၆-
၁၉၄၁)

- အခိၣ် ၅။ ပုၤအဲကလံးဖိတဖၣ်အတၢ်တုးဒုးန့ၣ်ကိၣ်ပယီၤဒီးအခိၣ်လၢန့ၣ်သန့
- အခိၣ် ၆။ ကညီဖိဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်သ့တၢ်မၤလီၤမၤဒီး .
- အခိၣ် ၇။ ကညီဖိဒီးအလံၣ်အလဲၣ်အတၢ်ပၤပၤတဖၣ် .
- အခိၣ် ၈။ ကညီဖိဒီးတၢ်လိၣ်ဆိၣ်လိၣ်ကွဲ .
- အခိၣ် ၉။ ကညီဖိဒီးတၢ်သ့ၣ်ဝံၣ်သးဆၢ .
- အခိၣ် ၁၀။ ကညီဖိဒီးတၢ်ပၤတၢ်ဖြး .
- အခိၣ် ၁၁။ ကညီဖိဒီးထံၣ်ဂ့ၢ်ကိၣ်သး .
- အခိၣ် ၁၂။ ကညီဖိဒီးတၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ် (မုၢ်ကျိၤဝဲၤတုၣ်)
- အခိၣ် ၁၃။ တၢ်တုးတၢ်ဂဲၤဒီးတၢ်ကၣ်တၢ်ဂီၤလီၤဆိၣ်တဖၣ် .
- အခိၣ် ၁၄။ တၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ဂီၤဒီးအကလုာ်ကလုာ်တဖၣ် .

ကညီတၢ်ဖျးတၢ်ဂဲၤစးထီၣ် ၁၉၄၁-၁၉၄၉ နံၣ်

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်

တၢ်တပတီၢ်

ယပၣ်တၢ်ပၤအစီၤ (၁၉၄၁-၁၉၄၅)

- အခိၣ် ၁-တီၣ်ခိၣ်တၢ်ဒူးဖးဒိၣ် (၂) ဘျီတဘျီဒီးကိၣ်ပယံၤ .
- အခိၣ် ၂-တံၣ်အၣ်အုၣ် (B.I.A.) သူးဒီးအတၢ်မၤအၤမၤယံၤတဖၣ် .
- အခိၣ် ၃-ကညီပယံၤအတၢ်သတံၣ်အုၣ် .
- အခိၣ် ၄-ကညီဖိတဖၣ်လၢယပၣ်တၢ်ပၤစီၤ
- အခိၣ် ၅-တၢ်ဖၢၢ်အၤထီၣ်ဒိၣ်ဒီးကညီဖိ .

ခံတပတီၢ်

စး ထီၣ်တီၣ်ခိၣ်တၢ်ဒူးဖးဒိၣ် ခံဘျီတဘျီဝံၤတူၤလီၤကညီတၢ်ဖၢၢ်
အၤစးထီၣ် (၁၉၄၅-၁၉၄၉)

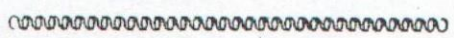
- အခိၣ် ၆-ကညီဖိအတၢ်သုၣ်သုၣ်ကိၣ် .
- အခိၣ် ၇-ခ့ၣ်-အဲၣ်-ယုၣ်ကညီဒီးကလုၣ်ကရၢၤစၢၤဖျိၣ်
- အခိၣ် ၈-တၢ်ဖျိၣ်အၤဒိၣ်ထီၣ်တူၤအုၣ်စုၣ်ကတဲၤတၢ်ဖၢၢ်အၤ .

ကညီအတဖ်ဟူးတဖ်ဝဲၤစးထီၣ် (၁၉၄၉) နံၣ်ဘူၤခဲၣ်

(ကညီစူကဝဲၤတဖ်ပၢၢ်ဆါ)

တဖ်ဂ့ၢ်တဖ်ကျိၤတဖ်

- (၁) စူကဝဲၤတဖ်ပၢၢ်ဆါ စးထီၣ်ဒီးတဖ်မၤနၢၤဖးဒိၣ် .
- (၂) တဖ်ဒူးဆိၣ်ထီၣ်ကိၣ်သုလုၤပဒိၣ်ဒီးကိၣ်သုလုၤသူးတဖ်ပၢၢ်တဖ်ပွဲး .
- (၃) စီၤဘးအုၣ်အတဖ်သံ, ဒီးတဖ်ဒူးဆိၣ်ထီၣ်ခ့ၣ်တံၣ်တံၣ် (KGB)
- (၄) ထံထၣ်စူဒီးတဖ်ပၢၢ်ဆါအကျဲၣ်တံၣ်တံၣ်,
- (၅) ၁၉၅၃ နံၣ်ဖၣ်ပုၣ်ခိၣ်ကရဲး ,
- (၆) မုဆိဒီးခ့ၣ်အၣ်ဂီၢ်စံၣ် (KRC)
- (၇) ၁၉၅၆ နံၣ်မိၣ်ကိၣ်ခိၣ်ကရဲးဒီးတဖ်ပိၣ်ဆူတဖ် .
- (၈) တဖ်ကရၢၤကရိၣ်ထီၣ်တုၤကိၣ်ခိၣ်တဖ် .
- (၉) ခ့ၣ်အိၣ်ယုၣ်ပၢၢ်တံၣ်ဒီးပၢၢ်တံၣ်ခိၣ်ကရဲးအခိၣ်ထံးကတၢၢ်တၢၢ်
၁၉၅၉ နံၣ် .
- (၁၀) တဖ်ကျဲးစးဘၣ်ဘးကရၢၤဖျိၣ်တဖ်ဖံးတဖ်မၤတဖ် .
- (၁၁) တဖ်သးတလီၤပလိၣ်လၢ ခိၣ်နၢ်တဖ်အကျဲးဒီးတဖ်လီၤဖးအခိၣ်ထံး
ကတၢၢ်တၢၢ် .
- (၁၂) ခုၣ်ဒိၣ်အတဖ်ကိးတဖ်ထံၣ်လိၣ်ကတီၤသးကိးတဖ်လၢထံၣ်လိၣ်ကိၣ်ပူၤတဖ်
မုၢ်တဖ်ခုၣ်အဂီၢ် .
- (၁၃) တဖ်သးတလီၤပလိၣ်ဒီးတဖ်လီၤဖးလၢ ခိၣ်နၢ်တဖ်အကျဲးဒီး တ
ဖ် .
- (၁၄) တဖ်ဘၣ်ပျၢ်စူပျၢ်ခိၣ်ထံထၣ်စူဒီးပကိၣ်မၤတဖ်တဖ်လိၣ် .
- (၁၅) ကညီဒိၣ်ကလုၣ်တဖ်ယုတဖ်ဖိး .
- (၁၆) တဖ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ဂီၤတဖ် .

ကလွန် ခွဲလၢ ကိပ်ပယီၤ ပုၤတဖၣ်အတၢ်ပၢၢ်ဆၢ

တၢ်ကတိၤလၢညါ-

ထံကိပ်လၢ ခဲအံၤတၢ်တၢ်ကိးအိၤလၢ ကိပ်ပယီၤ န့ၣ်, မ့ၢ်ကိပ်တ
ကွၢ်လၢ ပုၤအိကလွန်အိၣ်ဝဲဆိးဝဲဒ် ကညိ; ကလွန်နံၣ်, ကခွၢ်, ခွဲ, ယီၤ,
မိၣ်, ဂၢၤခၢၣ်, ပအိၣ်, ပလိၣ်, ပဒိၣ်, ဝး, လိတုၣ်, အံၣ်ကိ (အခၢၣ်) လိ
စူး, (လံးဂွံ), နၢၣ်ကး, (ဆလုံ) ဒနူး, ကဒုကါ, အဖီ (အင်းသး) ယီၤ
, တဂူး, ပယီၤ, ဒီးအဂၢၤတဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ပုၤပယီၤဖီတဖၣ် မ့ၢ်ပုၤ နီ
ဂံၢ်အိကထီၣ်ကလွန်ဒိၣ်, န့ၢ်ထံကိပ်အတၢ်စိကမိၤ, ဒီးပၢၢ်တၢ်ပြးတၢ်ဒိအ
ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဆိၣ်တံၢ်မၤနၢၤ, ဆိၣ်တံးဆိၣ်တၢၤ, အိၣ်တုၢ်အိၣ်ကလိၤ, က
လွန်အဂၢၤတဖၣ်စးထီၣ်လၢ ပယီၤ မိအစီၤလံၤလံၤတုၤလီၤ မ့ၢ်မၤအိကနံၣ်
အံၤန့ၣ်ဝဲ, စါယူး, သူးပဒိၣ်အစီၤ-ဒီးအတၢ်ဆိၣ်တံးဆိၣ်တၢၤတဖၣ်အာထီၣ်
သိထီၣ်, နးထီၣ်တုၤထီၣ်, ကိပ်ထီၣ်ဂီၤထီၣ်ပၢၢ်တုၤလၢတၢ်မၤတဂီၢ်ပိ
တၢ်မၤသံမၤဝဲအသံသတဒီး မ့ၢ်မၤအိကနံၣ်အံၤကလွန် ခွၢ်အဂၢၤတဖၣ် ခဲ
လၢၣ်ဃၢၣ်ဃၢၣ်တံးထီၣ်ဖီထီၣ်စုကဝဲပၢၢ်ဆၢ ဒူးထီၣ်ဒိတုၤပယီၤကလွန် ခွၢ်
န့ၣ်ဝဲ, စါယူးပဒိၣ်ဒိသးကအိၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဝဲ, န့ၢ်တၢ်သဘုဒီးထုၣ်ဖျးထီၣ်စွံ
အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်လၢ ပပဝ် ဖျိထီၣ်ပဝဲကညိဖီတဖၣ်အတၢ်တူးတၢ်ဝဲၤအတၢ်ပၢၢ်
ဆၢလၢလံၤလီၤအိအသိ, ပတပဝ် ဖျိထီၣ်ကညိဖီအတၢ်ပၢၢ်ဆၢအဂ့ၢ်လၢလိ
အံၤအပုၤတၢ်. ကလွန် ခွၢ်တဖၣ်ခဲလၢၣ်တုၢ်တၢ်ခိၣ်တၢ်ပယီၤကလွန် ခွၢ်
တဖၣ်အတၢ်မၤအၢမၤသိ, တၢ်ဆိၣ်တံးဆိၣ်တၢၤ, တၢ်အိၣ်တုၢ်အိၣ်ကလိၤ
တၢ်မၤသံမၤဝဲတဖၣ်ဒိပပုၤကညိဖီတဖၣ်တုၢ်တၢ်ခိၣ်တၢ်အသိ, တံးထီၣ်
ဖီထီၣ်စုကဝဲပၢၢ်ဆၢ ဒူးတၢ်ဒီးပမၢ်ပုၤပၢၢ်ဆၢတၢ်ဖီဒိသိသိ
အခွၢ်ဒိတမံၤဃိတကလွန်အိ, အိၣ်ဒီးတၢ်ကွၢ်ဖီတမံၤဃိလၢတၢ်ဒူးလီၤပွီ
ကွၢ်ခွၢ်ဒိဒီးမၤန့ၢ်ပတၢ်သဘု, သုၣ်ထီၣ်ပထံသဘုကိ သဘုပတၢ်ဝဲ
ပြးဒၣ်ပဝဲဒီးတကတိၢ် ဃိသုၣ်ထီၣ်ကိစၢၤဖျိအသိလၢအတၢ်အတိ, အလဲ
ထီၣ်လဲၤထီ, တၢ်တိၣ်တၢ်ညိဒီး မ့ၢ်ခွၢ်တကွၢ် န့ၣ်လီၤ.

ပဝဲကလွန် ခွၢ်တဖၣ်ခဲလၢၣ်ပမ့ၢ်ပုၤတုၢ်တိၢ်ဒိသိ (တဝတု)
အိၣ်ဒီးခွၢ်ဒိဖျိ (တုၢ်ဂနံသု) တဖုၤသိ, ဒီးတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်ဖီတမံၤဃိဒိသိအ
သိ, လၢတၢ်ဒူးလီၤပွီကွၢ်ခွၢ်ဒိဒီးသုၣ်ထီၣ်တုၤပကိသဘုဒၣ်ဝဲစုၣ်စုၣ်

န့ၣ် , လိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤသးကိးတၢ်ဃုဃုဖိးဖိးဒီးဒိးဒိးတၢ်ဃုတၢ်ဖိးအိၣ်က
 သ့အဂီၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်နၢ်ပၢ်လိၣ်သးကဒဲကဒဲ , ဒီးလံာ်အံၤဘၣ်တၢ်ဝါ
 ဖျီၣ်ကွဲးအံၤဒိးဒိးပဝဲဒၣ်ကညိၣ်ဖိးဖိးတၢ်အဂီၢ်အကျိၤလီၤသီဒၣ်တၢ်အတၢ်
 ပၢ်ဆၢအဂီၢ်အကျိၤတဖၣ် , ဒီးသ့ပဝဲဖျီၣ်ထီၣ်သးကိးပသးလၢတၢ်ဒူး
 လီၤပျီၣ်ပဒုၣ်ပဒါန့ၣ်ဝဲစါယုးသူးပဒိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ .

လၢကၢ်ဂီၢ်အိၣ်မၤအဃိ , တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးဃိလၢပထၢဖျီၣ်လၢအပူၤ
 ကွဲၣ်တဖၣ်လီၤမ့ၤလီၤမၤအဘျီၣ်ဘျီၣ်သးဒီးတၢ်ကွဲးတဘျီၣ်အံၤမၤတဖၣ်လၢကၢ်
 ပွဲၤဘၣ် . လံာ်အံၤတီၤထီၣ်ဖိးဖိးတၢ်မၤလိၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်အကၢ်ကတီၢ်အဂီၢ်
 ဘၣ်တၢ်ကွဲးဝဲအံၤလၢအခိၣ်ထံးတဘျီၣ်အံၤအဂီၢ်ဒီးဒိးဒိးကချးန့ၣ်တၢ်
 ကတီၢ်ဂီၤဂီၤအဂီၢ်တၢ်ကွဲးအံၤလၢလီၤပွဲၤ (Sentence) အလၢအ
 ပွဲၤခဲလၢဘၣ် . မ့ၤတၢ်ပဝဲဖျီၣ်အိၣ်ဒၣ်တၢ်ဂီၢ်အထံၣ်တဖၣ်ဒီးမ့ၤဒၣ်
 တၢ်ဂီၢ်အိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးကဘၣ်တၢ်ကွဲးမၤလၢပွဲၤကူၤအံၤအုၣ်ခဲတဘျီၣ်ဒိး -
 (Second Edition) အသိးန့ၣ်လီၤ . မ့ၤလၢပထၢအတၢ်ကတီၢ်ဒိး
 (အေၣ်ဒါအင်း ၤ အုန်း ၤ အုန်း ၤ) ဒိးန့ၣ်သိး တဖၣ်တအိၣ်အဃိဘၣ်
 တၢ်မံၤတၢ်သၣ်တဖၣ်ပဝဲန့ၣ်လၢပသးကိးဒိးဒိးတၢ်ကိးအံၤကဟံၣ်
 ကကျိၤ , ဘၣ်ဘၣ်ဂီၤဂီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ .

ပထၢမ့ၤလိၣ်လၢပထၢဖျီၣ်သ့ၣ်စၢ်သးဘိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးပၤကလုာ်
 သိၣ်ဒုၣ်တဖၣ်နၢ်ပၢ်အိၣ်ထီၣ်ကလုာ်ဒုၣ်အဂီၢ်တဖၣ်လၢအမ့ၤပွဲၤဘျီၣ်
 တီၢ်ဒိးဒိးဒီးပွဲၤခိၣ်ဖျီၣ်လံာ်အံၤကတူၣ်ပဝဲကလုာ်ဒုၣ်တဖၣ်တၢ်ဃုတၢ်ဖိးဒီး
 ဆူၤပဝဲကလုာ်ဒုၣ်တၢ်ဆၢတဖၣ်ဆူၣ်မၤနၢ်အလၢအပွဲၤအသိး
 အချးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ .

မုၢ်နံၤ - ၂၀ / ၇ / ၇၇

ဖူစကီၤလၢၢ်တီ

အဆို (၁) ကိပ်ပယ်အစိတ်စိတ်ကို ဒီးအတိအသိများ မှု မသိတန့်အံ့တဖန် .

ကွပ်ကဲစိတ်ကို ဒီး- နိတ်ဝံ (၁)

ကိပ်အတိအသိသုတ်လီလေးအလိန်ကွဲဒီးအတိအသိ -

ကိပ်ပယ်လေးကိပ်အလိန်အထိဒိတ်ဖဲအကြီးဒီးဘတ်ကိပ်ကွဲလဲယာအိလၢကစၢ်တုန်မုန်တဖန်လၢမုန်နုတ်, ကလံလိး, ဒီးမုန်ထိတ်တဒိ (အထိခဲလၢၤမုန်ဝဲ, ၂၀၀၀ မံလၢၤ) ဒီးလၢကလံလိးထံးတဒိပိတ်လဲၤကွဲလဲယာအိ (အထိမုန်ဝဲ- ၁၂၀၀, မံလၢၤ) န့ၤလီၤ .

ကိပ်အထိ-လၢကလံလိးထံး တုၤကလံလိးအိတ်ဝဲ ၁၂၀၀, မံလၢၤ (လဲးထံး တုးဝံအဲၤ, ဒီးဝံ, အဲၤ, ဘၢၤစၢၤ)

ကိပ်အလိန်လၢမုန်နုတ်တုၤဆူမုန်ထိတ်အိတ်ဝဲ, ၅၀၀ မံလၢၤ (လိကွဲးတုးဝံအံ, ဒီး ၁၀၀ အံဘၢၤစၢၤ)

ဒီးကိပ်အိတ်အအူဂယၢ် မုန်ဝဲ ၂၅၄, ၀၀၀ စက္ကအံၤမံလၢၤ န့ၤလီၤ . လၢထံးဘၢကိပ်အံၤတကပၤမုန်ဝဲ-

လၢမုန်နုတ်တဒိကိပ်ကွဲကလိဒီးဒီးကိပ်အိတ်သုတ် (Assam)

လၢကလံလိးထံး- ကိပ်ထံးကွဲး (Tibet)

လၢမုန်ထိတ်တဒိ- ကိပ်စံၤ (တဂူးကိပ်) လိကိပ် (Laos) ဒီးတိုၤတဲၤကိပ် .

လၢကလံလိးထံးတဒိ- ကွဲကလိပိတ်လဲၤကွဲကိပ် ဒီးအံၤဒယၢ်ပိတ်လဲၤဖးဒိတ် န့ၤလီၤ .

ဟိတ်စိတ်မဲၤဖံးဆို

ကစၢ်တုန်မုန်ဖးဒိတ် (၃) ဘိလၢအမုန်ဝဲ, မုန်နုတ်ဂီမၢ်, ဒီးမုန်ထိတ်ဂီမၢ်တဖန်တလုၤလီၤလဲၤအသးဆူကလံလိးဆူကလံလိးအိတ်ဒီးတၢ်လုၤတၢ်ကြိၤဒီးအဒုအကြိၤတဖန်ဒီးလၢကစၢ်တုန်မုန်တဖန်အံၤအဘၢၤစၢၤ န့ၤထံၤကျိ, (၃) ဘိလၢအမုန်ဝဲဖျၢၤလီၤ, ကိပ်လိာ်ဒီးမိတ်လိာ်ကျိ (၉၇၁၀ ဘိ, စစ်တေၤဝင်း, သံလွင်မြစ် တဖန်ယူၤလီၤဝဲလၢကလံလိးဆူကလံလိးအိတ်ဒီးအဒုအကြိၤဖိတ်တဖန်စ့ၢ်ကိပ်လၢအမၤဘၢၤစိတ်ကိပ်ဒိဘၢၤညါန့ၤလီၤ .

လၢမုန်နုတ်ကစၢ်ဂီမၢ် - တဒိစးထိတ်လၢကလံလိးထံးဆူကလံလိးန့ၤ ၇

ခါ ဂ်ကဏ် , လှိုင် ဂ်ကဏ် , နဂ်ကဏ် အီး ပးကိ်အံး (ပတ်ကိုင်ကောင်
ကဏ်တဖၣ်တုၣ် ဂ်ဂ်လီၤအသးတတီၤ ဘဂ်ကဏ်ကဏ်တဖၣ်တုၣ် , အိၣ်အိၣ်
တြီၤယိၣ်ဖးဒိၣ်တဖၣ် , အီးကဏ် အိၣ်ဖးထိၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲဒိၣ်ခဏ်ခဏ်တိၣ်ဂ်
ဇံၣ် (၁၉၂၉၆ , ပုၣ်) ကဏ်အိၣ်စၣ်ဂ်မတံး (၁၂၀၀၀ , ပုၣ်) အီးဝဲ
တီးဂယၣ် (၁၀၀၀၀ , ပုၣ်) တဖၣ် န့ၣ်လီၤ .

လၢ ပကိၣ်ဂ်မၣ်ကဏ်တခါ - စးထီၣ်လၢကဏ်ဖိး ပိ (ပုၣ်) ၅၀၀၀ ပုၣ်
တုၣ်လီၤလၢ ဘိၣ်တကုၣ်တဖၣ်လုၣ် ခိၣ်ကဏ်ထီၣ်ထီၣ်အတဖၣ်ပၣ်ဃု (Average)
မုၣ် , ၂၀၀၀ , ပုၣ်ဘျဲဘျဲ , အီးကဏ်တုၣ် ဒုၣ်တဖၣ်အိၣ်ဘၣ် .

လၢ မုၣ်ထီၣ်ကဏ် ဂ်မၣ်တခါ - လၢ မုၣ်ထီၣ်တခါ မုၣ်တဂုၣ်ကဏ် (တဝဲး
'ကောင်တနီးတြီၤ) အီးလၢကလံၤအံးတကပၤ မုၣ်တနီၣ်ဂ်ဂ်မၣ် , က
ဏ်ထီၣ်အိၣ်အိၣ်ဒုၣ်အတြီၤအိၣ်မး , လၢယိၣ်ကိ် န့ၣ် ကဏ်လုၣ်ဖးဒိၣ်ပ
လိၣ်ကဏ်လၢ ပုၣ်ပလိၣ်ဖိအိၣ်ဝဲဆီးဝဲ န့ၣ်လုၣ်လီၤအသးလၢတဖၣ်ခါ
သးအီးလၢ မုၣ် န့ၣ်တခါ န့ၣ်ကဏ်ပိလိ (ပေါင်းလောင်း) လုၣ်လီၤသး
စးထီၣ်လၢ (ကျောက်ဆည်) ဆူတီဆူ , ဆူဒုၣ်တုၣ် , ကဏ်ဖဲကွဲထီၣ် (၃၆
၁၆ , ပုၣ်) ကဏ် ခိၣ်ထံးအီးလၢလၢဂ်တခါ (ဇင်းကျိက်) ဇွဲကပင် , ဒေ
န , အီး(ကောင်ညါကောင်တနီး) တဖၣ်လှိုင်လီၤအသးလၢကနီၣ်ဂ်အီး
ပိၣ်လဲၣ်ဘၣ်ဃၢတတီၤ ဘဂ်ကဏ်ကဏ် န့ၣ်လီၤ .

ပုၣ်လိၣ်အီးကိၣ်လိၣ် - ယူၣ်လီၤခိၣ်ဖိတဖၣ်ပၤခိၣ်အိၣ်အတြီၤပုၣ် န့ၣ်လိၣ်
ဝဲ , အိၣ်အီးစံၣ်ဆီၣ်ပုၣ်တဖၣ်လၢတဖၣ်ထုၣ်စံၣ်လိၣ်ပုၣ်အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ .
မုၣ်မုၣ်ထီၣ်လိၣ်ကိၣ်န့ၣ်ယူၣ်လီၤခိၣ်ဖိကဏ်ကဏ်အိၣ်အိၣ်မုၣ်တမုၣ်လၢအ
ထၣ်တတီၤဘဂ်အီးပၤခိၣ်ပုၣ်တဖၣ်အိၣ်ဘၣ် . ဆံကုၣ်ဘၢလၢဂ်အိၣ်အိၣ်အ
ထံထၣ်စူလၢအဖၢအီးပုၣ်ဝဲတိၣ်ခိၣ်ညါထုၣ်ဂုၣ် , ပၣ်ဃုအီးမးစၣ်က
ပုၣ်တဖၣ်ဂုၣ်မးလၢဘု , တု , ညါသုး , မိၣ်ဖဲအီးသဘုအကလုၣ်ကလုၣ် အ
ဂီၢ် န့ၣ်လီၤ .

တဖၣ်ကိၣ်ဖါဒုၣ် - (Climate) +
(၂၃၁ / j) ခိၣ်တုၣ်ဖဲဝဲကသၣ်အဖိလၢတစဲးအိၣ်မုၣ်တမုၣ်လၢ
ကန့ၣ်ကိၣ်စဲၣ်ဘၣ်န့ၣ် , ကိၣ်အိၣ်ညါအိၣ်ဝဲလၢ (Equatorial
Region) တဖၣ်ကိၣ်အဂီၢ် (အပူပိုင်းစုံ) မုၣ်တဖၣ်ကိၣ်အဂီၢ်အီးကိၣ်အိၣ်ဘၣ်

ဤမုန် (Monsoon Region မိတ်စု) အယ်, မုန်ကိလ်လၢအကိလ်သဝံသဝါ
ဒီးတဖုၤဂ့ၤမး (Hot Wet Region) ကိလ်ဒိတတုၤလၢအဂ့ၤဝဲ
လၢသ့ၤပုၤ, တဖုၤမဲတဖုၤမိအကလုၤကလုၤဒီးတဖုၤသ့ၤတဖုၤဖျးအကလုၤကလုၤ
အကိလ်န့ၤလီၤ .

တဖုၤမဲတဖုၤမိတဖုၤ - (Natural Vegetation) မ့တမုန်လၢပျၢၤကိတုၤ
သးတတီၤလၢအမုန်တဖုၤကိလ်သ့အလီၤတဖုၤန့ၤသံကိလ်ဒိတတုၤဤအဲၤဒီးသ့ၤ
ပုၤလၢပုၤဒီးသ့ၤဝဲလုၤဒိတဖုၤဒိတဖုၤန့ၤလီၤ .

လၢကဏါဝဲဒီးတဖုၤမိတဖုၤ : ၂၅၀၀ ပုၤအလီၤန့ၤမုန်ကိလ်ဖျး (Deci-
duous Forest) ဂုၤကိတုၤ

သ့ၤပုၤ, သ့ၤလၢအလၢလီၤတန့ၤတဘျီမဲတဖုၤကိလ်ဒါ, ဒီးသ့ၤပုၤ
တဖုၤအဲၤအပုၤ, သ့ၤပုၤတဲၤ, ဖျး, ကိတုၤ, လၢထၢ, လၢနးဒီး
သ့ၤ (ပုၤဒီး) ဒီးအဂၢၤအိမးသ့ၤဒီးဝဲအကလုၤကလုၤမဲဝဲလီၤ .

လၢကဏါဝဲ ၂၅၀၀ ပုၤ - အဖိအိန့ၤ (Coniferous Forest) သ့ၤသ့ၤအပုၤ
တဖုၤအဲၤဒီးသ့ၤဒိ သ့ၤ, သ့ၤ, နး, ဒီးအဂၢၤတဖုၤ, သ့ၤဒီး
ဝဲဒီးဂ့ၤအကလုၤကလုၤတဖုၤအဲၤဒိအိမး ဝုၤကိလ်လီၤ .

- လၢကဏါဝဲ ၃၅၀၀ ပုၤအဖိအိန့ၤ, လီၤသိဒဲၤတဖုၤလၢ
တဖုၤလုၤဖါ (ကုၤနးတြင်တြင်) တဖုၤန့ၤတပဲၤတမိတဖုၤမဲဝဲလီၤ
ဂ့ၤမး, ဂ့ၤဝဲလၢတဖုၤသ့ၤဖိကိလ်ဖိအကလုၤကလုၤတဖုၤအ
ကိလ်န့ၤလီၤ .

လၢကဏါဝဲသ့ၤအလီၤန့ၤသ့ၤဒိထံတုၤ, သ့ၤမိၤကုၤဒီးသးဒိ
တဖုၤမဲဝဲဒီးန့ၤလီၤ .

တဖုၤသ့ၤတဖုၤဒီးတဖုၤမုန်ကိလ်တဖုၤ - (Agriculture)
တဖုၤသ့ၤတဖုၤဒီးတဖုၤမုန်ကိလ်တဖုၤန့ၤပနီၤမးအိၤကသ့ၤ
မဲလီၤ .

(၁) စံၤပုၤ - ဘုၤတဖုၤတဖုၤသ့ၤအိၤအိကဏါ ဒီးဤသ့ၤ, သဘ့အကလုၤ
ကလုၤတဖုၤတဖုၤသ့ၤအိၤဝုၤကိလ်လီၤ . နံၤသိ, မိဖိ, ပသဲတဖုၤ
ဒီးခဲအဲၤသ့ၤတဖုၤတဖုၤသ့ၤအိၤအိမး ဝုၤကိလ်န့ၤလီၤ .

(၂) ကၤ (ကိလ်) ထံကိကဏါအိၤမဲတဖုၤအသးတဖုၤထံလုၤတဖုၤအ
လီၤတဖုၤန့ၤတဲၤဒိမဲးစိကပျၢၤတဖုၤဂ့ၤမး, ဤသ့ၤ, မိဖိ

ပသဲဒီးတၢ်ဒီးတၢ်လၢအကလုာ်ကလုာ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ .

(၃) ကျိး (၆) လၢကၤတၢ်ဂံၢ်ထံးဒီးကၤတၢ်ကျိၤတၢ်လၢတၢ်ပၤတၢ်ဒိၣ်
ဘူလၢန့ၣ်ကထံ , ဂီၤတၢ် , သဲး , တူၢ်ဂ့ၣ် , တန့ , နဲး , တခါးတ
ကွဲ , ဃီၤဒီးတၢ်သ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်အဂၤအိမံၤဘၣ်တၢ်သ့ၣ်အီၤဒီးလၢ
ကၤတၢ်ဒိၣ်ဖဲတၢ်ခ့ၣ်တဲးအလီၢ်န့ၣ်တယုၣ် , စပံး , အပၢၣ် ,
သံးတီၣ် , သံးခူး , တဖၣ်အမဲၣ်ညါ , တၢ်သ့ၣ်လၢတဖၣ် , ကၣ်ဖံၣ်ဒီး
လၢအကလုာ်ကလုာ် , ဒီးလၢထံၣ်စူတကပၤတခီၣ်နီၤတီၢ် (သင်
ပင်) (ချီၣ်အဂီၢ်) ဒီး (ဒနဲး) ကဟံ (လၢအဂီၢ်) တဖၣ်အိၣ်
ဝဲလီၤ .

တၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်

ပၤထံဖီကီၢ်ဖီ (၈၀ မူးကယၤ)န့ၣ်လုၢ်အိၣ်အသးသမုလၢတၢ်ဖၤ
ဝဲတၢ်ထုၣ်စံာ်ဖဲးခူးဒီး , ပၤတဖၣ်အိၣ်မၤအိၣ်ဝဲလၢဒုသဝီပုၤ
ဒိဒိၣ်ပုၤလၢကျိန့ၣ်လီၤ .

ပၤထံဖီကီၢ်ဖီ (၁၅ မူးကယၤ) န့ၣ်ဘၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ပၤမၤတၢ်ဖီ
လၢစဲးဖီကတၢ်တဖၣ် , ဒီးဖဲးတၢ်မၤတၢ်လၢဘူစဲး , သ့ၣ်စဲး ,
အံသၣ်ဆၢစဲး , ဂုၣ်နီၣ်တၢ်မၤလီၢ်လၢတၢ်ခ့ၣ်တၢ်ထံးလီၢ်အီ
လၢစဲးကတၢ်အလီၢ်အဂုၤအဂၤအကလုာ်ကလုာ်အလီၢ်အကျဲတဖၣ်
န့ၣ်လီၤ .

ပၤထံဖီကီၢ်ဖီ (၅ မူးကယၤ) န့ၣ်မ့ၢ်ပၤသ့ၣ်လံာ် , မၤအိၣ်
မၤတၢ်လၢပဒိၣ်ပပုၤဒီးတနီၤလုၢ်အိၣ်အသးသမုလၢတၢ်ဆိ
တၢ်ပူၤ , တၢ်မၤပနံာ်တၢ်ကၤ , တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤ , တၢ်ဝံၤတီ
တီဆူၤအလီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ .

ပၤကလုာ်ဒုၣ်တဖၣ် ၉၅ မူးကယၤဘၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ပၤထုၣ်စံာ်ဖဲး
ခူး , မၤမ့ၢ်မၤဝဲၤအတၢ်မၤတဖၣ်အိၣ်ဆိးဝဲလၢဒုလၢသဝီ
ဒိဒိၣ်ပုၤလၢကျိန့ၣ်လီၤ .

ဟံၣ်လၢတၢ်ထူးတၢ်တီၤတဖၣ် - (Minerals)

ထံကီၢ်အံၤထူးတီၤဝဲလၢဟံၣ်လၢတၢ်ထူးတၢ်တီၤတဖၣ်လၢအကျဲ
တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ - ဂုၣ်နီၣ် , တၢ်ထူး , ပုၤသ့ၣ်ပုၤဝါ , စ့ , ပုၤလံၤဖြူ , ဒီး
လၢဂီၢ် , လၢဂီၢ်လီၤ , ဒီးတၢ်မုၢ်ထူးသံအဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ .

နတ်လၢ ဧၤပုၤလၢထးပုၤဒီးလၢ ဧၤပုၤလၢတၢ်တုၤလၢထုၤပုၤစုၤပုၤ
တဖၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်မးတၢ်ဆၢနီၣ်မုၢ်မသိတနံၤအံၤတၢ်တပၣ်ဖျိဒီးမၤအံၤ
ဒီးတၢ်တၢ်လိၤလၢတၢ်သ့ၣ်ညါဒီးမၤဝဲတဖၣ်စ့ၣ်ကိးတၢ်တမၤ
အံၤဂုၤဂုၤအိၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်တၢ်လိၤလၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်တဖၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်
တဖၣ်အိၣ်ဝဲၣ်မုၢ်ဂီၢ်ပၤန့ၣ်လီၤ .

တၢ်လိၤလၢတၢ်သ့ၣ် - လၢခိတခိလၢ် မ့ၣ်အူၤ, မိထီၣ်ကိးဒီးလၢ်က့ၤ, ခိၣ်က့ၤတၢ်
အိၣ်ဝဲလီၤ .

လၢ်က့ၤ မ့ၣ်အူၤက့ၤဖးဒိၣ်အိၣ်ဝဲသၢတီၤလီၤ .

- (၁) ဝုၣ်တက့ၣ်, မိတလၢ, မှဲးစ့ၣ်ခိလၢ် မ့ၣ်အူၤက့ၤ
  - (၂) ဝုၣ်တက့ၣ်, ပုၣ်ဝုၣ် (ဂုၣ်ကုၣ် - ပြည်) လၢ်က့ၤ မ့ၣ်အူၤက့ၤ
  - (၃) ပသံၣ် - တီၣ်ကတး - တူၣ်ခ့ၣ် လၢ်က့ၤ မ့ၣ်အူၤက့ၤ
- သိလၢ်က့ၤတဖၣ်တၢ်တဖၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်ဒီးလၢ်က့ၤ မ့ၣ်အူၤက့ၤ, ဒီးလၢ်က့ၤ ခိၣ်ဘၣ်ဒီး
ဖးဒိၣ်ခဲၣ်တၢ်တဖၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်ဒီးလၢ်က့ၤ မ့ၣ်အူၤက့ၤ - ပသံၣ်က့ၤမုၢ်ဒိၣ်ဒီး
လံၣ်ဒိၣ်က့ၤမုၢ်ဒိၣ်အူၤကိၤလၢလၢသ့ၣ်ကိၤ, ဒီးတၢ်တဖၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်ဒီးလၢ်က့ၤ မ့ၣ်အူၤက့ၤ
သိလၢ်က့ၤအသိတဖၣ်တၢ်တဖၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်ဒီးလၢ်က့ၤ မ့ၣ်အူၤက့ၤ. က့ၤလၢ်ခဲၣ်ဘၣ်ဒီး
မုၢ်ဝုၣ်တက့ၣ်ပသံၣ်ကိၤက့ၤလၢထံထၣ်ဇူတဖၣ်န့ၣ်လီၤ .

ထံက့ၤတၢ်သိဖိဒီးခဲၣ်တဖၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်ဒီးလၢ်က့ၤ မ့ၣ်အူၤက့ၤ, ဒီးလၢ်က့ၤ
ကိၤကိၤတၢ်သိယုၤသန့ၣ်တၢ်တဖၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်ဒီးလၢ်က့ၤ မ့ၣ်အူၤက့ၤ, ဒီးလၢ်က့ၤ
မုၢ်လၢသ့ၣ်သံၣ်တၢ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်ဒီးလၢ်က့ၤ မ့ၣ်အူၤက့ၤန့ၣ်လီၤ .

ထံဖိကိၤဖိနီၣ်ဂံၢ် - ဝုၣ်ကလၢ်ခဲၣ်လၢ်လၢ်ကိၤပသံၣ်ပုၤဖဲၣ်ဝဲၣ်ဝဲၣ်ဝဲၣ်
တၢ်တယၣ်ကအိၣ်(၃၆)ကက့ၤနီၣ်နီၣ်ဒီးပမ့ၢ်ဒူးဒိၣ်ကိၤအအူၤ
ယၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်ဒီးတမံၤလၢ်ဝးဝးန့ၣ်ဝုၣ်ကလၢ်(၁၀၀)က့ၤ
တ့ၣ်လီၤ . ဒီးတၢ်အံၤပၣ်ဖျိလၢထံဖိကိၤဖိအိၣ်ကိၤပုၤအံၤတၢ်လိၤ
အိၣ်ဒီးဝဲလၢပုၤအိၣ်အိၣ်အိၣ်ဒီးလၢ်က့ၤ မ့ၣ်အူၤက့ၤန့ၣ်လီၤ .

ပမ့ၢ်ပၣ်ဖျိတၢ်တဖၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်ဒီးလၢ်က့ၤ မ့ၣ်အူၤက့ၤန့ၣ်ပသံၣ်တၢ်လိၤ
ကိၤပသံၣ်ပုၤ -

- (၁) ကိၤအသံၣ်အလၢတတၢ် - လၢ်အိၣ်ဒီးကတၢ်ကလိ, တၢ်လူၢ်တၢ်
ကြိၤ, ထံက့ၤထံက့ၤ, နိၣ်အိၣ်, သ့ၣ်ဒိၣ်ပုၤဖိ, တပံၤတမိ, တၢ်မံၤ
လၢ်အကလၢ်ကလၢ်ထီၣ်ဒိၣ်လံၣ်ဒိၣ်, ဒ့ၣ်ဒိၣ်ညါဒိၣ်ဒီးသံၣ်

ဇီဝိဇီဝအကလုာ်ကလုာ်တဖၣ်လီၤ .

(၂) မုၢ်ကိၢ်လၢအထူးဝဲတီၤဝဲတဘျၣ်-လၢ

အအိၣ်ကူးအိၣ်ပွဲၤလီၤ . အဂ့ၢ်ဒိအံၤ .

(၁) တီၣ်ခိၣ်ညၣ်ထျၣ်ဂ့ၤဝဲလၢတၢ်မဲၣ်ဖါဒီးတၢ်သျှတၢ်ဖျးအကလုာ်ကလုာ်အဂီၢ် .

(၂) တၢ်ကိၢ်တၢ်သဝံသဝါဒီးတၢ်စုၤလုၤမးလၢတၢ်မဲၣ်ဖါဒီးတၢ်မုၢ်တၢ်ဘိအဂီၢ် .

(၃) သျှတၢ်ဖျးတဖၣ်လၢပွဲၤဝဲဒီးသျှတၢ်လုၢ်ဒိၣ်ပွဲၤဒိၣ်ကလုာ်ကလုာ် .

(၄) န့ၣ်ပခံၣ်ဒီးတီၣ်လၢတၢ်ထူးတၢ်တီၤဒိၣ်ဇၢၢ်ထးလၢၢ်လုၢ်အကလုာ်ကလုာ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲ .

(၅) တဝံၣ်တမိဒီးနီၣ်ဇီၤမံၤဇီၤဂ့ၤလၢတၢ်ဘျၣ်ဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိအကလုာ်ကလုာ်တဖၣ်အဂီၢ်အိၣ်ဝဲအိၣ်ဝဲဂီၢ် .

(၆) နီၣ်အိၣ်, ထံၣ်ထံၣ်ကွၢ်လၢပွဲၤဒီးဒုၣ်ညၣ်အကလုာ်ကလုာ်တဖၣ်

(၇) ထံၣ်လီၤအလၢကတၢ်လီၤမ့ၣ်အုၤ, လီၤစး, တဖၣ်အိၣ်လၢအိၣ်လီၤဂီၢ်မုၢ်ဂီၢ်ဝဲလၢထံၣ်ကိၢ်ဒိဘျၣ်အဂီၢ်လီၤ .

(၈) တီၣ်ကဝီၤဒီးတၢ်လိၢ်အိၣ်လၢပွဲၤဝဲလၢပွဲၤကအိၣ်ဆိးဒီးမၤအိၣ်မၤအိၣ်အဂီၢ်အိၣ်ဒီးဝဲအိၣ်မးလီၤ .

ထံၣ်ကိၢ်န့ၢ်တၢ်သဘူၤ (၁၉၄၈ နံၣ်ဒီးတူၤလီၤခဲအံၤန့ၣ်ပွဲၤထီၣ် (၃၀) နံၣ်ဘၣ်ဘၣ်လံာ်ဘၣ်ဆၣ်တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အိၣ်, အိၣ်ဒုၣ်ထဲတၢ်ဂ့ၤက့ၤလိၢ်ခဲ-ထံၣ်ကိၢ်တၢ်ဖးထီၣ် (တၢ်ထူးထီၣ်ပခံၣ်) - တဖၣ်၅ၤန့ၢ်ဒီးအဲၣ်ကလံးမၤလဲၤအိၣ်ကိၢ်တဖၣ်အခိၣ်ခိၣ်အစီၤဒီးထံၣ်ကိၢ်ဖိတဖၣ်တုၢ်ဘၣ်တၢ်ကိၢ်ဖါအကလုာ်ကလုာ်ဒီးဒိၣ်န့ၢ်ဒီးဖုၣ်နီၣ်အိၣ်ပၣ်အစီၤတခါဒီးန့ၣ်လီၤ. မုၢ်မဆိတနံၤအံၤ -

- ထံၣ်ကိၢ်ပုၤတၢ်ဒူးအိၣ်သကူၤဆးဒီးဒီးယံၣ်ထီၣ်အၤထီၣ်, ကိၢ်ထီၣ်ဂီၢ်ထီၣ်, နးထီၣ် .

- ဒုၣ်ဝဲတီၣ်စိတဖၣ်မ့ၣ်အုၤအိၣ်, ကမ့ၢ်သထီၣ်တဖၣ်ဘၣ်သ့ၣ်မှံးတးဖျးတီၣ်စိတအိၣ်, တၢ်အိၣ်တအိၣ် .

- တၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်အလိၢ်တဖၣ်တးမုၢ်တးဂီၢ်လီၤမုၢ်လီၤ

၀ .

- တစ်ထူးဆိုင်ရာ ဝန်ထုပ်ထွေးမှု ဝယ်ယူမှု အစီအစဉ် (တစ်ထူးဆိုင်ရာ ပို့သွင်း အစီအစဉ် အကျဉ်းချုပ်)
- တစ်ပွဲတစ်ကြိမ် အစီအစဉ် လိုအပ်မှု မေးမြန်းခြင်း
- တစ်စုံတစ်ရာ တစ်စုံတစ်ရာ အစီအစဉ်
- ကျစ်လျစ်အစီအစဉ်၊ စုစုပေါင်း အစီအစဉ် (Inflation ဖြေရှင်းမှု)
- ဝန်ထုပ်ထွေးမှု (မှောင်ခို ဈေး Black Market) အစီအစဉ်
- တစ်ဖက်ဆိုင်ရာ အစီအစဉ် - ပွဲတစ်ကြိမ် အစီအစဉ်
- တစ်ဖက်ဆိုင်ရာ အစီအစဉ် ပေးပို့ခြင်း အစီအစဉ်၊ တစ်ဖက်ဆိုင်ရာ အစီအစဉ် အစီအစဉ်၊ တစ်ဖက်ဆိုင်ရာ အစီအစဉ်၊ တစ်ဖက်ဆိုင်ရာ အစီအစဉ်၊ တစ်ဖက်ဆိုင်ရာ အစီအစဉ်
- တစ်ဖက်ဆိုင်ရာ အစီအစဉ်
- တစ်ဖက်ဆိုင်ရာ အစီအစဉ်
- ဒီဂျစ်တယ် အစီအစဉ် အစီအစဉ်၊ တစ်ဖက်ဆိုင်ရာ အစီအစဉ်
- ထိန်းသိမ်းရေး အစီအစဉ် - ထိန်းသိမ်းရေး အစီအစဉ်၊ အစီအစဉ်
- တစ်ဖက်ဆိုင်ရာ အစီအစဉ်၊ စုစုပေါင်း အစီအစဉ် (ထုတ်လုပ်မှု)
- ပွဲတစ်ကြိမ် အစီအစဉ် အစီအစဉ်၊ ဒီဂျစ်တယ် အစီအစဉ် အစီအစဉ်
- ထိန်းသိမ်းရေး အစီအစဉ် အစီအစဉ်၊ အစီအစဉ် အစီအစဉ်၊ အစီအစဉ် အစီအစဉ်

တစ်ဖက်ဆိုင်ရာ အစီအစဉ် အစီအစဉ် -

- (၁) ပွဲတစ်ကြိမ် အစီအစဉ် အစီအစဉ် အစီအစဉ် အစီအစဉ် အစီအစဉ် အစီအစဉ်
- (၂) ပွဲတစ်ကြိမ် အစီအစဉ် အစီအစဉ် အစီအစဉ် အစီအစဉ် အစီအစဉ် အစီအစဉ်

- (၃) ဒူးအိမ်ထိုင် (မဆလ) တပင်တံ ညနူ (တပါတီ စနစ်) ထွန်ဒင်
အချားဒင်ဝဲတထွန်တဖလၤ ထံဖိကိန်ဖိအဂီၢ်ဘၣ် . အိမ်ကချားအိမ်
ကချၣ် , မၤတဖၢတတိကလိၤလၤ ကျဲးတဲဒီးလၤအ , မဆလ , ပင်
တံဒီးသူးပဒိမ်အဂီၢ်လိၤ .
- (၄) တဖၢကျဲၤတဖၢတဘၣ်လိၣ်ဖိဒူးဒီးထံကိန်အတဖၢအိမ်သးဒီးတကျား
လၤထံဖိကိန်ဖိအဂီၢ်ဘၣ် .
- (၅) တဖၢရဲၣ်ကျဲၤတဖၢအိမ်ဒင်လၤစးခိအဖိအိၣ် , တဖၢမၤတအိမ် ,
တဖၢမၤတလဲၤဒိတဖၢကျဲၤအသိးဘၣ် .
- (၆) တဖၢကတိၤအိ , တဖၢမၤစွၤ , တဖၢကတိၤဒိမ်သွီ , အတဖၢမၤထီဒါ
ဒီးအတဖၢတဲန့ၣ်လိၤ . ကလုၣ်ဒုၣ်တဖၢတဘၣ်တဖၢဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်တဖၢ
ဒိမ်ကတိၢ်နးကတိၢ် , ဖြိၣ်ကတိၢ်မ့ၢ်တဒူးဘၢ်ဒီးကသံအယိဒိသိး
သုတသံအဂီၢ်ဘၣ်ဝဲၤအၤထၢၣ်ဖိၣ်ထီၣ်စုၣ်တဝဲၤဒီးဒူးပၢၢ်အၤ
ထီဒါကျဲၤတဖၢလၤအတဖၢအိမ်မ့ၢ်အိမ်ဝဲၤအတဖၢသဘၣ်ဒီးအတဖၢထုၣ်
ဖျဲးအဂီၢ်န့ၣ်လိၤ .

(တီဒ်ဒီဒ်ဂီၤဒိ-နီဒ်ဝံၤ-၁-)

ကိၣ်ပယံၤဒၣ်ကိၣ်နီၣ်ပူၤဒိလံၤဒၣ်အလိၣ်ဒၣ်အတူၣ်ဒိၣ်အတူၣ်ဒိၣ်

အခိုင်, ၂, ကလွင် ချဉ်တ ဖဉ်အတ ဖအိဉ်ဆီးလိံ ကျဒီးအတ ဖအိဉ်သး မု ဖ
ဆိတနံ၂အံ၂

တ ဖဂ့ၢ်တ ဖကျိ၂တ ဖဉ်

- ၁။ ကလွင် ချဉ်တ ဖအိဉ်တ ဖဆီးလိံ ကျတ ဖဉ်
- ၂။ ကလွင် ချဉ်ကိ ဖစဉ်တ ဖဉ်လၢ ချဉ် ဒိတုဉ်
- ၃။ ကလွင် ချဉ်အ ပုၤ ကလွင် နိဉ်ဂံ ဖဒီးဖးဖိ မု ဖစရိတ ဖဉ်
- ၄။ ပယံၤ ကလွင် ချဉ်တ ဖဉ်အတ ဖအိဉ်ဆီးဆိဉ်ဘၢ
- ၅။ ကိ ဖပယံၤ ကလွင် ချဉ်တ ဖဉ်အတ ဖပၢ်ဆၢ အတ ဖလိၤဆိ
- ၁။ ကလွင် ချဉ်အတ ဖအိဉ်တ ဖဆီးလိံ ကျတ ဖဉ်

ကလွင် ချဉ်တ ဖဉ် ခဲလၢ ဉ်, လၢ ကိ ဖပယံၤ ပုၤ အံၤ အိဉ်ဆီးဝဲလၢ
ထံဆၢ ကိ ဖဆၢ ဒီးအိဉ်စိုၣ် ဃာဉ်ကိ ဖပယံၤ အံၤ န့ဉ်လိၤ. စးထိဉ်လၢ မု
န့ဉ်ကလံၤ ထံး န့ဉ် ပုၤ ဂ ခာဉ်ဖိအိဉ်ဝဲ, ဒီးအိဉ်ဆူကလံၤ စိးတဘီၤ န့ဉ်ပု
ခို, နဉ်ကး, ကညဉ်အိဉ်ဝဲ ဒီးက့ၤ လိၤ ဆူကလံၤ ထံး တဆိဘဉ်တဆိ န့ဉ်ယံ
ပလိဉ်, ယိၤ တဂူး, လိတုဉ်, အံဉ်ကိ, ပအိဉ်, ပဒိဉ်, ကဂုဉ် နံဉ်, တ
ညိဒီး မိဉ်တ ဖဉ်အိဉ်ဝဲဆီးဝဲ န့ဉ်လိၤ.

ကလွင်ဆီးအဂၢၤ တ ဖဉ် ဒိလံးစူး (လံးဂို) ဒနူး, အဖိ, မိုဉ်, တ
ညိသုဒီးကညိတိၤ ပုအိဉ်ဝဲလၢ ယိၤ ကိ ဖအပုၤ, ကဒုကနိ ဖိတ ဖဉ်အိဉ်ဝဲ
လၢ ကသဉ်ကိ ဂုဉ် ဒီး ပုၤ ဆလုဉ် ဖိတ ဖဉ်အိဉ်လၢ ဘျံး အကီးကဂုၢ် တ ဖ
န့ဉ်လိၤ.

မ့တ မ့ၢ်ဘဉ်လၢ ဂ ခာဉ်ဒီး မိဉ်ဒိဉ်ဘ ဖအလိံ အကျဲဘဉ် ဒီး, တ
တ ဖလိံ တ ဖကျဲလၢ ကိ ဖဆၢ တ ဖဉ်အံၤ မု ဖကစၢ်ကလိကျိၣ် နီၣ် ဒီးတ ဖလု
တ ဖကြိၤ သ့ဉ် ဒိဉ် ပုၤ တိဉ်တ ဖလဲၤ တ ဖကျဲကိ, တ ဖဆူးတ ဖဒိအိဉ်ဒီးတ ဖ
လဲၤ ထိဉ်လဲၤ ထံးဝဲ ဂုၤ ဝဲ န့ဉ်လိၤ. မု ဖလၢ အအိဉ်လၢ ထံဆၢ ကိ ဖဆၢ
အိဉ်စဲဘျး ဒီးဆံဂုၤ ကိ ဖဂၢၤ အဃိလၢ ထံကိ ဖအတ ဖတဒိတ ဒၢ, ဒီးတ ဖဒု
သူး ဒူးဆံဉ်အဂီၢ် မု ဖတ ဖလိံ အကျိဒိဉ်တ ဖဉ် န့ဉ်လိၤ.

လၢ အတကပၤ တ ဖိကလွင် ချဉ်အတ ဖအိဉ်ဆီးအလိံ ကျတ ဖဉ်အံၤ
အိဉ် ဒီးအတ ဖဂ့ၢ်အိမး ဒိအဖိလၢ အဆီး န့ဉ်လိၤ.

- တစ်ကလိတလုံတစ်ကလိတစ်ကလိတစ်ကလိတစ်ကလိတစ်ကလိတစ်ကလိတစ်ကလိ (ကုန်းပြင် မြင့်) တဖန်ခဲလၢၣ်အိၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ညှိၣ်ဆွဲၣ်ဝ့ၣ်တဖန်တဖန်တဖန်တဖန်တဖန်တဖန်တဖန်တဖန်

- သွၣ်ပွၣ်တဖန်အိၣ်ဒီးသွၣ် , ထံ , တလုံတဖန်ဒိၣ်ပွၣ်ဒိၣ်အကလုာ်ကလုာ်လၢတဖန်တဖန်တဖန်တဖန်တဖန်တဖန်တဖန်တဖန်

- တဖန်ကိတဖန်ခွၣ်ဒီးတဖန်စုၣ် , မုၣ်ဝ့ၣ်ဝဲလၢတဖန်သွၣ်တဖန်တဖန်တဖန်တဖန်တဖန်တဖန်တဖန်တဖန်

- တပွၣ်တဖန်ဒီးနီၣ်အိၣ်မံၣ်ဒီးတဖန်ဝ့ၣ်ဝဲလၢတဖန်သွၣ်တဖန်တဖန်တဖန်တဖန်တဖန်တဖန်တဖန်

- ဟီၣ်လၢတဖန်တဖန်ဒိၣ်ပွၣ်ဒိၣ် , တဖန် , ထး , ထု , စုၣ်ဒီးတဖန်ဒိၣ်ပွၣ်ဒိၣ်အိၣ်ဝဲအိၣ်ကိၣ်ကိၣ်ကိၣ်ကိၣ်ကိၣ်ကိၣ်ကိၣ်ကိၣ်

- ထံလီၤဆွဲၣ်ဝဲအိၣ်မးသကုၣ်ဆးဒးလၢလီၤစဲးကဖန်အကိၣ်ကိၣ်ကိၣ်ကိၣ်ကိၣ်ကိၣ်ကိၣ်ကိၣ်

- တဖန်လီၤအိၣ်ဝဲသကုၣ်ကတဖန်လၢတဖန်မ့ၣ်တဖန်မၤတဖန်တဖန်တဖန်တဖန်တဖန်တဖန်တဖန်

- တဖန်လီၤလၢပွၣ်ကအိၣ်ကဆိးဒီးမၤအိၣ်မၤအိၣ်အကိၣ်ကိၣ်ကိၣ်ကိၣ်ကိၣ်ကိၣ်ကိၣ်ကိၣ်

- မ့ၣ်လၢအအိၣ်လၢဆဲးကိၣ်ဆဲးကိၣ်ဆဲးကိၣ်ဆဲးကိၣ်ဆဲးကိၣ်ဆဲးကိၣ်ဆဲးကိၣ်ဆဲးကိၣ်ဆဲးကိၣ်

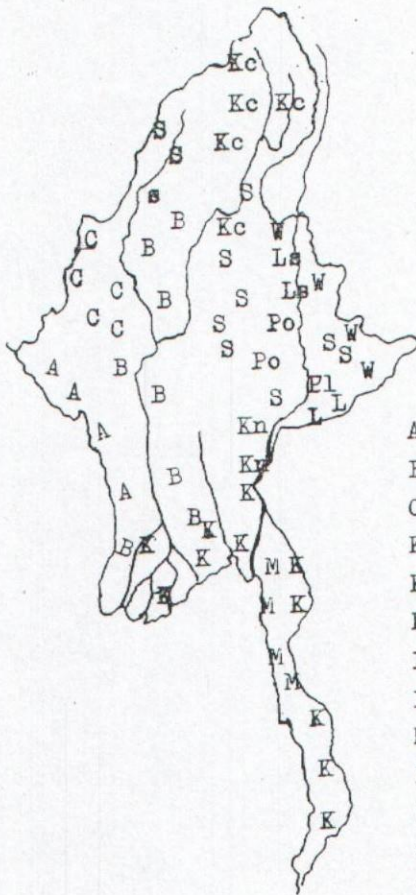
ကလုာ်ဒုၣ်အလီၤအိၣ်လီၤဆိးလၢကိၣ်ဆဲးကိၣ်ဆဲးကိၣ်ဆဲးကိၣ်ဆဲးကိၣ်ဆဲးကိၣ်ဆဲးကိၣ်ဆဲးကိၣ်

ကလုာ်ဒုၣ်တဖန်အတဖန်အိၣ်တဖန်ဆိးလီၤကဲတဖန်န့ၣ်လီၤဆဲးဒီးပယီၤကလုာ်လၢတဖန် (၂) မံၣ်လီၤ

(၁) ပွၣ်ကလုာ်ဒုၣ်တဖန်အိၣ်တဖန်ဆိးလီၤဆဲးကိၣ်ဆဲးကိၣ်ဆဲးကိၣ်ဆဲးကိၣ်ဆဲးကိၣ်ဆဲးကိၣ်ဆဲးကိၣ်

(တီၢ်ဒိၣ်ဝီၤဒိ-နီၣ်ဝံၣ်-၂-)

ကလုၢ်ဒုၣ်တဖၣ်အတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလံၢ်အကျဲးဒီး
အတၢ်အိၣ်တဖၣ်မုၢ်မဆိကနံၤအံၤ

ကလုၢ်ဒုၣ်တဖၣ်အလံၢ်အကျဲး

- A -Arakanese - ရၢၣ်ခၢၣ်
- B -Burmese - ဝယံၤ
- C -Chins - ခီ
- K -Karens - ကညိ
- Kc-Kachins - ကခူၣ်
- Kn-Karenni - ကရၢၣ်နံၣ်
- L -Lahus - လိဟူၣ်
- Ls-Lishaws - လံၣ်ခူၣ်
- M -Mons - မိၣ်
- Pl-Palaungs - ပလံၣ်
- Po-Pa-Os - ပအိၣ်
- S -Shans - သီၤ
- W -Was - ဝး

အိ-ကညိတဖ် အိဝ်ဝဲလၢ ပျီပူၤလၢ ပျီလ်ၤကျိ, ကိၤလ်ၤကျိဒီးယံၣ်
လိၣ်ကျိတဖ် အကြိၤပၤၤ ဒိၣ်ဒီးထံၣ် ဝဲတဖ်အိမး လိၤ. ကညိ
လၢထံၣ် ဝဲန့ၣ်အိန့ၣ်ကညိလၢ မ့ၣ်ထီၣ်လိၤ. ထံၣ် ဝဲပိၣ်လဲၣ်
ကၢၤဒိၣ်ဘျီလၢ ပျီထံၣ်တဖ်ဒိပျံၣ်စုၤ, ပျီမလိးတဖ်
န့ၣ်ကညိတဖ်အိဝ်ဆိးဝဲအိမးစ့ၣ်ကိးလိၤ.

ယိၤတဖ်- ယိၤတဖ်အိဝ်ဝဲလၢယမံၤ, တီၤ, ဖျါ, လၢၤဒိၣ် ဝဲၣ်တဖ်
သၣ်ယၣ်ဝဲၣ်, ဆိး ကၢၤ, တးၣ်, ဝဲနးၣ်တဖ်ကိၣ်မ့ၣ်စ့ၣ်ကိး
ဒီးခွဲတဖ်အိဝ်ဝဲလၢတၢ်လိၣ်ဒိသး, အၣ်လၢဒီးမ့ၣ်အိမးန့ၣ်
လိၤ.

(၂) ကလုာ် ဒုၣ်တဖ်အိဝ်ထဲလၢကိၣ်ပယိၤပူၤတၢ်. မ့ၣ်မ့ၣ်အိဝ်ဆိး
ဝဲလၢထံၣ်ကိၣ်စဲဘျးလိၣ်သးတဖ်အိမးစ့ၣ်ကိးန့ၣ်လိၤ.

အိ-ယိၤတဖ်အိဝ်လၢတဂူးကိၣ်အိမး(ယိၤလၢတဂူးကိၣ်ပူၤ န့ၣ်အိ
န့ၣ်ဒိးယိၤလၢကိၣ်ပယိၤ) (တဂူးဟ့ၣ်ယိၤကိၣ်စဲၣ်လိၤ.)

( ) ဝဲးဆံးဖိဆိၣ်ဘိၣ်ခါ(ဝဲးဆံးဖိ ဆောၣ်ပနး
နး) ဒီးမၣ်စဲၣ်လိၤ. ယိၤအိဝ် စ့ၣ်ကိးလၢကိၣ်လိ, ခဲၣ်ဘိၣ်ဒိသး
ဒီးတီၣ်တဲၣ်ကိၣ်လိၤ. ကညိတဖ်အိဝ်စ့ၣ်ကိးလၢတီၣ်တဲၣ်ဒီးလိ
ကိၣ်တဖ်လိၤ.

က့ၣ်-က့ၣ်တဖ်အိဝ်လၢကိၣ်စဲၣ်ကဂူးကိၣ် (က့ၣ်လၢကိၣ်စဲၣ်အိ
န့ၣ်က့ၣ်လၢကိၣ်ပယိၤ) စ့ၣ်ကိးလိၤ.

မိၣ်- မိၣ်တဖ်အိဝ်လၢတီၣ်တဲၣ်ကိၣ်.

ခွဲ- ခွဲတဖ်အိဝ်လၢကိၣ်အိသၣ်ဒီးမနးပူၣ်ဂး.

လိၣ်တဖ်, ဝဲ, မိၣ်, အိၣ်ကိ, လံးဝှံ, တဖ်အိဝ်လၢတဂူးကိၣ်အိမးန့ၣ်
လိၤ.

၂။ ကလုာ် ဒုၣ်ကိၣ်စဲၣ်တဖ်လၢ ဒုၣ်ဒိတဖ်ဝဲ .

ဝဲးဆိၣ်လၢကိၣ်ပယိၤန့ၣ်တၢ်သဘျာ်အဘျီလၢ, ဝဲၣ်ဂၢနံၣ်ဘျီ
လိၤခဲအိၤန့ၣ်ပယိၤကလုာ် ဒိၣ်ပၤတၢ်တဖ်တဖ်တဖ်ကလုာ် ဒုၣ်(၇)က
လုာ်လၢကိၣ်စဲၣ်တဖ်န့ၣ်လိၤ. ဒီးကိၣ်ပယိၤလၢကိၣ်စဲၣ်န့ၣ်
လိၤ.

လာ မဆပလအစီအစဉ်၊ ကဉ်၊ ကရင်နံ၊ ကဉ်ဒီးခွီ (ဝိသေသတိုင်း) ဘဉ်န့ၣ်န့ၣ်ဘဉ်ကိၣ်ဒီးလာ န့ၣ်ဝုသုးပဒိၣ်အစီၣ်တခီအခိၣ်ထံးစံးဝဲလာ တၢ်တုၣ်ကိၣ်စဲၣ်န့ၣ်ဘဉ်ဂြၢးဘဉ်သနၢ်ကုတုၣ်ဂၢၤခါဒီးမိၣ်တဖၣ်လာ ကိၣ်စဲၣ်န့ၣ်လီၤ .

ကိၣ်စဲၣ်ခဲၣ်လာၣ်တဖၣ်အံၤအိၣ်ဒၣ်အမံၤလီၤ . ကလုၣ်ဒုၣ်လာ န့ၣ်ကိၣ်စဲၣ်တဖၣ်လာ အကိၣ်စဲၣ်အဖီၣ်ခိၣ်န့ၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤတဖၣ်အိၣ်နီတမံၤဘဉ် . သုးပဒိၣ်ဟံးဃာ်ထံးဂုးကိၣ်သးဒီးတၢ်ပၤတၢ်ပြုးတၢ်စိတၢ်ကမီၤတဖၣ်ခဲၣ်လာၣ်ခဲၣ်အံၤ , ကလုၣ်ဒုၣ်ပဒိၣ်ပၤပၤတၢ်တဖၣ်တဖၣ်မ့ၢ်သုးပဒိၣ် (ပယံၤကလုၣ်ဒိၣ်) တဖၣ်အနီၣ်လဲၣ် , ဘဉ်မၤဒၣ်ဒိသုးပဒိၣ်မၤအံၤလီၤ . မၤဖဲအသးဒိအထံၣ်ဝဲဂ့ၤအသးတလူၣ်နီတစဲးကဉ် . ပယံၤကလုၣ်ဒိၣ်ဒီးသုးသံၣ်တဖၣ်ဒိၣ်စိဝဲလာ တၢ်ကိးမံၤဒဲးအပူၤန့ၣ်လီၤ .

ကိၣ်စဲၣ်ကဖၣ်အလဲၣ်အထီၣ်ဒီးအတၢ်စိတၢ်ကမီၤတဖၣ်ဒိၣ်ကလုၣ်ဒုၣ်တဖၣ်အတၢ်အိၣ်ဒီးအသးလူၤတက့ၤဘဉ် . မ့ၢ်ဒၣ်ကိၣ်စဲၣ်အဘျဉ်တဖၣ်ဒီးပယံၤကလုၣ်ဒိၣ်ပၤဟံၣ်လီၤအသးလာ ကလုၣ်ဒုၣ်ကိၣ်စဲၣ်တဖၣ်ဒိၣ်အံၤန့ၣ်မ့ၢ်ဒၣ် -

- ကမၤအိၣ်အမဲၣ်လာၣ်ဟံၣ်ခဲၣ်ချါ , ကပၤဖျါအသးလာ မ့ၢ်ပူၤသးလဲၣ် .

- ကမၤလီၤဖးကလုၣ်ဒုၣ်တဖၣ်ဖုဒီးတဖၣ်ထံၣ်အုၣ်လီၣ်က့ၤအသးကဒဲကဒဲကဒုးထီၣ်ဒါလီၣ်က့ၤအသး , ဒီးကမၤသံမၤဝဲလီၣ်က့ၤအသးကဒဲကဒဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ .

ကိၣ်စဲၣ်တဖၣ်အက့ၤရယာ် , ပူၤနီၣ်ဝံၣ် , ဝုၣ်အိၣ် , ကိၣ်ဘဉ်ကဖၣ်ဒီး - ပူၤကလုၣ်အိၣ်ဆိးတဖၣ်မ့ၢ်ဒိအဖီလဲၣ်အံၤအသးန့ၣ်လီၤ .

နိဂံ၊ ကိတ်ဖိဝေဒါ၊ အရုဃိ၊ မိတ္တိကိစ္စ၊ နိဂါမိ၊ နိဂါမိ၊ နိဂါမိ၊ နိဂါမိ၊
 ၁။ ယိကိတ်ဖိဝေဒါ၊ ၆၁၁၊ ၁၂၊ ၃၁၁၊ ၃၀၅၊ ၂၁၄၊ ကိတ္တိ၊ ၁၅၂၊ ၃၂

ယိကိတ်ဖိဝေဒါ၊
 ကိတ္တိ၊ ၁၅၂၊ ၃၂
 ကိတ္တိ၊ ၁၅၂၊ ၃၂
 ကိတ္တိ၊ ၁၅၂၊ ၃၂
 ကိတ္တိ၊ ၁၅၂၊ ၃၂

၂။ ကိတ္တိကိတ်ဖိဝေဒါ၊	၃၉၉၀၀၀၊ ၁၃၃၅၊ ၁၄၀	မိတ္တိ၊ ၁၀၅၂	ကိတ္တိ၊ ၁၀၅၂
၃။ ကိတ္တိကိတ်ဖိဝေဒါ၊	၁၄၀၀၀၊ ၃၂၂၊ ၁၀၉၄	ကိတ္တိ၊ ၁၀၅၂	ကိတ္တိ၊ ၁၀၅၂
၄။ ကိတ္တိကိတ်ဖိဝေဒါ၊	၉၄၃၀၀၊ ၁၀၅၆၊ ၂၁၀	ကိတ္တိ၊ ၁၀၅၂	ကိတ္တိ၊ ၁၀၅၂
၅။ ကိတ္တိကိတ်ဖိဝေဒါ၊	၄၀၂၅၀၊ ၁၀၂၆၊ ၄၉၂	ကိတ္တိ၊ ၁၀၅၂	ကိတ္တိ၊ ၁၀၅၂
၆။ ကိတ္တိကိတ်ဖိဝေဒါ၊	၁၃၃၀၃၀၀၀	ကိတ္တိ၊ ၁၀၅၂	ကိတ္တိ၊ ၁၀၅၂
၇။ ကိတ္တိကိတ်ဖိဝေဒါ၊	၁၊ ၇၁၀၀၊ ၉၁၃	ကိတ္တိ၊ ၁၀၅၂	ကိတ္တိ၊ ၁၀၅၂

ကိတ္တိ၊ ၁၀၅၂
 ကိတ္တိ၊ ၁၀၅၂
 ကိတ္တိ၊ ၁၀၅၂
 ကိတ္တိ၊ ၁၀၅၂
 ကိတ္တိ၊ ၁၀၅၂
 ကိတ္တိ၊ ၁၀၅၂

တိန်နိတ်-(၁) ပမုဒ်ကွမ်ကိန်ပယိးထံဖိကိန်ဖိလၢကိန်ဒိဘျၣ်ဒိ၁၉၇၃၊ နိတ်စဂိုအတၢ်ပတ်ဖျိန့ၣ်ထံဖိကိန်ဖိခဲလၢၣ်အိၣ်ဝဲ၂၀၂၅ တက္ကသိုလ် - ဒီးဒိစဂိုလၢကိန်ဖိခိၣ်အံၤပတ်ဖျိအသးကိန်စဲၣ်လၢ အဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်တဖၣ်ထံဖိကိန်ဖိခဲလၢၣ်မုဒ်ဝဲဒၣ်(၀) တက္ကသိုလ်တျၢ်ဒိၤန့ၣ်လီၤ .

(၂) ကညိဖိလၢအနိန်ဝံၣ်အိၣ်၅၁၀၀၀ (၅) တက္ကသိုလ်န့ၣ် , အကိန်စဲၣ်ဒိဘျၣ်အုၤပုၤထံဖိကိန်ဖိခဲလၢၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်(၀) ကလိန်ဒိၤလီၤ .

၃။ ကလျၢ်ဒုၣ်တဖၣ်အပူၤကလျၢ်နိၣ်ဝံၣ်ဒီးဖးဖိမုဒ်စဂိုတဖၣ်-

ကိန်ပယိးဖးဖိမုဒ်စဂို(သန်းခေါင်စဂိုၣ်း)လၢတၢ်ဖးန့ၣ် ပတ်ဖျိအိၣ်လီၤတိန်လီးဆဲးလၢခံကတၢၢ်မုဒ်ဒၣ်ဖဲ၁၉၇၁ , နိတ်န့ၣ်တၢ်- ထၢဖးဖိမုဒ်စဂိုလၢကိန်ပယိးပူၤသဲန့ၣ်က့ၢ်, တိန်ခိၣ်ဘၢဒုးပးဒိၣ်ခဲဘျီ တဘျီကဲထံၣ်, ဆဲးကလဲးပဒိၣ်ဘၢဒုးပူၤက့ၢ်အဲၣ်ပစုၤပတ့ၤစဂိုပတီၢ်တဖၣ် လီၤမုဒ်လီၤမၢ်အသိး, တၢ်ပတ်ဖျိထီၣ်က့ၢ်အိၣ်တသ့လၢၤဘၣ် .

တုၤတၢ်သဲက့ၢ်က့ၢ်ဝံၣ်အလိန်ခံ(ဖဆပလ)ပဒိၣ်ပတ်ဖျိလၢ အထၢဖးဖိမုဒ်စဂိုဒီးန့ၣ်ဝဲသ့ပဒိၣ်ထီၣ်ဝံၣ်အလိန်ခံပတ်ဖျိဝဲလၢအထၢ ဖးဖိမုဒ်စဂို, ဘၣ်အိၣ်ထံလိန်ကိန်ပူၤတၢ်ဒုးအိၣ်သကုၤအးဒးလၢကိန်ဒိ ဘျၢ်အသိးတၢ်ထၢစဂိုတန့ၣ်ဘၣ်.န့ၣ်ဒၣ်ထဲလၢခုဒိၣ်ဝဲဒိၣ်တဖၣ်မုဒ်ဒုးသဝီလၢ ခိခိၣ်ပွၤဂျီဗျီဆဲးဝဲဒုးဘၢဖၣ်မုဒ်ဒၣ်တၢ်တဖၣ်ဒုးဝဲန့ၣ်လီၤ န့ၣ်ဝဲ, ပတ်ဖျိလၢအထၢဝဲလၢကိန်ဒိဘျၣ်ဖဲ, ၁၉၇၄ နိတ်န့ၣ်တ မုဒ်စဂိုအမုဒ်အတီၢ်ဘၣ်. အပူၤထၢစဂိုတဖၣ်လဲၤလီၤဆုဒုးသဝီပူၤတဘျၣ် တတုၤဘၣ်. အပူၤတဖၣ်ဟးကုတၢၢ်လိန်၅၅၅၅၅၅ ဒီးအသးအသိၣ်အိၣ်မးဒီး, ပှာ ပၢၢ်သကုၤဖိတဖၣ်ဒီးခဲးအိၣ်အပူၤထၢစဂိုတနီၤဘၣ်ဒိတနီၤသိ, ဒီး က့ၢ်ယုၤဂံၣ်ဝဲလီၤ. အိၣ်လၢခုဝဲ, ဒုးသဝီအဒိၣ်ဖဲသုးသိလီၤအလိန်, ကိးဒုး သဝီဒိၣ်၅၅၅၅၅၅ အိၣ်မၢအတၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်ပူၤမံၤမုၤသုၣ်, မၤပွဲၤန့ၣ်အိၣ် လၢအစဂိုတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အသိးဘးဒီးဖးဖိမုဒ်စဂိုလၢန့ၣ်ဝဲထၢန့ၣ်တ ဘၣ်တတိလၢတက့ၢ်ဘၣ်. လီၤအိၣ်တၢ်ကလျၢ်ဒုၣ်တဖၣ်အနိၣ်ဝံၣ်ဖါမၢ ရီၢ်မုဒ်န့ၣ်လီၤ.

န့ၣ်ဝဲန့ၣ်ပၢဘၣ်ဒၣ်ထဲဝဲဒုးဒိၣ်တဖၣ်ဒီးဝဲဒုးကနီၤလီၤဒုးသ

ဝဲလၢ ခိ ဆိုက်ကတၢ် ကျိကဖၣ်အိၣ်လၢ ပုၤပၤတၢ်ဆၢတၢ်ဖိတဖၣ်အစုပူၤအယိ
ဂီၣ်ကဝဲၤတဝဲၣ်ဘျဲၣ်အိၣ်ဝဲလၢ ပုၤပၤတၢ်ဆၢတၢ်ဖိအစုပူၤ န့ၣ်လီၤ .

န့ၣ်ဝဲအတၢ်ဆၢတၢ်ဖိဖီမ့ၢ်စၢၣ်န့ၣ် -

- (၁) ဒီးသန့ၤအသးလၢ ၁၉၃၁ နံၣ်ဖးဖီမ့ၢ်စၢၣ်
- (၂) ဒူးတယးပုၤအိၣ်လၢ နံၣ်တဖၣ်အပူၤအယိ , န့ၣ်ဝဲလုး
ပဒိၣ်လၢ အမ့ၢ်ပယီၤကလုာ်ဒိၣ်လၢ အဆိၣ်တံးဆိၣ်တၢ်
ကလုာ်ဒုၣ်ခဲလၢၣ် , လၢ နံၣ်လီၤကိၤပုၤအံၤကမၤတၢ်မၤ
ကလုာ်ဒုၣ်တဖၣ်အိၣ်မးန့ၣ် ဖျိၣ်ကလၢလီၤ .

တၢ်ဆၢတၢ်ဖိဖီမ့ၢ်စၢၣ်လၢ ကိၤပယီၤပုၤလၢ ၁၉၃၁ နံၣ်မ့ၢ်ဝဲ
လၢ တဒူး ၁၉၃၁ နံၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ , န့ၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်လီၤတုာ်လီၤကၢ်အိ
မးဒီးကလုာ်ဒုၣ်တဖၣ်တဖၣ်လီၤဖးဖီမ့ၢ်စၢၣ်တဖၣ် န့ၣ်လုၤကတုၤတၢ်
တၢ်တုာ်လီၤတကဲတၢ်အဂ့ၢ်အကျိတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ -

- (၁) ဘၢနီၤဖးပုၤကလုာ်န့ၣ်တမ့ၢ်လၢအတၢ်ဖဲလီၤစၢၤအ-
ညံၣ် , အကလုာ်ဒုၣ်ဝဲအဖီခိၣ်တၢ် . မ့ၢ်မ့ၢ်လၢအတၢ်ကတိၤ
ဖီခိၣ် န့ၣ်လီၤ .

ကလုာ်ဒုၣ်အကျိဒိမိၣ် , ကညီၤဆီၤတဖၣ် , လၢ အကတၢ်တၢ်ဒုၣ်တဖၣ်ပယီၤ န့ၣ်
အိၣ်ဂီၢ်မ့ၢ်ဒီးပုၤတဖၣ်အံၤလၢ ဖးဖီမ့ၢ်စၢၣ်ပုၤ န့ၣ်ဒူးကဲထီၣ်ဝဲလၢ ပ
ယီၤလီၤ .

တၢ်ဂ့ၢ်အိၣ်ဝဲ (၄) မံၤလၢ ကလုာ်ဒုၣ်တဖၣ်ကတိၤက့ၤအကျိၣ်တၢ်
လဲလိာ်က့ၤအကျိၣ်ဆုပယီၤကျိၣ် န့ၣ်လီၤ .

- (က) တၢ်ဒူးမၤနၢၤမၤတးအိၤ , ပုၤမၤ
နၢၤအိၤ , ပုၤမၤဆူၣ်အိၤ , ပုၤဆိၣ်တံၢ်အိၤ , ဒီးဘၣ်ကတိၤက့ၤ
ပုၤဝဲအကျိၣ် .

- (ခ) တၢ်ယုၤတံၢ်ယုၤလီၤအိၤ တၢ်ဆိၣ်
တံၢ်မၤနၢၤအိၤ ဒီးတဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်အခဲလၢ ကမၤလီၤအလံာ်
အလဲၣ် , အကျိၣ် , တၢ်မၤတးဂီၤတၢ်ခဲးတၢ်လၢ ဒီးလုၤလိာ်
သန့တဖၣ်အယိလၢ ခဲကဲထီၣ်က့ၤပယီၤကလုာ် .

- (ဂ) တၢ်အိၣ်လီၤဖးဒီးအပုၤကလုာ်ဒုၣ်ဝဲ , အိၣ်လီၤဖျိၣ်လၢ ပုၤ

ကလွန် ဒိဋ္ဌိကဆုံးကတု ၁ .

လၢတၢ်ဖံးအိဉ်မၤတၢ်ဒီးတၢ်ထီၣ်ဖီၣ်န့ၣ်မိအသိးကးအိဉ်လီၤဖျိဉ်လၢကလွန် ဒိဋ္ဌိတဖၣ်အကျိၣ်, အိဉ်လီၤဖးဒီးအပူၤကလွန်ဒၣ်ဝဲ, ဒီးကတိၤထဲကလွန် ဒိဋ္ဌိအကျိၣ် အသိးယံၣ်ယံၣ်တသ့လၢအကျိၣ်ဒၣ်ဝဲဘၣ် .

(ဃ) တၢ်ထီၣ်ဒိဋ္ဌိပၣ်ဒိဋ္ဌိဒီးသ့ကွၢ်ပူၤလၢအကျိၣ်-

ကလွန် ဒိဋ္ဌိအကျိၣ်မ့ၢ်လၢပယီၤကလွန် ဒိဋ္ဌိတဖၣ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်, ဒိဋ္ဌိစီၣ်, န့ၣ်ဖီၣ်န့ၣ်ကမိၤအသိး, ကလွန် ဒုဉ်အကျိၣ်ပူၤကနီၤထီၣ်ဒိဋ္ဌိပယီၤတဖၣ်, ထီၣ်ဆံးကွၢ်အပူၤကလွန် ဒၣ်ဝဲဒီးလၢကန့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤတၢ်လိာ်တၢ်လၢအဂီၢ်, ကိးလီၤကျဲအသးလၢပယီၤ, ကတိၤကွၢ်ပယီၤအကျိၣ် န့ၣ်လီၤ. လီၤဆီဒၣ်တၢ်မ့ၢ်မဆါကနီၤထီၣ်ပူၤမ့ၢ်ကိးလီၤအသးလၢကလွန် ဒုဉ်ဖီအဂၤတဖၣ်မ့ၢ်ကိးလီၤအမံၤဒိကလွန် ဒုဉ်ဒၣ်ဝဲအသိး န့ၣ်တဖျိထီၣ်တၢ်ဒီးစံးတန့ၢ်ဘၣ်တၢ်မၤအသိး, တနီၤဘၣ်ကိးလီၤအသးဘၣ်ကိးလီၤအမံၤဒိပယီၤအသိး န့ၣ်အိဉ်ဒါမး န့ၣ်လီၤ .

(င) ပူၤဘၣ်မ့ၢ်ဒိတၢ်ခိဉ်တၢ်နီၤလၢအကွၢ်ဖးဖီမ့ၢ်စၢ်တဖၣ်ခဲလၢာ်ဃၣ်ဃၣ်မ့ၢ်ဒၣ်ပူၤပယီၤဖီဒီးပူၤတဖၣ်ခဲမ့ၢ်ပူၤကဘျး ကဘျးဒီးမၤတၢ်တတိၤလီၤ, မၤကိၤမိၤကလွန် ဒုဉ်နီၣ်ဂံၢ်လၢကျဲအဟီၣ်န့ၣ်လီၤ .

(စ) လၢတၢ်တၢ်စၢ်အပူၤတၢ်တသ့ကွၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆးကၣ်, ပူၤမံၤမ့ၢ်မ့ၢ် (မောင်, မ, ဦး) ဒိန့ၢ်အသိးဒီးပၣ်လီၤဝဲလၢအမ့ၢ်ပယီၤ .

(ဆ) ကလွန် ဒုဉ်ဘျးဒးဘၣ်သၣ်ဖီတဖၣ်တၢ်ပၣ်လီၤအံၤဒိပယီၤ -

(ဇ) ကလွန် ဒုဉ်ဖီတဖၣ်စ့ၢ်ကိးအတၢ်န့ၣ်ပၢၢ်နီၣ်ဘျးဝဲစ့ၣ်ဝဲဒီးတပၣ်လ့ၢ်ပၣ်ကိတၢ်ဘၣ် . တၢ်လိာ်အိဉ်ပူၤကၣ်ယံၣ်ဘၣ်ဘျးတၢ်အကလွန်ကလွန်အသိးတဖျိစၢ်လၢလၢပူၤပူၤကၣ်ဘၣ်တတိၤဘၣ် .

(ဈ) ဖဲတၢ်တၢ်ဖးဖီမ့ၢ်စၢ်လၢ, ၁၉၁၁, နံၣ်န့ၣ်တၢ်လိာ်လၢတၢ်ကျိကခွဲၣ်ကိာ်, ၂၀, ၀၀၀ စၢ်မံၤလၢဒ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဘျး

အိတ်တဖက်ကထာအိတ်တဖက် . တဖက်စားဝဲလၢကဏါထီတဖက်လဲၤတဖက်ကူၤကီၤ ,
 သ့ၣ်ပှ်တဖက်တဖက်ဖဲးအိတ်မၤအိတ်တသ့ပှ်တဖက်အိတ်တဖက်အိတ်တဖက်အိတ်တဖက်
 လၢတဖက်ဂ့ၢ်အဖိခိတ်တဖက်အဖိခိတ်တဖက်အဖိခိတ်တဖက်အဖိခိတ်တဖက်အဖိခိတ်တဖက်
 မၤဖိလိၤအိတ်တဖက်အိတ်တဖက်အိတ်တဖက်အိတ်တဖက်အိတ်တဖက်အိတ်တဖက်အိတ်တဖက်
 န့ၣ်လိၤ . ပ.မ့ၢ်အိတ်တဖက်အိတ်တဖက်အိတ်တဖက်အိတ်တဖက်အိတ်တဖက်အိတ်တဖက်
 လိၤအိတ်တဖက်အိတ်တဖက်အိတ်တဖက်အိတ်တဖက်အိတ်တဖက်အိတ်တဖက်အိတ်တဖက်
 န့ၣ်လိၤ .

(က) စတီ (၁) ၁၉၃၁ နံၣ်ဖးဖိမ့ၢ်စတီ
 (တဖက်စားန့ၢ်လၢကဏါထီအဖိခိတ်)

(က) ထံဖိတဖက်ဖိတဖက် (တိုင်း ဂင်းသားများ)

- ပယိၤ	၉,၀၆၂,၆၉၄
- ကညိၤ	၁,၃၄၃,၀၆၆
- ယိၤ	၁,၀၂၁,၉၁၇
- ခိၤ	၃၄၃,၀၅၆
- ဖိတ်	၃၀၅,၂၄၉
- ပလိတ် / ဝး	၁၇၆,၀၂၄
- ကခွဲၣ်	၁၅၃,၀၉၇
- မ့ၢ်အိတ် / လိဟ့ၣ်	၉၃,၀၅၂
- ဆခဲ	၃၅,၂၃၇
- မဂ့ၣ်	၁၄,၀၉၄
- မလ့	၆,၃၆၀
- နံၣ်ကး	၄,၂၀၁
- မၣ်	၉၄၇

(က) စရိ(၂) ၁၉၇၅ နံနက်ကလုပ် ချွန်တဖန်အတန်တယ် စရိ
 (ကလိ၊ ဝါ၊ ဒီယွန်အဖိခိန်)

(က) ထံဖိကိဖိဒဉ်ဝဲတဖန်

- ကညီ	၅ . ၃ ကတွဲ f, ၅ . ၅ ကတွဲ f
- ကဂုန်နိန် , ပဒိန် ကညီအဝါ	. ၂ ။
- ပအိန် (တီသု)	. ၃ ။
- ယီ	၄ . ၀ ။
- မိန်	၂ . ၀ ။
- ရခါဉ် .	၁ . ၅ ။
- ဧိ	. ၀ ။
- ပလိန်	. ၇ ။
- ကခွန်	. ၅ ။
- လိဂုဉ်	. ၄ ။
- ဝး / လဝး (လွဲလး)	. ၂ ။
- နဉ်ကး , လံးဂျီ , ယီတဂူး , ဒနူး , အ ဒီးအဝါ	. ၄ ။
- ပယီ	၁၃ . ၀ ။
- ဆံဂုါကိန်ဝါ	— ၁ . ၀ ။
	<u>ခဲလမ် ၃၀ . ၀၀ ။</u>

(ခ) ဆံဂုါကိန်ဝါဖိ

အံဒယဉ် (ကိလါလီသူ)	၁ , ၀၇၉ , ၀၂၁
တဂူး	၁၇၀ , ၃၁၆
ယူဂဝါဖိ (ကိလါလီဝါ)	၂၇ , ၀၉၅
၅၀၀၀	၂ , ၀၂၁
	<u>ခဲလမ် ၁၄၆၄၇ , ၇၅၉ ၀၀</u>

တဖန်ထိဒါကိ

၁၉၃၀ နံနက်ဖးဖိ မုန်စရိ

(၁) ၅၀ နိဉ်ဂံန်ခဲလမ်	၁၄ . ၆ ကတွဲ f
(၂) ပယီ	၉ . ၀ ။

- (၃) ကလျာဒုတိယခဲလၢ် ၃.၄ (၂၇ မူးကယၤ)
- (၄) ကလျာဒုတိယတပၣ်ဃုာ်ထံဂုၤကိၣ်ဂၤၤဖိ
အိၣ်ပုၤပယံၤဖိ ဝဲပုၤဃုာ်ဃုာ်
- (၅) ပယံၤအိၣ်အိၣ်န့ၣ်ကညိ(၀) စး

၀၉၇၇ နံၣ်စဂီၢ် (တၢ်ကယၢ်ဒးဖူၢ်)

- (၁) ပုၤနီၣ်ဂံၢ်ခဲလၢ် ၃၀ ကဖူၢ်
- (၂) ပယံၤ ၁၃ "
- (၃) ကလျာဒုတိယခဲလၢ် ၁၆ " (၅၃ မူးကယၤ) ကဝၣ်
ညဲၣ်
- (၄) ကလျာဒုတိယခဲလၢ်တပၣ်ဃုာ်ထံဂုၤကိၣ်ဂၤၤဖိအိၣ်အိၣ်န့ၣ်
ပယံၤဖိ ဝဲပုၤ
- (၅) ပယံၤအိၣ်အိၣ်န့ၣ်ကညိ(၃) စး

ဖိနီၣ်-

- (၁) လၢ, ၀၉၃၁ နံၣ်ဖးဖိမုၢ်စဂီၢ်အပူၤ, ဂၤခၢၣ်, ဒးန့း, အဖိ, ဒဝဲၢ်, ကဒု, ကနိကဖၣ်ခဲလၢ်တပၣ်ဃုာ်လၢပယံၤစဂီၢ်ပူၤ.
- (၂) ၀၉၃၁, နံၣ်ဖးဖိမုၢ်စဂီၢ်အပူၤကရၢ်နံၣ်ပဒိၣ်, ဝဲဒး, မနု, မနီဒီးပအိၣ်လၢကိၣ်ဖိပုၤကပူၤတဖၣ်တပၣ်ဃုာ်လၢကညိစဂီၢ်ပူၤ, ပအိၣ်လၢယံၤကိၣ်, ကညိညု, ကညိဂီၤတီၤပုၤလၢယံၤကိၣ်တပၣ်ဃုာ်လၢယံၤစဂီၢ်ပူၤ
- (၃) လၢ, ၀၉၃၁ နံၣ်, ဖးဖိမုၢ်စဂီၢ်ပူၤလံးဂီၢ်, ယၤကရုး, အိၣ်ကိ, ဖိၣ်ဒိန့ၣ်ဖိးတဖၣ်တဖၣ်ကညိ.
- (၄) လၢ ၀၉၃၁ နံၣ်, ဖးဖိမုၢ်စဂီၢ်ပူၤကညိကိၣ်ကစၢ်ကိၣ်လိၣ်အဂၤယၢ်, ၂၀, ၀၀၀ စဖဲအိၣ်မံးလၢ်တဖၣ်တဖၣ်ကညိ.

၄ ပယံၤကလျာဒိၣ်ကဖၣ်အတၢ်အိၣ်အိၣ်န့ၣ်က

တၢ်ခဲၣ်ဖိၤကဲဖိၤကဖၣ်တပၣ်ဃုာ်ထံဂုၤအိၣ်အိၣ်ခဲဒၣ်လၢပုၤကလျာဒိၣ်လၢ

အိတ်လၢ ကိတ်ပယိတ်ပုၤ ခဲအံၤ တဖၣ်တမ့ၢ် ပုၤ ဣလံၤ ဖိတဖၣ် ဘၣ်တဲာ် ဝဲလၢ
တဖၣ်လိာ်အဝၢ ခိးပုၤ ကလုာ်ဒိကညိၣ်၊ ယိၤ၊ မိတ်၊ ခိးခိတဖၣ် နှဲလၢ
ကိတ်တဘျီအံၤ အပုၤ ဆီၣ်နိဒိတ် ပယိတ်မ့ၢ် ပယိတ်တခိတ် နှဲလိၤလၢ ခဲဒီး
ဆီၣ်တိတ်မၤ နၢကလုာ်တဖၣ်၊ သုတဖၣ်ဆီၣ်တဲာ်ဆီၣ်ဘၢအကျဲ (၃) ဘိလၢအ
မ့ၢ် -

- (၁) တဖၣ်ဒုးသံမၤ ပျီအံၤ (သုတ်သင် ချေမျှန်းဂွင်းလင်းခြင်း)
- (၂) တဖၣ်ပုၤလိာ်အံၤ (ဝါး မျိုခြင်း)
- (၃) လၢတဖၣ်စံၣ်တီးစံၣ်ဆိတ် ကျဲၣ်ကျဲၣ်သွံၣ် (သွေးနောခြင်း)

ခိဖိတ်ဖိတ်ဖိတ် မိတ်ဖိတ်မၤ တဂီၢ်တပါ၊ မၤအုၣ်မၤစိး
ပယိတ်ကလုာ်ဒိတ်စိတ်ဖၣ်သုကျဲ (၃) တဲာ်အံၤ စးထီၣ်လၢ အဖဲနာ်လိၤ
ကိတ်ပယိတ်အံၤ အပုၤ တစိးဘၣ်တစိး တပုၤလိၤလၢ နှိတ်ဝဲစိးသုးပဒိာ်
စိးခဲအံၤလိၤ . ဒီးမ့ၢ်မဆိတ်နဲအံၤ ကလုာ်ဒုၣ်တဖၣ်တုၢ်ဘၣ်တဖၣ်ဆီၣ်
တံးဆီၣ်ဘၢတဖၣ်လၢ ကျဲၣ်လၢ အပုၤလိၤ .

- လၢထံၣ်ဂုၢ်ကိတ်သဲးတခိ - တဖၣ်ဆီၣ်တံးဆီၣ်ဘၢအံၤ (ဖိနှိပ်ချယ်လှယ်)
- လၢမ့ၢ်ကျဲၣ်ဝဲလၢကလုာ်တခိ - တဖၣ်ဆီၣ်တုၢ်အိတ်ကလိာ်အံၤ (သွေးစုတ်)
- လၢတဖၣ်ဆဲးတဖၣ်လၢတခိ - တဖၣ်ပုၤလိာ်အံၤ (ဝါးမျို)
- လၢကလုာ်ဂုၢ်ဝိ (လူမျိုးရေး အဂ) တဖၣ်ဒုးကတုၢ်မ့ၢ် (ကျွန်ပြု) ဒီး
- လၢသုးသံၣ်တခိ - တဖၣ်ဒုးမၤသံမၤဝိမၤ ပျီလွံၣ်အံၤ (တိုက်ခိုက်ချေ
မျှန်း) နှဲလိၤ .

ပယိတ်ကလုာ်ဒိတ်လၢ အနှိတ်ဖိတ်ကမိတ်ဖိတ် နှဲၣ်တံးဆီၣ်ဘၢ
ကလုာ်ဒုၣ်တဖၣ်တကးဘၣ်ဆီၣ်တံးဆီၣ်ဘၢ အိတ်တုၢ်အိတ်ကလိာ်ထံဖိတ်ဖိတ်
ဖိတ်ခဲလၢဝဲပၣ်ဘျီဒီးအပုၤ ကလုာ်ပုၤ ပယိတ်ဖိတ်ကဒဲကဒဲဒိတ်ဝဲဒီးလိာ်
ဒိတ်တဖၣ်ပုၤ မၤတဖၣ်ဖိတ်ဒီးပုၤ ဣစံၣ်လိာ် ပုၤ စ့ၢ်ကိး နှဲလိၤ . ဘၣ်ဆီၣ်
လုာ်ဒုၣ်တဖၣ်တုၢ်ဘၣ်တဖၣ်ဆီၣ်တံးဆီၣ်ဘၢ (၂) မံၤ (၂) ကတၢလၢအ
မ့ၢ် -

- (၁) လၢပုၤကလုာ်ဂုၢ်ဝိတကပၤ (လူမျိုးရေးအဂ) ဒီး
  - (၂) လၢပုၤလိာ်ပတီၢ် (အတန်းအစားအဂ) တကပၤ နှဲလိၤ .
- အယိသတး ဒီးကလုာ်ဒုၣ်တဖၣ်အတဖၣ်ပၢ်ဆၢ မ့ၢ်လၢအတဖၣ်သု
ကျဲ (လွတ်လပ်ရေး) ဒီးအတဖၣ်သုၣ်ဖျဲး (လွတ်မြောက်ရေး) အဂီၢ်

န့ၣ်လီၤ .

လၢ ကိၣ်ပယီၤကလုာ်ဒၣ်အတၢ်ဆီၣ်တံးဆီၣ်တၢ်အယံကလုာ်ဒၣ်တဖၣ်န့ၣ် . -

- (၁) ဆီၣ်တၢ်လၢတၢ်လီၤခိံ (ခေတ်နောက်ကျၣ်) တကးတၢ်ကိၣ်ဆီၣ်တၢ်ဒိက္ခၤအီၤဆူခံ (အနောက်တန်းသ့ထွန်းပျံ့ခံရသ့) ဒီးအၢၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ဆံးၣ်ၤ ဖွၢၤတအီၣ်ဒၣ်လဲၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ .
  - (၂) ကိၣ်ဆီၣ်တၢ်ကလုာ်ဆံး , ကလုာ်စ့ၤ (လုၤဖျိးငယ်လုၤနဲစ့) တဖၣ်
  - (၃) တၢ်တၢ်ကိးအီၤဒီးသ့ၣ်ညါဒၣ်အီၤဒိပ္ပၤကၤတၢ်ခိၣ်ဖီ (တောင်တန်းသး)အသိး
  - (၄) လၢဖုၣ်ခိၣ်ဖီတံၢ်ကိးအီၤဒၣ်လဲၣ်အီၤလၢပယီၤကၤတၢ်ခိၣ်ဖီ (တောင်ဂိုးဗမာ)
  - (၅) တၢ်တၢ်ထီၣ်အီၤကိးအီၤဒီးပၣ်ကဲဒၣ်အီၤဒိပ္ပၤဂၤတၢ်ဖွၢၤတၢ်ဖွၢၤမံၤစကုာ်ဖီ (အဂီၢ်ဒီးလုၤဂီၢ်) အသိးန့ၣ်လီၤ .
- တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ဆံးၣ်ၤ (လီၤဆီၣ်ဒၣ်တၢ်ကညိၤဖီလၢတၢ်ဖျိးစီၤလၢပုၤဂၤအမဲၣ်ညါလၢပၣ်ဃုာ်ဒီးပယီၤအမဲၣ်ညါ) လၢတၢ်တၢ်မံၤအပူၤန့ၣ်ခဲအံၤတၢ်ဂုၤတၢ်အခဲလၢၣ်ၤ အီၣ်တၢ်လၢတၢ်လီၤခိံလၢတၢ်ကိးမံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ .

၅။ ကိၣ်ပယီၤကလုာ်ဒၣ်အတၢ်ဖၢၤအတၢ်လီၤဆီၣ်တဖၣ်

တုၤမ့ၢ်ပယုၤသ့ၣ်ညါကလုာ်ဒၣ်တဖၣ်လၢကိၣ်ပယီၤပူၤအံၤအၢၤတၢ်ဖၢၤအၢၤအဂီၢ်အဂီၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆံးဒီးပထံၣ်သ့ၣ်ညါကလုာ်ဒၣ်တၢ်ဖၢၤအၢၤလၢကိၣ်ပယီၤပူၤအံၤတၢ်ဒိးဒီးတၢ်ဖၢၤအၢၤလၢပုၤကလုာ်အၢၤတဖၣ်လၢအံၤဂုၤကိၣ်ဂၤအပူၤတၢ် . တၢ်လီၤဆီၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဒိးအဖီလၢၣ်အသိးအံၤန့ၣ်လီၤ .

- (၁) ကလုာ်ဒၣ်လၢကိၣ်ပယီၤပူၤတဖၣ်တံးထီၣ်စုကဝဲၤကဲၤတၢ်အၢၤအၢၤတၢ်ဒုးထီၣ်ဒါၣ်န့ၣ်တမ့ၢ်လၢပုၤကလုာ်ဂၤတဖုဖု , ထံကိၣ်အၢၤတၢ်တၢ်ညါ , တၢ်ညါဆူၣ်ထီၣ်အဂံၢ်အၢၤတၢ်မၤန့ၣ်ဆီၣ်ခံ , အုကဖီၣ်နီၤအသ့ၣ် , မၤတၢ်အီၤ (အးပေးအးမြောက်) အယံကၣ် .

တုၤမ့ၢ်ကညိၤဖီတဖၣ်စးထီၣ်ဖၢၤတၢ်ဒီးဒၣ်ဒါတဖၣ်တဲ -

လၢအဲကလံးတုၣ်ဆူၣ်ဆိၣ်အဂံၢ်အဘါမၤတၢၤအိၤန့ၣ်လီၤ . ကိၣ်ပယံၤနိၣ်တ
ယၢ်ဂီၤခိၣ်ပုၤနဲးပၣ်တံၣ်န့ၣ်ပဲၤအၢ (KNDO)ဒိအမ့ၢ်ဖျိၣ်ပျိၣ်တဖုၤ
သီးလီၤ . ဒီးကိၣ်ပယံၤနိၣ်တယၢ်ဝါခိၣ်ပုၤနဲးပၣ်တံၣ်တခိၣ်ပဲၤအၢတးအုၣ်
ဒိအမ့ၢ်ပုၤမၤလဲၤနိၣ်ကိၣ်အနိၣ်လဲၤလီၤ .

တုၣ်ပုၤပုၤယံၤဖီၣ်တဖၣ်စးဆိၣ်အတၢ်ပၢၢ်ဆၢလၢ , ၁၉၅၀ နံၣ်
တးဒီးကိၣ်ပယံၤဆီၣ်ပုၤနဲးပၣ်တံၣ်စ့ၢ်ကိးစံးလၢယံၤအတၢ်ပၢၢ်ဆၢမ့ၢ်
အမဲၤဂၤပုၤမၤလဲၤနိၣ်ကိၣ်တဖၣ်အနိၣ်လဲၤဒီးဆိၣ်ဖျိၣ်ကျဲၤဒဲးဝဲလၢ
ပၣ်ဖျိၣ်အသးဒီးဒုၣ်ဒါလၢတၢ်ဆိၣ်လီၤလွဲၣ်ယံၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ
(၂)ကလုၣ်ဒုၣ်လၢကိၣ်ပယံၤပုၤတဖၣ်အတၢ်ပၢၢ်ဆၢအံၤန့ၣ်တမ့ၢ်လၢ
ကၣ်တဖုၤဖုၤဖုၤတီၣ်ခိၣ်ဂီၢ်မဲၤအိၤအဆိၣ်ဘၣ် .

လၢကိၣ်ပယံၤခိၣ်ပုၤနဲးပၣ်တံၣ်အတၢ်ပၣ်ဖျိၣ်ပၣ်တံၣ်တၢ်စံၣ်စံ
တဲၤစီၤ (ပါတီၤမိုၢ်ဒီး)အပူၤန့ၣ်ပၣ်ဖျိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ , ၁၉၄၀ , နံၣ်လိမး
၉ : , ၂၀ , သိကိၣ်ပယံၤခိၣ်ပုၤနဲးပၣ်တံၣ်အကျိၣ်သိၣ်ဝံၤတကတီၢ်ဆိၣ်ကလုၣ်ဒု
လၢကိၣ်ပယံၤပုၤတဖၣ်အတၢ်ပၢၢ်ဆၢအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ . (၁၉၄၀
ခုနှစ်မတ်လ (၂၀) ဂၢ်နေ့ဗကပၣ်သေ့နတ်သံနဲၤဆက်တည်းလုၢ်ဖျိၣ်တေ
လုၢ်နဲၤဒေးနးဖြဲၣ်ပေၤလၢသၣ်) မိၣ်စံးအသးလၢအဝဲသ့ၣ်ဗကပ-အတၢ်
ခိၣ်ဂီၢ်မဲၤအဆိၣ်ကလုၣ်ဒုၣ်တဖၣ်စးဆိၣ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢတၢ်ဒုးန့ၣ်လီၤ . အဝဲ
အံၤတမ့ၢ်တတီၤလုၢ်တကျဲၤဘၣ် .

ကလုၣ်ဒုၣ်အတၢ်ပၢၢ်ဆၢလၢကိၣ်ပယံၤအပူၤအံၤတဖၣ်ခဲလၢ

- န့ၣ် -
- တမ့ၢ်လၢပုၤကလုၣ်ဂၤတဖုၤဖုၤထံၣ်ဂုၤကိၣ်ဂၤတဘျီတုၣ်တုၣ်ဂံၢ်ဟ့
ဘါမၤတၢၤအိၤဆိၣ်ထွဲအဆိၣ်ဘၣ် .
- တမ့ၢ်လၢကၣ်တဖုၤဖုၤတီၣ်ခိၣ်ဂီၢ်မဲၤအိၤအဆိၣ်ဘၣ် . မ့ၢ်ပယံၤက
ဒိၣ်တဖၣ်အတၢ်ဆိၣ်ဟံၢ်မၤနၢၤ , နးတုၣ်ဖျိၣ်တုၣ်အဆိၣ်ဒီးခိၣ်ဖျိၣ်အတ
တုၣ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်တဖၣ်အဆိၣ်တုၣ်ဘၣ်ဆိၣ်ဘၣ်တဖၣ်တုၣ်အိၤတၢ်
သ့ၣ်ညါလၢမ့ၢ်တဒုးတၢ်ဒီးကသံ , မ့ၢ်ကအဲၣ်ဒီးသံဘၣ်ဂဲၤလၢထာၣ်
ဒုးတၢ်လၢအတၢ်သဘျီဒီးတၢ်ထုၣ်ဖျိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ .

(၃) ကလုၣ်ဒုၣ်လၢကိၣ်ပယံၤပုၤတဖၣ်ခဲလၢလၢအတၢ်ပၢၢ်ဆၢဒုးတ
အပူၤန့ၣ်

- (က) အိမ်ဒီးအဟိန်ကဝီ (နယ်မြေ) လီၤဆီဒါဝ်စုန်စုန် -
- (ခ) အိမ်ဒီးအယူးအသံဒါဒါဝ်စုန်စုန် -
- (ဂ) အိမ်ဒီး ပညိတိတကဂါကရီလီၤဆီဒါဝ်စုန်စုန် -
- (ဃ) အိမ်ဒီးအတဂါတဂါအကျဲကပူၤလီၤဆီဒါဝ်စုန်စုန်, ကနီၤအတဂါတဂါအကျဲကပူၤအလၢအပွဲၤမ့ၤတဆိးဒါဝ်စုန်စုန်အကတီၢ်ပတ် (တဂါပညိတိတိတဂါမၤအကျဲစိန်သုန်, တဂါဂဲၢ်တဂါကျဲၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ .)

ပညိတိတကဂါကရီလီၤဆီဒါဝ်စုန်စုန်အတဂါတဂါအကျဲကပူၤစုန်စုန် -

- ကညိတဂါတဂါအကျဲကပူၤ - ခဲအံၤ - သုၣ်အိန်ယုန် (KNU)
- ကရီနီၣ်တဂါတဂါအကျဲကပူၤ - ကရီနီၣ်အမျိုးသားတိုၢ်တက် ရေး ပါတီ (KNPP)
- ပဒိၣ်တဂါတဂါအကျဲကပူၤ - ကယန်းပြည်သစ် ပါတီ (KNLP)
- မိၣ်တဂါတဂါအကျဲကပူၤ - မ့ၤနီၣ်ပြည်သစ် ပါတီ (NMSP)
- ယီၤတဂါတဂါအကျဲကပူၤ - ဝှမ်းပြည်တိုၢ်တက် ရေး ပါတီ (SSPP)
- ကရီၣ်တဂါတဂါအကျဲကပူၤ - ကချင်လွတ်လပ် ရေးအဖွဲ့ချုပ် (KIO)
- ပဒိၣ်တဂါတဂါအကျဲကပူၤ - ဝှမ်းပြည်လူ မျိုး မှား လွတ် မြေ ဘက် ရေး အဖွဲ့ (ရလလဖ) ( ) ဒီး
- ပအိုဝ်းအမျိုးသား ရေးအဖွဲ့ချုပ် (ပအမဖ) (PNO)
- ပလဲၣ်တဂါတဂါအကျဲကပူၤ - ပလဲၣ်ပြည်လွတ် မြေ ဘက် ရေးအဖွဲ့ (PSLP)
- လီၤတဂါတဂါအကျဲကပူၤ - လိးတူအမျိုးသားတိုၢ်တက် ရေး ပါတီ (LNO)
- ခွဲတဂါတဂါအကျဲကပူၤ - နီၣ်မိအမျိုးသားတပ် ဦး (CNF)
- ရၢၢ်ဒါၣ်တဂါတဂါအကျဲကပူၤ - ရခိုင်ပြည်လွတ် မြေ ဘက် ရေး ပါတီ (ALP)
- ယီၤတပူးတဂါတဂါအကျဲကပူၤ - ဝှမ်းညီမျှတ ရေးတပ်မတော် (SURA)
- ဒီးအဂါၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ .
- တဂါသုၣ်တဖၣ်န့ၣ်အံၤမ့ၤတဆိးဒါဝ်စုန်စုန်အတဂါတဂါအကျဲကပူၤလၢကီၢ်ပယ်ၤပူၤအံၤအတဂါလီၤဆီဒါဝ်စုန်စုန် .
- ခဲၣ်ဂါၤကီၢ်ဂါၤအတဂါတဂါအကျဲကပူၤ

တဖန်ပင်ဖျိဝဲဒင်လၢပင်တံင်ကရၢတဖုတီဆိုင်ဂ်ဒ်မဲအီၤ, မ့တမ့ၤကရၢ
(တဝ်ဦး, တဝ်ပေါင်းစု) တဖုစူးဂ်ဖျိတီဆိုင်ဂ်ဒ်မဲအီၤ န့ၣ်လီၤ .

တဖလံၤဆီတဖအီၣ်အသးဒိဆံၤသးတဖ န့ၣ်တဲအသးလၢ -

(၁) တဖတဲခီဖျိအတဖသ့ၣ်ညါတဖအပီ (ဘဝအသိ) ဒီး

(၂) တဖဝံၤသးထီၣ်တဖဝံၣ်စီၤတဖဝံၣ်စီၤအမ့ၣ်ဒါ (ဘဝသမိုင်းပေးတၢဝ်နီၤ
ဆောင်ခြင်း) န့ၣ်လီၤ .

အခိၣ်, ၃, ကရုၣ်နံၣ်တဖဖါဆၢ

(ကွၢ်တံၣ်ခိၣ်ဂီၤဒီး- နံၣ်ဂံၢ်-၃-)

ကိၢ်ကရုၣ်နံၣ် (ခဲအံၤဒုၣ်ဒါကိးအံၤလၢကယီ) န့ၣ်ဒိ, ၁၀၇၅,
နံၣ်လံာ်သံၤလၢအဘၣ်တဖမၤအံၤလၢအဲကလံးပယံၤ ဒီးကရုၣ်နံၣ်ခီ
နိတဖတဲအသး, မ့ၢ်ကိၢ်သဘူတၢၣ်လၢအခိၣ်လၢအဲကလံးအတဖကတုကယ
အဖီလၢ န့ၣ်လီၤ . ပုၤဆဲးလံၤမံၤလၢလံာ်တဖအါၣ်လီၤအံၤအပူၤတဖ
မ့ၢ်ဝဲ-

အဲကလံးပဒီၣ်အဲၣ်စး - ကင်းဝန်မင်းကြီး

ကရုၣ်နံၣ်အဲၣ်စး - စီခိၣ်ဆံ (စော့ခွန်ဆီး) ကဖန်န့ၣ်လီၤ

လၢတဖဝါတဖပြုးတခီမ့ၢ်ဒိယီၤကိၢ်ဖျိခိၣ်ကစၢ် (ပဒေသထု
စနစ်) တဖဝါအသးအီၣ်ဒီးစီၣ်ဘျိကိးဝဲစီၣ်ဒီး မှူးစါကဖန် န့ၣ်လီၤ .

လၢညါန့ၣ်ကိၢ်ဖီအီၣ်ဝဲ (၄) က့ၣ်လၢအမ့ၢ်ဝဲကတဲတရးဝဲဒ်, ကိၢ်
မှူးဖီကွဲးဒီးဖီပွဲၤကတဲဆဲးခဲအံၤမီပွဲၤအီၣ်လၢယီၤကိၢ်စဲၣ်တဖဝါဖီလၢ
လီၤ .

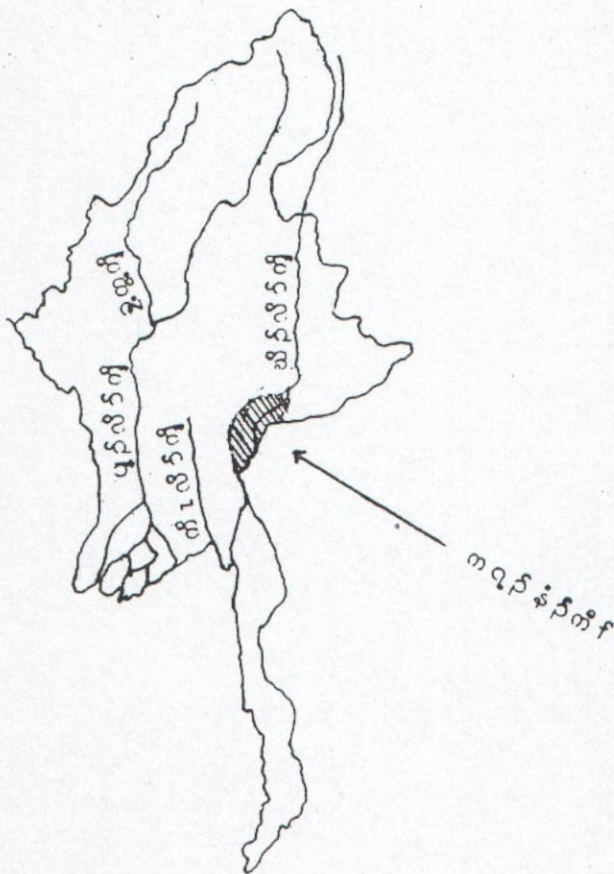
ကိၢ်အလဲၢ်အထီအုၣ်ယုၣ်အီၣ်ဝဲ - ၄၀၀၀စက္ကဲအဲၣ်မံၤလး ဒီးဆံၣ်ကိၢ်ဖီ
လၢဖီဖဲ ၁၉၇၁, နံၣ်အီၣ် ၁၂၀, ၇၀၀ဘျိဖီဖီၤ န့ၣ်လီၤ .

ပုၤကရုၣ်အီၣ်ဆီး တဖန်မ့ၢ် - ကရုၣ်နံၣ် (ဘျဲမ့ၢ်ထီၣ်) ပဒီၣ် (ခဲအံၤ
ယန်း) ပကု, ပြုး, မနီ, ပထး ကညီယီၤ, ပအီၣ်တဖန် န့ၣ်လီၤ .

လၢမ့ၢ်ကျီၤဝဲၤကတဲဆဲး - တဖမၤဖီပုၤမ့ၢ်တဖထုစံၣ်ဖဲးခူးၤတဖ
ကျိး (လံၤဆီဒဲၣ်တဖကတဲဖဲၣ်) ဒီးစၢ်ပုၤတးထီၣ်ဝဲဒင်လၢဖီၤဝဲ, ဒီး
လၢကတဲၣ်တဖတးထီၣ်လၢလွဲၣ်ကိၢ် န့ၣ်လီၤ .

တိမ်အိတ်ဂီၤဒီး-နိတ်ဝံၤ-၃-

ကရုဏ်နိတ်တီၤ

မ့၍လၢလိတဟိၣ်စးဖးဒီၣ်တၢ်ဘျီအိၣ်လၢလၢလိပံးတးအယိၣ်တဟိၣ်လၢ -
ဝ့ၣ်တဟ့ၣ်ဒီးကိၣ်ပယိၣ်လၢဝဲခိၣ်လဲၣ်ကိၣ်ဒီးဒုသဝီၣ်တံၢ်တဖၣ်ဒီၣ်ထီၣ်တၢ်
ဘျးဝဲလီၤ. တၢ်ဘျီအိၣ်လဲၣ်ကိၣ်ဒီးဒုသဝီၣ်တံၢ်တဖၣ်ဒီၣ်ထီၣ်တၢ်
ကဲၣ်တၢ်ဂ့ၤထီၣ်လဲၣ်ကိၣ်ဒီးထံၣ်ကိၣ်ဖိၣ်တၢ်ဘျးအိၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢအဲၣ်ကလံးမိၣ်အစီၤဒီးတချးကၢ်ဖၢၢ်ဆၢတၢ်ဒုးကဲၣ်ထီၣ်န့ၣ်ကရၢနိၣ်
ကိၣ်ဖိၣ်ဒါ့မ့ၢ်ထီၣ်, ပဒီၣ်, ပြး, မနုမနီ, ပတုတဖၣ်ခဲလၢၣ်, ပဝဲကဲလီၤ
အသးဒိၣ်ညိအယိၣ်တဟ့ၣ်မ့ၢ်ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်ကရၢအိၣ်ထီၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်
လီၤခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်ကရၢဒီးကရၢနိၣ်ကိၣ်ကရၢခိၣ်မ့ၢ်ဝဲပဒီၣ်အုၣ်တၢ်(ပဒီၣ်
ဒုၤဆဲၣ်လီၤ.) ခ့ၣ်အဲၣ်ဒိၣ်အိၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဝဲစၢၤထီၣ်ပျီၣ်(အပၢၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဒုး
လၢမအုၣ်တၢ်မ့ၢ်ကရၢနိၣ်ဖီ) န့ၣ်လီၤ.

တၢ်တၢ်ဘျီကၢ်ဖိၣ်တၢ်ဘျီခိၣ်ဝဲမ့ၢ်ကျဲၤထံၣ်ဒီးတဝဲမ့ၢ်ပဝဲၣ်တၢ်ဒီး
တၢ်ဖၢၢ်ဆၢကဲၣ်ထီၣ်အသးဒိၣ်ဒုၤဆဲၣ်လီၤဒီးပဝဲၣ်တၢ်ဒီးအတၢ်တၢ်ဂီၢ်ဂီၢ်
အသးအသးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပၢၢ်ဆၢတၢ်ဒုးကဲၣ်ထီၣ်အဂ့ၢ်

ဒုၤဆဲၣ်လီၤဖိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤလၢခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်ကရၢပုၤဒီးယုၣ်အ
ညိးအသးဒိၣ်ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်အသးလၢကန့ၢ်ကရၢနိၣ်ကိၣ်သဘျီအလၢအပွဲၤအ
ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒုၣ်ဒါၣ်တၢ်တၢ်ဆိၣ်ခဲၣ်သ့ၣ်ခဲၣ်ဂီၤတၢ်ဒီးအုၣ်ကဖိၣ်ပဝဲၣ်
တၢ်ဖိၣ်တဖၣ်လၢကထံၣ်ဒါဒုၤဆဲၣ်လီၤဖိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲၣ်ၣ်ၣ်, နဲၣ်လိအိၣ်ကူး(ဂ)သီန့ၣ်အုၣ်မူးလု(ပဝဲၣ်တၢ်ဒီး)လၢဒုၣ်
ဒါဆိၣ်သ့မၤစၢၤအိၣ်န့ၣ်ဖိၣ်ပဒီၣ်အုၣ်တၢ်အမ့ၢ်ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်ကရၢခိၣ်
ဒါန့ၣ်လၢကၢၣ်ညိပုၤစၢၤတၢ်ဝဲဒီးတုၢ်လီၤသံဝဲလၢထံၣ်ပုၤန့ၣ်လီၤ.

ဒုၤဆဲၣ်လီၤဖိၣ်တဖၣ်ခဲလၢၣ်(ဘျီမ့ၢ်ထီၣ်, ပဒီၣ်, ပြး)ပဝဲၣ်ဖိၣ်
ထီၣ်အသးလၢတၢ်ဒုးထီၣ်ဒါတုၤပဝဲၣ်တၢ်ဒီးဒီးတၢ်ဒုးစးထီၣ်ဝဲလီၤ. တ
ဂ့ၢ်နိၣ်ဖီလၢမၤဒုၣ်ဒါပဒီၣ်အသးဒီးဖၢၢ်ကိၣ်တဖၣ်လၢထီၣ်ကိၣ်တၢ်
လၢၣ်ဖိၣ်, ဖဲၣ်ထီၣ်ခဲလၢၣ်တဲက့ၤလီၤသ့ၣ်လဲၣ်ကိၣ်ဒီးထီၣ်ပဝဲၣ်တၢ်ဒီး, ဒီး
တၢ်တၢ်ဘျီကၢ်ဖိၣ်တၢ်ဘျီဒုးအိၣ်ထီၣ်လီၤ. ဒုၤဆဲၣ်လီၤမၤပဝဲၣ်တၢ်ဒီးဖိၣ်
လၢဒါ)လၢလဲၣ်ကိၣ်ဖိၣ်ဖိၣ်ဝဲလီၤ. လိအိၣ်ကူး(ဂ)သီကဲထီၣ်ကရၢ
နိၣ်ကိၣ်ဖၢၢ်ဆၢမ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်တၢ်ဖၢၢ်ဆၢတၢ်ဒုးစးထီၣ်ဒီး
ကရၢနိၣ်ဖိၣ်တဖၣ်ခဲလၢၣ်(ထဲဒါဖိၣ်ဝဲလီၤနးတဂဲၤ

လၢအဖိးပုဂံဒီးမၤယကီးတၢ်ဒီး (ဖဆပလ) ပၤဂံၤဖွဲတၢ်ဖါဆၢအပူၤန့ၣ်
လီၤ. စီၣ်ဘျီဖိတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ -

- စီၣ်ဖိးနးလၢကၢ်ဘၣ်ဝဲဒၣ် လွဲၤကိၤ, စီၣ်ဘျီဖိခွဲတၢ်နီၤ (မတၢ်
ဒုၣ်ဝဲအဖိခွဲ)
- စီၣ်ခွဲလၢကွဲးဖိစ့
- အုၣ်ဝဲလၢကိၤလဲၤဒဲးဒီး
- ယၣ် ဘုၤလၢ မိၤဘျဲတဖၣ်ကဲၤခိၣ်ကဲၤနၢ်လၢကိၤဒၣ်ဝဲအပူၤစ့ၣ်စ့ၣ်
န့ၣ်လီၤ.

ကိၤဖိ (၄) ဘုၣ်လၢပၤပၤဖိၣ်ထီၣ်သကီးအသးဒိကဂုၣ်နံၣ်ကိၤစၢၤဖိၣ်ဒီး
လၢစီၣ်ဘျီဖိ (၄) ဂၤအကျိၣ်ဒၣ်စီၣ်ခွဲတၢ်ဂၤမၤတၢ်တီၤလီၤလဲၤကွဲးစး
မ့ၢ်ကိးတၢ်အဖိဖဲဝဲဝဲဒုၣ်န့ၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဘုၤထီၣ်အိၤဒိကဂုၣ်နံၣ်ကိၤ
ခိၣ်ကိၤကစၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲကညီတၢ်ပၤဖါဆၢစးထီၣ်အခါအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤမၤယကီးတၢ်လၢ
ကညီတၢ်ပၤဖါဆၢအပူၤဒီးကဂုၣ်နံၣ်သးအိၣ်ဝဲလၢကညီသးမ့ၢ်ဒိၣ်အဖိလိာ်
ဒဲးသးကွဲး (၁) အသးမ့ၢ်မ့ၢ်လၢတၢ်ပၤကိၤဖြးတၢ်ဆိတၢ်ဖုၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢတၢ်
ပၤလီၤသးဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

လၢသိသးကွဲးသးခိၣ်တဖၣ်ပုၤကညီဖိတဖၣ်ဒိလီၤဖျိ, အဲးစံသ့ (အကိၢ်
သိနး) မိၤလူၤ (ကစၢ်ဒိၣ်) ဆူၣ်တဖၣ်ဒီးမ့ၢ်လၢဒုၣ်ဒါတဖၣ်အတၢ်ခဲၣ်
သ့ခဲၣ်ဂီၤဂီၤစ့ၣ်ခိၣ်အဖိတၢ်ဘုၤထီၣ်ကွဲးကဂုၣ်နံၣ်ကိၤဖိဒၣ်
ဝဲ (ကိၤလးဝဲပဒိၣ်) လၢသးကွဲး (၁) ခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်လၢဒုၣ်ဒါအတၢ်ဂီၤစ့ၣ်ခိၣ်ခဲၣ်သ့ခဲၣ်ဂီၤတၢ်လၢကလုၣ်တ
ဒါဒဲးဒီးလၢတၢ်ဘျဲတၢ်ဖါဒိန့ၣ်အိမံၤအသိ, တၢ်ဆူတၢ်ဖိးဒီးတၢ်မၤယ
ကိးတၢ်ဆိးစ့ၣ်ဝဲလီၤ. ပကုဒီးဘျဲ, ဘျဲဒီးပဒိၣ်, ကညီဝါဒီးကညီဂီၤ (ကဂုၣ်
နံၣ်) ဘျဲထီၣ်ဒီးတဂံၢ်ကွဲးတဖၣ်န့ၣ်တၢ်ပၤလီၤသးဆိးစ့ၣ်, ဒီးဒုၣ်
ဒါမၤန့ၣ်ကွဲးဝဲဝဲတၢ်လီၤတၢ်ကွဲးတဖၣ်အဖိကဂုၣ်နံၣ်တၢ်ဖါဆၢသိလီၤ
အသးဒီးကွဲးဝဲဝဲအါကကွဲးထဲဒၣ်လၢပကုကိၤ (မိၤခဲဒီးအကဝဲဂံၢ်ကပၤ) -
တၢ်ကဝဲဝဲပပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲဝဲဝဲဝဲ, နံၣ်န့ၣ်ကိၤသုလုၤသ့ၣ်ညါပၤကဲကွဲးကဂုၣ်နံၣ်ကိၤသ
ပူၤလဲၤဆဲးတၢ် (စီၣ်ခွဲလၢဖိတၢ်အၢၤလီၤ) ဒီးသးကွဲး (၁) ဒိဖုဆဲၣ်ကွဲးလၢ
ကဂုၣ်နံၣ်ကိၤတၢ်ပၤကိၤဖြးအဖိလဲၤဒီးတၢ်ဂုၤလီၤသးမ့ၢ်ကွဲးဝဲတၢ်တီၤတူၤ

ဒုဂ်ဒါဖိဉ်န့ဆိဒါဒိးလာခံတစဲးဖိဒုဂ်ဒါဖိဉ်န့ကရါ ဆိုဉ်ဉ်န့မုဂ်ကိး
အယိးသုးဒိဉ်မိဉ်ဂဲဉ်လၢအမ့ဒါနဲဉ်ဂွဲဉ်ယးဘၣ်တးမုဒါခဲလၢလီၤ . အဝဲ
မ့ဒါပုၤလၢအဒိဉ်ဒိးတၢ်ဂ့ၢ်းစးအယိန့ဒါတၢ်ဆိဉ်ထွဲမၤမၤလၢကမ့ဒါဒိး
သုးခံတပၤလၢဒါန့နီၤလီၤ .

လၢသုးသံဉ်တသိးဒိဉ်ဒိဉ်အိဉ်သိလ့ (ထံထၣ်ဉ်စ့) တခဲကဲဒိဉ်မ့ဒါပုၤ
အယိပုၤအတီၤ , ပုၤအဒုအယိသုးတခဲတးဘၣ်ကမ့ဒါထံဖီကီၤဖီအိဉ်အိဉ်ဒိဉ်
မးန့နီၤလီၤ .

ထုၤလီၤလၢ၁၉၆၃နံဉ်န့ဉ်ကရုဉ်နံဉ်တၢ်ဖါဆါတီနီဉ်ဒိးတၢ်
ကီၤတၢ်ခဲအိမးဒိးအပုၤသုးဖီသံဉ်ဖိတနီၤခိန့ဉ်ဝဲဆုကညိသုးက့ (၂) (တီဆု
အယိကရုဉ်နံဉ်သုးဖီစ့လီၤမးမးဒိဉ်န့နီၤလီၤ .

ဖဲဒုဂ်ဒါတိးတၢ်ထံဉ်ကတီၤလီၤဒိးလၢထံကီၤအတၢ်မ့ဉ်တၢ်ဒုဂ်ဒါခဲ
ကရုဉ်နံဉ်ဒိးမိဉ်လဲၤသကိးတၢ်ဒိးခဲဉ်ဆိဉ်ယုဉ်ပဉ်တံဉ်လၢတၢ်ထံဉ်လီၤသး
ဒိးန့နီၤဝဲသုးပဒိဉ်န့နီၤလီၤ .

ဖဲ၁၉၆၄နံဉ်န့ဉ်ကရုဉ်နံဉ်မၤတၢ်ဆါတၢ်ပုၤလၢဒိးအဂီၢ်အစ့
တၢ်ဖဲန့ဉ်ဂ့ၤထီဉ်က့ၤပုၤန့ဉ်မုကဝဲၤတဖၣ်ဒိး , အသုးအဝံၤအါအါထီဉ်,
ဒိးခဲအိၤအဝံၤအါခဲလၢဒါတမ့ဒါပုၤ (၄၀၀) ဘျဲဉ်န့နီၤလီၤ . ယရုဉ် (ထဲ
ဖဲဘျဲ) ဘျဲမုဖိထီဉ်လၢအဖီထီဉ်ခိလ့ဉ်န့ဉ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဒိးအဝဲသုးဒိး
အသုးသံဉ်အါထီဉ်ဒိဉ်န့ဉ်မုဖိထီဉ်ဂ့ၤထီဉ်အယိ , အဝဲသုးဒိးဝဲဆုဉ်လီၤ
ဂီၢ်မုဖိထီဉ်ဖဲ၁၉၆၄ , နံဉ်အပုၤ , ဒိးမၤန့ဒါတၢ်လိၤတၢ်ဂီၢ် (ဘျဲမုဖိထီဉ်)
လၢထီဉ်လီၤမုဖိထီဉ်ခဲလၢဒါ , ဒိးဖဲ၁၉၇၀-၇၁နံဉ်န့ဉ်ယီၤဖီလၢအဘၣ်
တၢ်ကိဒိဉ်ဂီၢ်မဲလၢယီၤကီၤဖီ , ဖီဉ်းသီနိးဟံခဲအိၤကိးအမံၤလၢဖီဉ်းသီ
ဟ , ပုၤ (၁၀၀) ဘျဲဉ်လၢထီဉ်လီၤဂီၢ်မုဖိထီဉ်မိဆိးတကပၤန့ဉ်လီၤဆုက
ရုဉ်နံဉ်တၢ်ပါဆါအယိ , အဝံၤအါဒိဉ်ထီဉ်ဂ့ၤထီဉ်ဒိးလိၤခါဉ်သးဒိဉ်
န့ဉ်တဖၣ်မုဖိဝဲ-

- ကရါဒိဉ် - မိဉ်ဂဲဉ်
- ကရါဒိဉ်ခါဉ်စးဒိးသုးဒိဉ်ကျါ - သုးဒိဉ်ဒိဉ်အိဉ်သိလ့
- နံဉ်ဂွဲဉ် - ယရုဉ်ထဲဖဲဘျဲ
- နံဉ်ဂွဲဉ်ယးဘၣ် - စဲသံဉ်တး - ဒိးလိၤခါဉ်သးတမံၤတံၤအဝဲ
- (၇) ဝဲလၢဒါပုၤ (၁၁) ဝဲလၢန့နီၤလီၤ .

အသုးအဝံၤအါအိဉ်ဝဲသုးဂီၢ် (၄) ဂီၢ်

သုးကျီၤ (၁) ဟံး မုဒါလၢ မိၤ ခံဒီး ပက္ခင်္ဂါလီၤ ခံဒါဒါဒါ

သုးကျီၤ (၂) ဟံး မုဒါလၢ ဘိလဲၤ ခံဒီး ဟံး ဟံး မုဒါလၢ ခံဒီး မုဒါလၢ

သုးကျီၤ (၃) ဟံး မုဒါလၢ ဟံး ဟံး မုဒါလၢ ခံဒီး မုဒါလၢ

သုးကျီၤ (၄) ဟံး မုဒါလၢ ဟံး ဟံး မုဒါလၢ ခံဒီး မုဒါလၢ

လီၤ ခံဒီး မုဒါလၢ ဟံး ဟံး မုဒါလၢ ခံဒီး မုဒါလၢ

ဟံး ဟံး မုဒါလၢ ဟံး ဟံး မုဒါလၢ ခံဒီး မုဒါလၢ

လၢ ခံဒီး မုဒါလၢ ဟံး ဟံး မုဒါလၢ ခံဒီး မုဒါလၢ

အခါဒါ - ၄ - ပုၤ မိၤ ဟံး ဟံး ဟံး

ပုၤ မိၤ ဟံး ဟံး ဟံး မုဒါလၢ ဟံး ဟံး မုဒါလၢ ခံဒီး မုဒါလၢ

ဟံး ဟံး မုဒါလၢ ဟံး ဟံး မုဒါလၢ ခံဒီး မုဒါလၢ

(၁) မုဒါလၢ ဟံး ဟံး မုဒါလၢ ခံဒီး မုဒါလၢ

(၂) မုဒါလၢ ဟံး ဟံး မုဒါလၢ ခံဒီး မုဒါလၢ

၅၂ မီနီဇီ (၂) ဖုလ်အံၤ မုၢ်လၢ အဘၣ်တၢ်ဆိၣ်အံၤဆိၣ်တၢ်ဖျါ
အိၣ်လၢ ပယိၣ်တလုၣ် ဒိၣ်တဖၣ်အၢအၢၤလိၣ်နးမးအသိး, အိၣ်ဒီးတၢ်သးဆိၣ်
ပိၣ်တဖၣ်, ဒီးတၢ်သးတုၣ်လၢ အ၅၂ တလုၣ်အဂီၢ် ဒိၣ်သးမးမးန့ၣ်လီၤ.

လၢ ၁၉၀၇ နံၣ်ကညိအမိၣ်လမ့ၣ်ခိၣ်ကဝဲးဝဲၤ န့ၣ်မိၣ်အကၣ်ၤ -

- လၢ နီၣ်လှ မေၤဝဲၤတီၣ်ခိၣ်ဂီၣ်မဲၤ န့ၣ်အိၣ်လိၣ်အိၣ်သးဒီး ခ့ၣ်
ဆိၣ်ကညိအိၣ်နိၣ်နိၣ်တဖၣ်ဒီး မၤတၢ်အိၣ်လီၤ (၄) အိၣ်ဒီးကညိအိၣ်နိၣ်
တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. အဝဲၤတဖၣ်ဒီး ဒူးအိၣ်ထီၣ်မိၣ်ကၤသးကၣ် (MNDO) ဒီး
ကညိဒူးအိၣ်ထီၣ်ကၤသး (KNDO) အသိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်လီၤတၢ်သး - ၄
အိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ -

- (၁) မိၣ်ကညိတဖၣ် န့ၣ်ကဒူးသးတၢ်ဒိးဖျါလိၣ်စုၣ်တၢ်လီၤလၢအ
မၤန့ၢ်မိၣ်ကိၢ်ဒီးကညိကိၢ်တဖၣ်
- (၂) လၢအဘၣ်သးဒီးအိၣ်ဆဲးကိးဒီးထံၣ်ဂုၤကိၢ်ဂၤ န့ၣ်၅၂ တလုၣ်ဒီးတက
လုၣ်မ့ၢ်ဒူးသ့ၣ်ညါလိၣ်သးတၢ်ဒီးကတၢ်မၤဝဲတၢ် -
- (၃) ဒဲးကိၢ်န့ၢ်အခါမိၣ်ဒီး ကညိသုၤစုၣ်မံၤပိၣ်တလုၣ်သိး -
- (၄) လၢအဘၣ်သးမိၣ်ဒီးကညိကိၢ်ထံၣ်အၢကိၢ်တၢ် န့ၣ်ကတၢ်တၢ်ကိၢ်မံၤ
ညိအိၣ်လၢ ၅၂ တလုၣ် (၂) တလုၣ်အခါၣ်စုၣ်တၢ်အိၣ်ဖျါလိၣ်လၢ ခဲန့ၢ်
လီၤ.

၁၉၀၇, နံၣ်လိၣ်စဲးပတုၣ်အိၣ် (၁) ဝီ န့ၣ် - KNDO - ဒီး - MNDO
အံးန့ၢ် (သိးမိး) သးကိးဝုၢ် မိၣ်လမ့ၣ်ခိၣ်ဒီးသိးန့ၣ်လီၤ.

လၢ ၁၉၀၇ နံၣ်လိၣ်နီၣ်သ့ၣ်အ၅၂ လၢ တၢ်ဖျါသ့ၣ်ညါကိၢ်စဲၣ်တဖၣ်
အဝီၣ်ပံးဝါလၢ အဘၣ်သးတုၣ်အိၣ်ဂီၣ်မဲၤဝဲၤအမိၣ်ညါန့ၣ်မိၣ် (၂) ဖုလ်အံၤ
ဖျါထီၣ်တၢ်ဝုၢ်ဒီးသိးသိးတမံၤပိၣ်လၢ

- (၁) တၢ်ကတုၣ်ညါပဝ်ဂၢ်ပဝ်ဂုၤကိၢ်ပယိၣ်လၢခိၣ် (အောက်မြန်မာပြည်)
ဒိမိၣ်ကိၢ်အသိး -
- (၂) ကညိကိၢ်လၢ ကညိဖိၣ်တဖၣ်စုၣ်ခဲၣ် န့ၣ်မိၣ်အ၅၂ တလုၣ်အဖၣ်အိၣ်ထီၣ်မ့ၢ်မၤလၢ
ဝဲ -
- (၃) ဒိၣ်ဒီးကညိတဖၣ် န့ၣ်အကိၢ်ကမ့ၢ်ဝဲကိၢ်ပယိၣ်လၢခိၣ်ဒီးကတၢ်တၢ်ကိး
အိၣ်လၢ မိၣ်ကညိဂၢ်မညါကိၢ် (မွန် - ကရင်ဂၢ်မညါပြည်) န့ၣ်လီၤ.
တၢ်လီၤသိးမံၤလၢ အတမၤတုၣ်အသး မ့ၢ်ဝဲမိၣ်အတၢ်ဖျါထီၣ်ကိၢ် န့ၣ်
ကညိတဖၣ်အိၣ်လီၤအိၣ်ထီၣ်ဝဲ, ဒီးကညိအတၢ်ဖျါထီၣ်န့ၣ်မိၣ်တဖၣ်အိၣ်လီၤ

ဆီ ဝဲတဲင်ဒါး၊ လၢတၢ်အါၣ်လီၤအံၤလၢအဘၣ်တၢ်တီၣ်ဆီၤအုၣ်စၢၣ်ဘးအုၣ် (လၢ
ခံတီၢ်ခီၣ်ကျါ) အဆီၣ်န့ၣ်

မိၣ်ခီၣ်န့ၣ်ဖးဒီၣ်လၢအမံၤ - နီၣ်လှ မေၤဝဲ - ဒီးမွဲန့ၣ်အိၣ် - ဝဲလၢ
လၢဆးလီၤမံၤ - ကညီၣ်ခီၣ်န့ၣ်ဖးတဖၣ်အဂီၢ်သၣ်သၣ်သၣ်ထီၣ်, မါက္တုထုဆီၣ်, စီၤ
နီးထၢၣ်အိၣ်ဒီးစီၤကွဲၣ်န့ၣ်စၢၣ်တၢ်မ့ၣ်ဖီမ့ၣ်ဖးဆးလီၤမံၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲၤဝဲၤဝဲၤ
နီၣ်လီၤယုၤန့ၣ်အါၣ် (၃၁) သီကညီၣ်စုကတဲၤတၢ်ပၢၢ်အါၣ်ဒူးကဲထီၣ်န့ၣ်-
မိၣ်ဖီတဖၣ်ဝဲၤလၢထၢၣ်ဒူးသးကီးတၢ်ဒီးကညီၣ်ဖီတဖၣ်, ထီၣ်ဒီပယီၤကလုာ်ဒီၣ်
န့ၣ်လီၤ. တမ့ၢ်ထဲလၢခီၣ်ခီၣ်ပုၤလၢကိၣ်ဂီၢ်ဂီၢ်, ကိၣ်ဆၣ်တဖၣ်အပူၤဘၣ်
မ့ၢ်ဖီဖဲသူးတၢ်မၤတၢ်လီၤဝဲလၢအုၣ်အါၣ်မိၣ်ခီၣ်အုၣ်ကိးအသူးဖီသ့ၣ်ဖီ -
(မိၣ်လၢဒုသတုၢ်ကိၣ်လီၤဆီဒဲၣ်တၢ်) ဒီးမိၣ်ခီၣ်အပူၤကလုာ်သံတုၢ်ဝဲဖဲအုၣ်
တၢ်ဒူးပျံတနီၤစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

တုၤမ့ၢ်တၢ်ပၢၢ်အါၣ်စးထီၣ်သးဒီးမိၣ်ခီၣ်န့ၣ်ဖးဒီၣ်ခဲၤလၢ
ပပၣ်ဖျိထီၣ်လၢထးအတစၢ်ဒဲၣ်ဝဲ, မ့ၢ်တန့ၣ်လီၤတၢ်ပၢၢ်အါၣ်ဒူးသး
ကုၢ်အခီၣ်အနီၣ်ဒီးအပူၤလၢတၢ်ဖီလၢခဲဖုလၢန့ၣ်လီၤသးကီးတၢ်ပၢၢ်အါၣ်ဒီး

- (မွဲန့ၣ်ဗြဲညိၣ်သ့တဝဲဦး) ကဂၢၤပူၤခီၣ်န့ၣ်လၢအတီၣ်ခီၣ်ဂီၢ်မဲတၢ်တဖၣ်
မ့ၢ်ဝဲ - နီၣ်ဘလုၣ် - နီၣ်ငွေသိမ်း - နီၣ်သိမ်းမေၤဝဲ - နီၣ်ထွဲနးသိမ်းဒီး
မိၣ်သၣ်မ့ၢ်ဖီတဲၤဝဲ (တဆဲမယီၤတဖၣ်) (ညိၣ်ညိၣ်သးမွဲန့ၣ်အစးအရံး)
ကဂၢၤတခီၣ်နီၣ်အောင်ထွဲနး, နီၣ်ထွဲနးမောင်, နီၣ်ဆီၣ်နီၣ်ဒီးအဂၤတဖၣ်
ပပၣ်သ့ၣ်ဝဲလၢတၢ်တီၣ်ခီၣ်ဂီၢ်မဲအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ကညီၣ်တဖၣ်ဒူးထီၣ်ဒီပယီၤကလုာ်ဒီၣ်သန့ဒီးပယီၤကလုာ်ဒီၣ်တဖၣ်
ဘၣ်ဆၣ်, ဖဲအမၤနၢၤတၢ်ဒီးန့ၣ်ဖီန့ၣ်ကမီၤအခါသးပူၤနီၣ်စွဲၣ်တၢ်လၢ
အတုၢ်ဘၣ်ခီၣ်ဘၣ်ဝဲတဖၣ်, သးပူၤနီၣ်အတၢ်အါၣ်လီၤတဖၣ်, ဒီးကဲထီၣ်ကညီၣ်
ကလုာ်ဒီၣ်သန့န့ၣ်လီၤ. အဂ့ၢ်န့ၣ်ဖဲၤဝဲၤဝဲၤနီၣ်လီၤယုၤ (၁၄) သီတၢ်ဒူး
ဆီၣ်ထီၣ်ကိၣ်သုလုၤပဒီၣ်အခါန့ၣ် - တၢ်တဘီးဘၣ်သ့ၣ်ညိၣ်တၢ်တၢ်တီၣ်ဒီး
ဖီတဖၣ်နီၣ်စးတၢ်တဖၣ်မိၣ်ခီၣ်ခါၣ်စးနီၣ်တဂၤဘၣ်. တၢ်အါၣ်လီၤခဲၣ်ညိၣ်ဝဲလၢ
မ့ၢ်ထီၣ်ကိၣ်တခါၣ်, ကိၣ်ဂီၢ်တဘျီကဒူးဆီၣ်ထီၣ်သးကုၢ်ကုၢ်, ဒီးကညီၣ်စးစီ
ကမီၤလၢတၢ်ပၢၢ်အါၣ်ဒူးသးလၢမ့ၢ်ထီၣ်ကိၣ်ခါၣ်ခဲလၢ, မိၣ်ခီၣ်အသူး
လၢအဆီၣ်လၢဒုသတုၢ်န့ၣ်ပပၣ်ဖျိၣ်အသးဒီးသူးဂုၢ်တဂုၢ်လၢဒုသတုၢ်သူးကုၢ်အဖီ
လၢ, ဒီးမိၣ်ခီၣ်အသူးလၢမိၣ်ခီၣ်မ့ၢ်ကိၣ်ဂီၢ်တဖၣ်န့ၣ်ကပပၣ်ဖျိၣ်အသးဒီးသူးဂုၢ်
တဂုၢ်လၢမိၣ်ခီၣ်မ့ၢ်သူးကုၢ်အဖီလၢမိၣ်ခီၣ်အသူးအဖီလၢမိၣ်ခီၣ်အသူးအခီၣ်အနီၣ်ဒီး

အပူၤကလုၤခဲလၢာ်ဘၣ်အိၣ်ဒၣ်လၢၤကညိတၢ်ဖၢၤဆၢအဖီလၢာ်န့ၣ်လီၤ .

မိၣ် (၂) ဖုၤလၢာ်န့ၣ်လီၤစုၤကစဲၤတၢ်ဖၢၤဆၢဘၣ်ဆၢတၢ်သဘံၣ်
တူၣ်အိၣ်ဝဲလၢၤခိၣ်နၢ်တဖၣ်အကျိတလိၢ်လိၢ်န့ၣ်လီၤ . မ့ၢ်လၢၤဒုၣ်ဒိတဖၣ်
ထီၣ်ဒူးမၤန့ၢ်မိၣ်ဖီတဖၣ်အတၢ်လိၢ်တၢ်ကျဲ (တၢ်လိၢ်တဖၣ်အိၣ်လၢၤကျဲမ့ၢ်
ခိၣ်, တၢ်လိၢ်တၢ်ကျဲဤမ့ၢ်ဖျိပူၤ) တဖၣ်အဆိမိၣ်လၢၤမိၣ်လၢမ့ၢ်, မ့ၢ်ဒံး,
ဂၢၤပီ, ဒိန့ၢ်သီးတဖၣ်ဆိလိၢ်တၢ်ဖၢၤဆၢအလိၢ်လၢၤမိၣ်ဒုၣ်ပူၤတသ့လၢၤ
အဆိ, ဘၣ်တၢ်ကျဲဤတူၣ်လီၤဆိလၢၤကညိတၢ်လိၢ်တဖၣ်နီၤလၢၤတူၣ်အကိၢ်ဆၢ
ပူၤန့ၣ်လီၤ . ဒိလၢၤကညိတၢ်ဖၢၤဆၢပူၤဆိခိၣ်ဒီးသူးဒိၣ်စိသန့အဆိ, မိၣ်
တၢ်ဖၢၤဆၢအပူၤတၢ်တမံၤဆိခိၣ်ဝဲဒီးမိၣ်ခိၣ်နၢ်ဒီးမိၣ်ကမ့ၢ်လၢၤတူၣ်
အကိၢ်ဆၢပူၤတဖၣ်, တလုၤတၢ်ဘျုးတဖၣ်ဘၣ်အဆိတၢ်သဘံၣ်တူၣ်ကိထီၣ်လၢၤ
မိၣ်ဒီးကညိအဘၣ်တၢ်လိၢ်လိၢ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ . လၢၤဒုၣ်ပူၤတၢ်ကိၢ်ဂ့ၣ်ပူၤ
တဖၣ်လၢၤတီၣ်စိအစီၤမ့ၢ်ဂ့ၣ်, လုၤတူၣ်အစီၤမ့ၢ်ဂ့ၣ်, ကမ့ၢ်တဖၣ်လၢၤအ
မ့ၢ်မိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၣ်တညိမ့ၢ်ဂ့ၣ်ဘၣ်အိၣ်လၢၤသူးတၢ်စိတၢ်ကမီၤအဖီလၢာ်န့ၣ်
လီၤ .

လၢၤဝဲၣ်ၣ်ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်တူၣ်တးထီၣ်တၢ်လၢၤဆိပူၤတကျဲဒီးဖိ
ဂီၢ်ဖီၤဖီၤ(စကီၤလၢၤခိၣ်) ဒီးသဂ့ၣ်သၣ်ဒုၣ် (စကီၤလုၤခိၣ်) ဒီးဖဲက့ၤတဘျီ
ထီၣ်တၢ်ဖၢၤဆၢဒီးတုၤမ့ၢ်အတုၤလၢၤမိၣ်တၢ်ဖၢၤဆၢအလိၢ်ဒီးစူးဂီၢ်
ဆိဖီၣ်မိၣ် (၂) ဖုၤလၢာ်ဒီးဒူးကဲထီၣ်မိၣ် (၂) ကဂၤန့ၣ်လၢၤမိၣ်ထံဖီကိၢ်
ဖီတဂၤစီ (မ့ၢ်န့ၣ်ဤသ့တၢ်ဦး) န့ၣ်လီၤ .

ဖဲဝဲၣ်ၣ်ၣ်န့ၣ်လိမးဝူး (၂၇) သီန့ၣ်မိၣ်တဖၣ်ဘီးဘၣ်ပဝ်ဖျိလီၤ
ဝဲလၢၤအဒူးဆိၣ်ထီၣ်အမိၣ်ထံကိၢ်ဒိၣ်အမိၣ်ပဒိၣ်ပပွၢ်ဒီးသ့ၤန့ၢ်အလံာ်ပဝ်
ဖျိသ့တညိသီန့ၢ် (KGB) အဆိန့ၣ်လီၤ . ကိၢ်သုလုၤလိၢ်ခၢၣ်သးပဒိၣ် (**KAWTHOOLEI GOVERNING BODY (KGB)**) တုၢ်လိၢ်မၤတၢ်ဆိၣ်ထီၣ်
ဖီတဖၣ်အတၢ်ဒူးဆိၣ်ထီၣ်ထံကိၢ်ဒီးတၢ်ပတၢ်ဖျးဒီးဘီးဘၣ်သ့ၣ်ညိဝဲခိၣ်ဖျိ-
ကိၢ်သုလုၤတၢ်ဂၤလိၢ်တၢ်ကလုၤလၢၤကလံၤကျဲန့ၣ်လီၤ . ကိၢ်ဂ့ၣ်ခိၣ်နၢ်တ
နီၤတအာ်လီၤတုၢ်လိၢ် (**KGB**) အတၢ်ကျဲဘၣ်ဒီးတၢ်ကျဲဤမ့ၢ်တုၤ
တၢ်ဂ့ၢ်ဆိလၢၤမဲၣ်ကိၢ်ခိၣ်ဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ .

မိၣ်လၢၤမိၣ်လၢမ့ၢ်တဖၣ်သ့ၤထီၣ်အခိၣ်အနၢ်ဒီးဒူးဆိၣ်ထီၣ်အသူးကျဲ
(၂) ဖုၤမ့ၢ်မိၣ်လၢၤဒုၣ်ပူၤတၢ်ကိၢ်ဂ့ၣ်ပူၤတဖၣ်တသ့နီၣ်တမံၤဘၣ် . ဆိၣ်
ဒၣ်လၢၤကိၢ်သုလုၤတၢ်ပဒိၣ်သူးအဖီလၢာ်အဆိဒုၣ်ပူၤမိၣ်ခိၣ်နၢ်ဒီးသူးတ

ဒ်- (မွန်ပြည်သစ်ပါတီ NMSF) အိတ်စိတ်ဝဲဒင် နှင်လီၤ .

လၢ ၁၉၅၉ နံၣ်တၢ် ဒုးအိတ်စိတ်ကၣ် ဖှိတ် - မဒုဃတ - (အမျိုးသားဒီမိုကရေစီသို့ဆွတ် ရေးတဝ် ပေါင်းစု) အခါမိတ်ကိတ်သိပ်တံၣ် နှင်လီၤ ဝဲဒင် နှင်လီၤ . မိတ်စိတ် နီၣ် ဒီးသုးလၢ အအိတ်တုၢ်အိတ်ကၣ် မၤတၢ်ထံဒိတ်ကၣ်လၢ ကျဲအဘိအဘိကညိမုၢ် မ့ၢ်တပၣ်ဃုာ် ဒီးလဲၤလီၤ ခုအဟိတ်ကဝီၤတတုၣ်တ နှိတ် . အပ္ပၤကလုာ် ဒၣ်ဝဲ မိတ်ကၣ်တဖၣ်တတုၣ်လီၤ မိတ်သုးလၢ ထံဒိတ်ကၣ် တဖၣ်တၣ်အသိးစုး မၤဂီၢ်ကိတ်ဆၢလၢ အမ့ၢ် မိတ်အတၢ်လိာ် နှင်ကိတ်သုးလၢ တၢ်ဆဲးစ့ၢ် ပၤအိတ်တဖၣ်တလိာ် နှင်လီၤ .

ဝဲ ၁၉၆၃ နံၣ် ဒုၣ် ဒါန့ၢ် ဝဲၣ်တၢ်ထံဒိတ်လီၤကတီၤ ယကီးလၢ ထံကိတ်ပုၤ တၢ်မုၢ်တၢ် နှင်အခါမိတ်ကၣ် နံၣ် ဒီးကညိ (၃) မုၢ်လဲၤယကီးဝဲဒိ (သုးပါတီ) ကၣ် (၃) မုၢ်အသိး နှင်လီၤ . ဝဲတၢ်ထံဒိတ်လီၤသး ဒီး ဒုၣ် ဒါကီးဂီၤ ဝဲၣ်အလိာ် ဝဲ ၁၉၆၄ နံၣ် နှင်မိတ်သး စၢ် ဒီးစ့ၢ်ဖိအိတ်ကၣ် နှင်လီၤ မိတ်စုကဝဲၤတၢ်ဖၢအိတ် ဒီးဝဲ ၁၉၆၅ နံၣ် နှင်မ့ၢ်လၢ အဝဲသုၣ်အကျိတ် စ့ၢ်တဖၣ်ဂ့ၤထီၣ်ဝဲအသိး ပုၤ နှိတ်ကိတ်စုကဝဲၤတဖၣ် ဒီးအဂီၢ်အဘိဂ့ၤထီၣ်ဖှိတ်ဖှိတ် နှင်လီၤ .

၁၉၆၈ နံၣ် နှင်ကၣ် ခိတ် နံၣ် ဝဲၣ်တၢ်ထံဒိတ်လီၤကတီၤ အသးလၢ ကိတ်မုၢ် ဒီးကၣ်အတုၤလၢ ခုအပ္ပၤဒၣ်ဝဲအအိတ်အိတ်စိတ်သိး လၢတၢ် .

ဝဲ ၁၉၇၀ နံၣ်တၢ် ဒုးကဲသိတ် - တလညတ (တုၣ်ငးဂၢ်းသးလု မျိုး ပေါင်း သို့ဆွတ် ရေးတဝ် ပေါင်းစု) ကၣ် ဖှိတ် နှင်အဝဲသုၣ်တဖၣ် နှင်လီၤ ဝဲဒီး နှင် ဝဲၣ်တၢ်ထံဒိတ်လီၤတၢ်ဃုာ်အိတ်ဒိတ်ကၣ် ဖှိတ်အနဲၣ် ဝဲၣ်အသး နှင်လီၤ .

ဒုၣ် ဒါန့ၢ် ဒီးသိးကမၤလီၤဖး မိတ်ကၣ် ဒီးမၤတၢ်ဂီၤ မိတ်ကၣ်ဖၢအိတ်ကိတ် နှင်ဖှိတ် မိတ်ကိတ် စဲၣ်လၢ အပၣ်ဃုာ် မိတ်လမ့ၢ်ကိတ်ဂ့ၢ်ဒီး ဒုသတုၢ် ကိတ်ဂ့ၢ်ဝဲ ၁၉၇၄ နံၣ်လီၤ . တၢ်ဆၢ မိတ်စိတ် နီၣ် ဒီးကၣ်တဖၣ်တဖၣ်သုၣ်ညိ လၢ မိတ်ကိတ် စဲၣ် မ့ၢ် ဒၣ်အဘျၢ် နှင်လီၤ . မိတ်ကိတ် စဲၣ်လၢ ဒုၣ် ဒါကိတ်ဝဲအကျိတ် သတုၢ်ကိတ်ဂ့ၢ်ပုၤ နှင်ကညိဒီး ပအိတ် , အိတ်ဝဲဂီၢ် မ့ၢ် , လုၢ် မ့ၢ်အကျဲမုၢ်ထီၣ် ဝဲၣ်လီၤကိတ် နှင်အိတ် ဒၣ်စ့ၢ်စ့ၢ် နှင်လီၤ .

ခဲအံၤ မိတ်တၢ်ဖၢအိတ်ကိတ်ကၣ် ဒီးတၢ်ဒီး - PPP - (People's Patriotic Party) - (ပြည်ချစ်ပါတီ) ဒီးဝဲကလုာ် ဒုၣ်အတၢ်အိတ်ဖှိတ်လၢ တၢ်တၢ်တၢ်ကိတ်အိတ်လၢ နှင်အဲၣ်ယုၢ်လိာ် ခၢၣ်သးလၢ ၁၉၇၅ နံၣ် မ့ၢ်ဂ့ၤ - ၁၉၇၆ နံၣ် မ့ၢ်ဂ့ၤ မိတ်လိာ် ခၢၣ်သး ဒိတ် နီၣ် တဖၣ်တဖၣ်ထီၣ်ဝဲသ နီၣ်ကတုၣ် နှင် ပၤကလုာ် ဒုၣ်ကၣ် ဖှိတ်လၢ တၢ် ဒုးအိတ်စိတ်အိတ် ဒီးကၣ် . ဒိတ်နီၣ်လၢ တၢ်

ဂိၤဂ့ၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ပုၤဃုဖးလံာ်ဖးလံာ်ဒီးမၤလီၤသုအသးကဖၣ်အသိအဘၣ်
ထံၣ်ဂ့ၢ်ဝဲတၢ်ဝဲဒီးကပၣ်ဖှိၣ်အဂံၢ်အဘၣ်လၢခဲအံၤအိၣ်ပုၤခဲလၢာ် - ၃၀၀
ဘျီၣ်န့ၣ်လီၤ .

အဒိၣ်-၅-ယီၤကလုာ်ဒုၣ်တဖၣ်အတၢ်ပၢၢ်

ပုၤယီၤဖီတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကလုာ်လၢအအိၣ်ဒီးအဘၣ်ဝဲ
စီၤတဲစီၤအလီၣ်အပၤ, အခုအဝုၢ်အန့ၢ်အစီၤန့ၣ်လီၤ . လၢကိၢ်ပယီၤပုၤ
အံၤအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဝဲလၢယီၤကိၢ်စဲၣ်, ကညၣ်ကိၢ်စဲၣ်ဒီးလၢကိၢ်ပယီၤလၢ
လၢတၢ်လိၢ်တဘျးကိၢ် (တီအုၤ, ဣၤ, ဝုၣ်ဣၣ်, ဖၣ်ပုၣ်, သၣ်သၣ်ဝဲတဲတဲ
ကိၢ်, တဲးတဲး, ဝဲး, ခိုၣ်တဖၣ်) တကးတၢ်အမဲၣ်ညါအိၣ်ဝဲလၢကိၢ်တရူး, ခဲၣ်
ဘီၣ်ဒေသၣ်, လၢအိၣ်ဒီးတိုၣ်တဲၣ်ကိၢ်ဂိၢ်မ့ၢ်ဂိၢ်ပၤဒီးမ့ၢ်ကလုာ်ဖးဒီး
ဒုၣ်န့ၣ်လီၤ .

ကိၢ်ပယီၤအထံကိၢ်သဲးတၢ်ဘျးဖိၣ်ပုၤလၢအဘၣ်တၢ်ကွဲးအံၤအဘိက
တၢ်န့ၣ်ပၣ်လီၤဝဲလၢကိၢ်ပယီၤန့ၢ်တၢ်သဘျးအနံၣ် (၁၀) အလိၢ်ခံၣ်
ကိၢ်မ့ၢ်အိၣ်ဒီးဘျးဖးအသးဒီးကိၢ်ပယီၤထူးဖးဝဲသ့န့ၣ်လီၤ .

၁၉၅၅ နံၣ်န့ၣ်ပယီၤကလုာ်ဒိၣ်လၢအပၤတၢ်ကွၢ်ကိၢ်အသးသံ
ဂိၢ်မ့ၢ်ဂိၢ်ပၤလဲၤညါယီၤကိၢ်စဲးဝဲလၢအကတီၢ်ထံၣ်ကွဲးတရူးဝါလၢထံလိၢ်
ကိၢ်ပုၤအံၤန့ၣ်လီၤ . တၢ်အနီၣ်နီၣ်တခါမ့ၢ်အပျံၤတၢ်ယီၤစီၤဘျီတဖၣ်
ဒီးယီၤထံဖိကိၢ်ဖီတဖၣ်လၢအတုးဝဲထီၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဘျးထီၣ်သုးဖိသံဖိ
တဖၣ်ဒိသးကဆိၣ်တံၢ်မၤန့ၢ်ပုၤယီၤဖီတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ .

ဖဲၣ်၁၉၅၆ နံၣ်န့ၣ်ယီၤစီၣ်ဘျီကနီၤဃုာ်ဒီးသံခါစံၤသီတနီၤ, ဒီးယီၤ
ပုၤသးစၢ်သ့ၣ်သ့ၣ်သးဝဲၤတနီၤအိၣ်ဖှိၣ်သကးဝဲဖဲဝုၢ် (မိုၣ်းဂၤ) န့ၣ်
လီၤ . အဝဲသ့ၣ်ကတီၤပၣ်ဖှိၣ်ပယီၤကလုာ်ဒိၣ်လၢပၤတၢ်ကွဲးအဘိက
ဆိၣ်တံးဆိၣ်တၢ်တဖၣ်, ပယီၤပၤတၢ်တဖၣ်တမၤဒိအတၢ်အာ်လီၤအံၤလီၤ
တမၤဒိဝဲၣ်လုၣ် (ပင်လုံ) လံာ်တၢ်အာ်လီၤတၢ် . န့ၣ်လီၤဂီၢ်စုၤဂီၢ်ခိၣ်
လၢယီၤကိၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်ဝဲတဖၣ်အိၣ်မးအသိ, အဝဲသ့ၣ်အာ်လီၤသကးဝဲလၢ
ကဝဲၤလီၢ်ဝဲလၢတၢ်န့ၢ်တီၤထူးသး, တၢ်န့ၢ်တၢ်သဘျးဒီးတၢ်န့ၢ်တၢ်အ
အသးအလၢအပျံၤအဂီၢ် (တနံးတုၤလုၤလၢဝဲမ့ၢ်, န့ၣ်အခူၣ်, အဂေးအပြုၣ်, ဂ
ဂေး) ဒီးဝဲၤလီၢ်ဝဲမ့ၢ်တန့ၢ်ဒီးကဆိၣ်ဝဲၤထီၣ်ယီၤကလုာ်ဖီတဖၣ်လၢ
ဖှိၣ်ထီၣ်စုၤကဝဲၤလၢတဒူးန့ၢ်တၢ်သဘျးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ .

ဖဲဝဲ၅၅၀ နံၣ်သီၣ်သီအိၣ်ခါန့ၣ်ယီၤ ဖျဲၣ်စီမီၤ ဣၣ်ဖီၤဖိးစးစးတဖၣ်ကိး
ကမုၢ်အဘၢအိၣ်ဖျိၣ်ဖဲဝဲၣ်တက့ၣ်ဝဲၣ်မုၢ်တိုၣ်ဒိၣ်ပုၤဒီးပၣ်ဖျိၣ်သီၣ်ကိး
ဒီးပုၤယီၤဖီၣ်ဖဲဝဲၣ်တက့ၣ်တၢ်ဒိၣ်ကၣ် (နစံၣ်နၢအုၣ်) တဖၣ်န့ၣ်လီၤ .

ဘၢနံၣ်ယီၤဖဲဝဲၣ်န့ၣ်ယီၤ ဖျဲၣ်စီမီၤ ဣၣ်ဖီၤဖိးစးစးတဖၣ်ကိး
ဝဲအမံၤလၢယီၤသးစး (TAI YOUTH) ဒီးကွဲးတၢ်လၢအထီၣ်တုးထီၣ်
ဝဲၤထီၣ်တက့ၣ်အသးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ .

ဖဲဝဲ၅၅၀ နံၣ်ဖးဖိးအဆၢကတီၢ်ကိးယီၤအဘၢအိၣ်ဖျိၣ်ဖဲဝဲၣ်သီၣ်ပၣ်
တအဘၢအိၣ်ဖျိၣ်အမံၤဒိကကတီၢ်တၢ်ပီၣ်သးကိးယီၤအလံၣ်အလဲၣ်ဒီးအဘၢ
သးတၢ်လၢတဖၣ်အဘၢ (စၢပေၣ်န့ၣ်ယီၤ န့ၣ် ဖျဲၣ်ဒီး န့ၣ်ဖျိၣ်) တၢ်
အိၣ်နီၣ်နီၣ်တခါမုၢ်ယီၤတဖၣ်ကိးအိၣ်အိၣ်ဒိၣ်အဂီၢ်ဒီးတၢ်အဂီၢ်လီၤ
တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်တဘျီန့ၣ်မုၢ်ဒၣ်-တၢ်ဖဲဝဲၣ်တက့ၣ်ဝဲၤဒီးဒုးတၢ်န့ၣ်လီၤ .

ဖဲဝဲ၅၅၀ နံၣ်လိမ့ၤ (၂၁) သီၣ်န့ၣ်စီန့ၣ်တီၣ်ဒိၣ်မဲၤပုၤ (၅၀/၆၀
၀၀၀) ဒီးစးထီၣ်တက့ၣ်ဝဲၤတၢ်ဒုးန့ၣ်လီၤ . အဝဲသ့ၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အဘၢကဂၤ
ကဂီၤလၢအကိးဝဲလၢ (နံၣ်ဆဲးစံး) အခိၣ်ပညီၣ်မုၢ်ပုၤသးစးဒုးစးဖိးကဂၤ
(ဂဲၣ်ဂဲၣ်သ့ၣ်လုၤဝဲၣ်အဖျိ) န့ၣ်လီၤ . မုၢ်လၢပယီၤသးဖိးလၢအဆၢထီၣ်ဆူယီၤ
တၢ်တဖၣ်မၤအၤမၤသီမၤတဂီၢ်ပိယီၤဖီၣ်ဖဲဝဲၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်လၢကွဲး
တီၢ်အယီၤတၢ်ဖျိၣ်အဘၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဖဲဝဲၣ်မုၢ်ယီၤကိးစဲၣ်န့ၣ်လီၤ .

ဖဲဝဲ၅၅၀ နံၣ်စးကိၣ်သီၣ်န့ၣ်တီၣ်မိၣ် , တီၣ်တီၣ်တုၤ , တဖၣ်ဒုးမၤ
န့ၣ်ဝဲၣ်တၢ်ယီၤ (တနီၣ်သး) ဒီး (မုၢ်ဒီး ကေၣ်) တဖၣ်န့ၣ်လီၤ . တီၣ်ကိယျဲ
(အခိၣ်ပညီၣ်တီၣ်ခၣ်ဆူ) ဒီးမုၢ်ပိပိလၢလၢဒိၣ်လၢဒိၣ်မုၢ်အုၣ်မၤပိၣ်ဖး
ထီၣ်ဝဲဖဲသုးလၢဒိၣ်မုၢ်အုၣ်တခါလဲၤတၢ်လၢသးဖိးစးဖိးစးမုၢ်ဂီၢ်ပုၤဒီးဝဲ
န့ၣ်လီၤ .

ဖဲဝဲ၅၅၀ နံၣ်စ့ၢ်ကိးယီၤ ဖျဲၣ်စီမီၤ ဂီၢ်မုၢ်ဆူၣ်ဒီးဣၣ်ဖီၤလၢတၢ်လိာ်
တဘျးပုၤန့ၣ်လီၤ ပုၤပုၤလဲၤပၣ်ဖျိၣ်သးကိးအသးဒီးစီန့ၣ်ဒီးပုၤစီၣ်တက့ၣ်ဝဲၤ
အိၣ်ထီၣ်လၢလၢကတီၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤ . တၢ်ဖျိၣ် , စီန့ၣ်ကဲထီၣ်သုးမီၤစီၣ်ပုၤ , သ့ၣ်
ဒိၣ်ကစးန့ၣ်ကတီၢ်ပီၣ်တၢ်ပီၣ်သးကိးတၢ်တၢ်ဒီးမၤဖဲအသးပုၤသးစးစး
ဖဲဝဲၣ်မုၢ်တၢ်ပီၣ်တၢ်ဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်တၢ်တၢ်ဖးအိၣ်ဒီးအဝဲတက့ၣ်လိာ်အမဲၣ်
ညါမၤအၤထီၣ်အသးနးန့ၣ်အလိာ်အယီၤတၢ်သးတၢ်တၢ်တၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ
ပုၤဖျိၣ်စီမီၤ ဣၣ်ဖီၤဖိးစးစးကဲထီၣ်က့ၤ (၂) ဖုၤ , တဖုၤတခါမၤသးကိးတၢ်ဒီးစီ
န့ၣ် : တသ့ၣ်အယီၤကးထီၣ်လၢ စီန့ၣ်အစ့ဖီၤဒီးကမၤက့ၤဒၣ်အဘၢလီၤ .

အဝတ်တဖုတခိစိန္တီးစးထိပ်တဖါဖါဆါအပိကဝံသးစူၤမၤသကီးတဖါဒီး
သုဂ်ထိပ်အတဖါဘိခိပ်ဂိုပ်မဲကယိကယိတဖါအိပ်ဖှိပ်မ့ၤအိပ်လၢခံဒီးတဖါက
ထိပ်ဒပ်ပုၤအဏ္ဍးကကါန့ၤလီၤ .

ပုၤအခိပ်ထိးတဖုလၢအဘိတဖါတိခိပ်ဂိုပ်မဲအိၤလၢ (စိုင်းပန်)
(ခဲအံၤစိဘိထဲ) စိုင်းဆပ် (ခဲအံၤအဆထင်) တဖါန့ၤပားထိပ်လၢစိန္တီး
အဖိလပ်က့ၤထိပ်ဆူသိပ်ဘိတကပၤလီၤ . လၢအခိပ်ထိးအစုကဝဲၤတအိပ်ပုၤ
ပိပ်အခိပ်အိပ်သနပ်က့ၤစးမၤသကီးတဖါကဂၢၤတဂိုၤဖိပ်ကမျါအဖါအ
ဂံၢ်အဘိဂ့ၤထိပ်ကယိကယိအသးသိပ်ဒီးတဖါစုကဝဲၤတဖါအိထိပ်ဒီးလၢခံအ
သးအိပ်ပုၤထိပ်အသးဂ့ၤ (၄) ဂ့ၤကိးအသးအမဲၤလၢ (SSIA) ယီၤ
ကိ်တဖါသဘူးမ့ၤဒိပ်ဒီးလၢခံအဝဲသ့ၤစးဝဲလၢယီၤကိ်န့ၤမ့ၤကိ်
သ့ၤလၢပုၤလံၤလံၤအပိတလိပ်တဖါဒူးလၢတဖါသဘူးအဂံၢ်သတးဒီးကိးက့ၤ
သးအမဲၤလၢ (SSA) ယီၤကိ်သးမ့ၤဒိပ်န့ၤလီၤ .

ပုၤခဲမုၤတဖုလၢအဘိတဖါတိခိပ်ဂိုပ်မဲအိၤတုၤခဲအံၤလၢကိ်ခါ
ဒီးစိလံး (ကော်ခမ်ဒီးစောလိတ်) တဖါန့ၤပပ်လီၤအသးလၢကက့ၤစး
မၤတဖါလၢစိန္တီးအဖိလပ်ဒီးဘိအိၤကယိကယိနပ်က့ၤစိန္တီးအတဖါမၤတတိ
ဏ္ဍိတဖါတံးစိကမိၤတဂၢၤကိးမဲၤအပိအဝဲသ့ၤပားထိပ်လၢစိန္တီးအဖိလပ်
သ့မိနဲၤလ့ခ့ (မိုးနဲၤလင်းခေး) တကပၤဒူးအိပ်ထိပ်အသးဒပ်ဝဲကိးဝဲ
(SNIA) ယီၤကလုာ်တဖါသဘူးမ့ၤဒိပ်န့ၤလီၤ .

လၢဗျဲထိပ်မ့ၤထိပ်တခိပ်ခိပ်ငါခါ (ခွန်ငါးခန်း) ထိပ်ဂိုပ်မဲအိပ်
ဒီးအသးမ့ၤလၢအကထိအခိပ်ထိးမၤသကီးတဖါဒီးစိန္တီးသနပ်က့ၤစိန္တီးပပ်
ထိပ်ထိအသးတံးတဖါစိကမိၤတဂၢၤဒီးအပိတဖါသဘိဘုၤအိပ်ထိပ်လီၤ . က
ညိခိပ်နဲၤလၢအလဲၤတ့ၤက့ၤက့ၤဖးနံၤဆိတ်တဖါ (ပပ်သုာ်မုၤကိ်က
မၤဝဲတန့ၢ်ဘိဒီးတဖါလီၤဖးအိပ်ထိပ်ခိပ်ခါက့ၤထိပ်ဆူတဲာ်အဝဲဘိဆ
တံးတဖါစိကမိၤလၢအဂံၢ်ဒပ်ဝဲမၤတဖါထိခါကမျါဒီးအပုၤတဖါဖိလ
တဖါဒီးတဖါသဘိဘုၤအိထိပ်ဝဲဒပ်လၢအကျိအပိလဲၤထိပ်လဲၤထိကအိပ်ဘ
န့ၤလီၤ .

တုၤမ့ၤယီၤစးထိပ်အစုကဝဲၤတဖါဖါဆါလံးဒီးဆူၤအခါစးဆူကိ်
သုၤလၢကညိတဖါဖါဆါဆူလိ်ခါသး (ဖဲန့ၢ်အခါ KRC) တဲာ်သုတဖါတ့ၤ
က့ၤက့ၤဖးဒီးတဖါမၤတဖါဒီးဆပ် / တဲာ်တဖါအိပ်လီၤ (ယီၤခါစးစဲဆဲာ်

တၢ် ပၢ်ဆၢ အဆီကတၢ် ဒီးတံး န့ၢ်တၢ် လိာ်လၢ ယီၤ ကိာ်ကလံၤ ယံး (ခိၣ် ခါသၢ်
ကတၢ် - ဣၣ်ကတၢ် ခါးသီး တေၤ) လၢ ကွဲၣ်တီၣ်ကလံၤ ယံးတခါ န့ၣ်လိာ် . ပုၤ
ယီၤ တၢ် ပၢ်ဆၢ ဖီၤလၢ လိာ် ဂၤတဖၣ် တဲးဆၢအဆီ ဝဲၣ် ဖှိၣ်တီၣ်အသး ဒီးအိၣ်
တၢ်ဆၢအဝဲၣ် မၤ ဖဲအသး ဃုၤအဘျးဆီၣ်တံၢ် ပုၤ ဂၤတဖၣ် အဆီကတၢ် လိာ် မ့ၢ်လိာ်
ဖးအိၣ်တီၣ် ဒီး ခဲအံၤ အပုၤတအိၣ် , မၤအိၣ် ဒၣ်အတၢ် ဒၣ်ဝဲလိာ် .

(၂) SSIA-Shan State Independent Army လၢ ခဲကတီၣ်ကွၢ် (SSA) ဒီး
ဒူးအိၣ်တီၣ် (SSPP) (၁၀၀၅-၅၆-၆၆ ဗြဟ္မတိုၢ်းတၢ် ဂေၤ ပါတီ) ဒီး အ
ဂံၢ်ဘိၣ်ကွၢ်ကတၢ် ခဲအံၤ န့ၣ်လိာ် . တၢ်တၢ်တီၣ်ဒီၣ် ဂီၣ်မဲအိၣ်လၢ ယီၤ ခိၣ်လုၢ်
ဖီၤတဖၣ် - ဒီးအဆီထံး ပုၤကိးအိၣ်လၢ (ကျေၤဝဲၣ် : သးအဖွဲ) သ့ၣ်တီၣ်အဆီ
ကဝီၤလၢ သ့ၣ်တီၣ်ကိာ်ဆၢတခါ ဒီၣ်နီၣ်နီၣ်ကတၢ် မ့ၢ်သိၣ်တီၣ်ဖီၤတဖၣ်-
အဆီလၢ ခိၣ်လုၢ်ကွီၣ်လံၤ ကဂၤကဂီၢ်တီၣ်အသး ဒီးယီၤအတၢ် ဝဲနီၣ်, ဆၢ
ကိာ်ဖီၤတခါ န့ၣ်မ့ၢ်တီၣ်သိၣ် - ယီၤအကျိာ်တခါ (ဆေ) အဆီအိၣ် ဒီးအမံၤ ဒူး
(ဆေ) လၢ အမၤ ခိၣ်လုၢ်ကွီၣ်လံၤ ဒီး ခဲအံၤ အပုၤလိာ် ခါၣ်သး ဒီၣ်နီၣ်နီၣ်
ဖၣ်အမံၤ စးထီၣ်လၢ (ဆေ) စဲလု (သူးဒီၣ်ကွၢ်) ဆ့ၣ်ခါ (ပုၤပၢ်လိာ်
ဆ့ၣ်နီၣ် ခါၣ်စး) ဆ့ၣ်ဝဲၣ် , ဆ့ၣ်ထုၣ် , ဆ့ၣ်ဆး , ဆ့ၣ်အုၣ် န့ၢ်ဖိးတဖၣ် န့ၣ်
လိာ် .

(၃) SNIA-Shan National Independent Army - မ့ၢ်ကွီၣ်ဖီၤသး
ကဂၤတဖုၤစ့ၢ်ကိးအဆီထံး မၤသကိးတၢ် ဒီးစီၣ်နွဲးဖဲ (SSIA) သူးဖး
သးအခါ အဝဲသ့ၣ်ဂုၢ်ကွဲး စးဆ့ၢ် ဒီၣ်အသးလၢ စီၣ်နွဲးအဖီလၢ ဒီၣ်အဆီတဲး
နွဲးတပၣ်ကဲအဝဲသ့ၣ် ဒီးဆီၣ်တံၢ် အဝဲသ့ၣ် ဒီၣ်မး ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဖးတီၣ်ကွီၣ်လံၤ
(နွဲးဆဲးတနီ) အဖီလၢ က့ၤဆုၤအလိာ်အိၣ်လိာ်ဖိး ဒၣ်ဝဲလၢ ဖီၣ်နဲ , လုၤဒီး
အိၣ်တီၣ် (SNIA) ကဂၤအဆီထံးကွဲး စးတၢ်ဂ့ၤ မ့ၢ် : အတၢ်မၤလဲၤ
လဲၤထီၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်နီၣ်နီၣ်တၢ်ပၢ်ကဲကညိတၢ်ပၢ်ဆၢ ဒီးဖဲအကျဲး စး
ဃုထီၣ်ဖီၤကွၢ်အသးကဒဲတဒဲဒီးယီၤတၢ်ပၢ်ဆၢအဂၤတဖၣ်အဆီလဲၤအိၣ်
ဖှိၣ်လၢ မိုးဟီၣ်နီးတၢ်ပၢ်ဆၢ လိာ်အခါ မိုးဟီၣ်နီးဖီၣ်အဆီအနီၣ်ဒီးအပုၤ
ခဲလၢၣ် ပုၤ (၁၀၀) ဘျီၣ်တံး န့ၢ်အဝဲလုၢ်အတၢ်စုကဝဲၤဖၤ န့ၢ်အဆီ
နီၣ်လၢ ကၢ်ဒူးဃၢ်အဆီ , တုၤမ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ထုၣ်ဖျဲး ဒီးပၢ်ကွၢ် ဒုၣ်ဒီၣ်နီၣ်
(၁) လၢ မိတု , လၢ ခဲကွၢ် န့ၢ်မၤဒုၣ်ဒီၣ်အဂၤသးအသကိး အိၣ်ဝဲသ့ၣ်လဲၤ
နဲကဂၤ, အဂံၢ်ဘိၣ်အိၣ်တကသီဘျီၣ်ပၢ်လိာ်အသးကဒူး မိတုတုၤအဖးဂီၤ

ဒူးကူပယ်ကလျာဒိဉ်သနက်ကုအကတိကုဉ်ဘကဲထိုဘဒီးလၢခံကတၢဖိ
၀၉၇၄နံဉ်န့ဉ်ဒုဉ်ဒါဖိဉ်အခိဉ်အနိတဖဉ်ခဲလၢၤလၢတၢဖိကုဉ်သုအကဲဒီး
နံဉ်န့ဉ်အစုကတဲၤခဲလၢၤဒီး (SNIA)တးဂီၤကွဲၤဝဲဒဉ်န့ဉ်လီၤ

(၄) (SURA-Shan United Revolutionary Army)ကတၢ
ဘဒိဉ်ဘိဉ်ဒီဉ်မဲအီၤလၢဖိဟ့(မိုးဟိန်း) န့ဉ်လီၤ . မိဟ့အခိဉ်ထံးန့ဉ်
မ့ဉ်ဝဲဒဉ်မိုဉ်း ြဉ်း , မိနဲ , အ (ဟိန်း) ထိုကဲသုကွဲးပုၤဖိဉ်စုကတဲၤဖိကလ
လၢပယ်ၤဂီၤမုၢ်အသုးပုၤန့ဉ်လီၤ . ဖဲယီၤမၤတၢဖိက (ဗကပ) အဖိ
လၢတဖဉ်ဒူးဆိဉ်ထီဉ်ယီၤကိၢ်ခိဉ်ပျးနံးပဉ်တံဉ်လၢၤ၀၉၅၆နံဉ်အခါအဝဲ
န့ဉ်မၤတၢဖိဖဲန့ဉ်ကဲထီဉ်သုးဒုခိဉ်ဒီးအမံၤတုထီဉ်လီၤဝဲဒီးသုးခိဉ်ဒူးတၢဖိသု
တၢဖိဒီးဖဲယီၤခိဉ်ပျးနံးပဉ်တံဉ်ဟ့ဉ်လီၤအသးအုဒုဉ်ဒါဖိ၀၉၅၇နံဉ်န့ဉ်
အဝဲပဉ်ဃုာ်လၢပုၤအကဲဘဒိဉ်အနိအစူးအသးလီၤအနိတမံၤအယီၤဖဲယီၤ
တၢဖိတၢဖိအိဉ်ထီဉ်လၢၤ၀၉၅၈နံဉ်န့ဉ်အဝဲကူၤစးထီဉ်ယီၤတၢဖိတၢဖိအ
ဒီးမုၢ်လၢအကတိၤတၢဖိသုဒူးတၢဖိသုအယီၤ , ပုၤဖိဉ်အခဲအိမး ဒီးသုဉ်ထီဉ်အ
တၢဖိတၢဖိအိဉ်ကတိၤလၢ မိုဉ်းကိဉ်လဲချးတကပၤ , အပုၤအိဉ်ထီဉ်လၢအ
ကယီၤဃဉ်ဃဉ်န့ဉ်လီၤ .

၀၉၆၄နံဉ်အလီၢ်ခဲမိဟ့အသုးမုၢ်ဒီး(SSA)အသုးထံဉ်လီၢ်အ
သးလၢကမၤယကိးတၢဖိအဝဲသုဉ်ပဉ်ဖိဉ်ထီဉ်အသး , ဒူးဆိဉ်ထီဉ် (SURA)
ဒီးမိဟ့ကတၢဒါခိဉ်ခွန်ကွဲၤန့ဉ်လီၤ (SSA)တခိဉ်ထီဉ်ကတၢဒါခိဉ်ခါဉ်စး
န့ဉ်လီၤ . ဖဲ၀၉၆၅နံဉ်အဝဲသုဉ်ကိးယီၤတၢဖိတၢဖိအကတၢဖိအကတၢဖိအကတၢဖိ
ဒီး(SNIA)လၢကတၢခမ်းတီခိဉ်ဂီၢ်မဲန့ဉ်လဲၤဝဲ , ဒီးမိုးဟိန်းဖိဉ်
ကတၢခမ်းဒီးအသုး(၁၀၀)ဘျီဉ်လၢအလဲၤဝဲ , ဟံးန့ဉ်တၢဖိစုကတဲၤခဲလၢၤ
ဖဲန့ဉ်ခိဉ်နိတဖဉ်လၢတၢဖိဒူးဃာ်လီၢ်န့ဉ်လီၤ . တၢဖိအိဉ်ဖိဉ်အဝဲန့ဉ်ကိး
ကိသုတၢဖိအိဉ်တၢဖိဖိ , ဒီးတီသုခိဉ်နိတဖဉ်လဲၤဒီးဘဒိဉ်အိဉ်လၢကဲန့ဉ်သုဉ်ညါ
လၢတၢဖိဖိဉ် (SNIA)တဖဉ်လဲအယီၤကတဲၤကဲၤန့ဉ်လီၤ .

၀၉၆၆နံဉ်အလီၢ်ခဲ(SURA)ဒီး(SSA)ကဲးစးအိဉ်
သုဉ်လီၢ်သးဘဒိဉ်အိဉ်တကဲထီဉ်နိတစုကတၢ . မိဟ့ဘဒိဉ်ဒီးလဲၤယီၤဘျီအသးလၢကိၢ်အ
ဒီးမၤကုဉ်မၤကတဲၤကယီၤသု , ဒီးပနံဉ်ခဲးသုအကလုာ်ကလုာ် , ဒိဉ်ထီဉ်ပုၤအိဉ်
ကကနဉ်ဃုာ်တၢဖိဒူးတၢဖိယၤတဖဉ်လၢဘဒိဉ် . အသုးခိဉ်အဒိဉ်ကတၢဖိဖဲန့ဉ်
မ့ဉ်သုးခိဉ်ဒိဉ်လးခဲဉ် (ကညီလၢပျီအိဉ်ဘဒိ) ဒီးဖဲ၀၉၆၈နံဉ်န့ဉ် (

(SURA) ဒီး ဂုလလဖ (တီသု) ကျဲ ညံင်လိင်အသးလၢ တၢ် ညုတၢ် ဖိးအဂီၢ် ဖိ
ပန်တိုင်း (တီသုကီၢ်ဆၢ) ဒီး ဗိုလ်လှ ခင် ဒီး အသုး ၆၀ ဘျဲ ညံင်လဲၤ ဝဲတုၤ မ့ၢ်အ
တုၤ တၢ် ဆိၣ် ဖျိၣ် လိၣ် ပဆိၣ် ခိၣ် နၢ် ဒီး သုး တၢ် ဖက်ကဝီၤ တၢ် ညးဒိၣ် အိၣ် , တၢ် ချဲ
ကဲထီၣ် ဒီး ဘိၣ်လး ခုၣ် ဒီး အသုး ကီၢ် မ့ၢ် သံဝဲလၢ (ဂုလလဖ) တၢ် အကၠၢၤ ခိၣ်
ဘိၣ် စၢ်သ့ (ဗိုလ်စိသိန်း) ဒီး သုး ဖိသံ စ့ၢ် ကိး တၢ် နီၤ န့ၣ်လီၤ .

တုၤ မ့ၢ် ဘိၣ်လး န့ၣ်လီၤ ဒီး မိၤတုၤ ညံင်ကမ်း ကျဲ တၢ် ဝဲဒ် အသုး ခိၣ်
ဒိၣ်ကတၢ် ဒီး ကမ်း ကျဲ ဒုး တၢ် စ့ၢ် ကိး န့ၣ်လီၤ . လၢ ခံ (SURA) အသုး
ဂီၢ် ဘိၣ်သ့ ညံင် မိၤတုၤ အပူၤ (SURA) တၢ် မၤတၢ် ထီၣ် ဒိၣ်က မျိၣ် အိၣ်မး အသံ
အပူၤ ဝဲၣ် ဘိၣ်ဆံး စ့ၢ် လီၤ ဒီး ပူၤ အဂီၢ် ညံင် ကျဲ လီၤ စ့ၢ် ကိး လၢ ထးတကပၤ အ
သိ , မိၤတုၤ မၤသကိး ကျဲ တၢ် ဒီး တဂူးဝါ , အသုး အကျိတဂူးဝါ ပၣ် ညုၣ် တၢ် နီၤ , ဒီး
တံး န့ၢ် တၢ် လိၣ် လိၣ် မး သ န့ၣ် က့ပူၤ အဂီၢ် န့ၣ် လီၤ အဝဲသ့ၣ် အလိၣ် အကျိတုၤ
ဒီး ပန်တုၤ ညံင် ကျဲ လၢ အဝဲၣ် အဘိတဂူးဝါ ဒ်လၢ ညှိဒီး အတၢ် လိၣ် တၢ် ကျဲ ဆိၣ်
လီၤ ဝဲဒ် န့ၣ်လီၤ .

(၅) ကွဲတိုက်ကၠၢၤ - ပပၣ် ဖျိထီၣ် တုၢ် လၢ ထးလၢ ကွဲတိုက် မ့ၢ် ညံင် ခိၣ် ငါခါ
ကိၣ် ခိၣ် ဂီၢ် မဲတၢ် ဖါဆၢ ဒီး ပၣ် ဖျိၣ် ထီၣ် အသး ဒီး စံးနွဲးလၢ နွံဆစ်ဟန် အ
တၢ် ဆၢ စံးနွဲး ဒိၣ်စီတၢ် ပူၤ ဝဲဒ် အသိ ခိၣ် ငါခါ တၢ် မၤ ညုၣ် တၢ် ဒီး နွံဆစ်ဟန်
လၢ တၢ် ဒီး ကျဲ ထီၣ် သ့ ကွဲတိုက် န့ၣ်လီၤ . ခိၣ် ငါခါ အကၠၢၤ စၢ် ဝဲဒ် စးထီၣ် မၤ
အသး မၤတၢ် ထီၣ် ဒိၣ်က မျိၣ် အသိ တၢ် သံ ညံင် ညုၣ် ကဲထီၣ် ဒီး တၢ် လိၣ် မ့ၢ် လီၤ
အိၣ် ထီၣ် ခိၣ် ငါခါ သံဝဲၣ် အလိၣ် ခံ ပူၤ ဖါဆၢ တၢ် ဖိအဲၣ် တုၢ် တၢ် မဲး ကျိး
အသး ဒီး (SSWC) န့ၣ်လီၤ .

တိုက်နီၣ် (SSPP) အပူၤ ဝဲၣ် လိၣ် ဆၢ နီၤ ခံ ဝဲဒ် တၢ် ဝဲဒ် စးထီၣ်
န့ၣ် မ့ၢ် ယီၤ လၢ ကွဲတိုက် မ့ၢ် ထီၣ် တၢ် ဒီး အဝဲဆဲး ကျိး ကျဲ ဒီး ပူၤ ဖါဆၢ တၢ်
လၢ န့ၢ် တၢ် မၤတၢ် ထီၣ် , တၢ် ချဲ ဝဲဒ် စးထီၣ် ကျဲ ကျဲ (တၢ် ညး ညံင် စးထီၣ် ဒိ- မိၤတုၤ
ဂူးဝါ , ဟိုၣ် ဝဲဒ် : အောက်သွမ်း : ခေး , လွဲၣ် မိၣ်ကၠၢၤ) ဒီး န့ၢ် သီး တၢ်
အသိ တၢ် သံး ကျိး န့ၢ် တၢ် ညး ညံင် ဆၢ မး တၢ် အသိ , တၢ် လိၣ် တၢ် လိၣ် သး တၢ်
တၢ် .

(၆) ကွဲတိုက်ကလံၤ စိး - တၢ် အိၣ် မြဲၣ် ကိး စ့ၢ် ကိး ခုၣ် မြဲၣ် တိုက် ခိၣ် ဂီၢ် မဲအဂီၢ်
အဘိအိၣ် ပူၤ ဝဲဒ် ဝဲဒ် ဒုး ဆိၣ် ထီၣ် (ဝှမ်း ပြုၣ် လွက် မြေၣ် ကံး ခေးအဖွဲ) ဒီး
ဖဲ ပူၤ အဂီၢ် ဝဲဒ် တၢ် ကျဲ လီၤ အခါ ဝဲဒ် န့ၣ် မၤသကိး တၢ် ဒီး ဝဲဒ် တၢ် ထီၣ်
ပအဋ္ဌာ န့ၣ် တၢ် န့ၣ်လီၤ .

(၇) ပျက်ကမ်း: ကချာ - ပျက်ကမ်း: မ့ဖ်ယီ: အကျိဒ်အခိပညိမ့ဖ်စကီ (၈) စကီ (၈) တ်လီ (ပျက်ကမ်း: မ့ဖ်စကီ (၈) တ်လီ) တ်လီ မ့ဖ်စကီ (၈) နှိ ဝိတ်လီ ကျိကျိ နီ အင်္ဂါ အကျိဒ် အကျိဒ် အကျိဒ် : ၅၂၀၀၀ ဝဗ်ဗ်တင်တင် လွယ် မေတ် (SUA) ထိုဝင် နေဘက်လွမ်း: နေ: (TIC - TAIWAN) မိ တွဲဒီး: ဒု နှိ ဒါတဖှိ ဝုတ်လီ အသး: ယီ (၈) မ့ဖ် ဒီး: ဆဲး ကီ ဖိတဖှိ နှိ နှိ မး: အပိကချာ ကဂီအသး: ၅၂၀, တ် စုကဝံ ဒီး: ဒူး: အိတ်ထိတ်အသူး: ဝိတ် ဒုတ် ထွ ခံဆဲး: ကီး: လီ အသး: ဒီး: (SSPP) သု နှိ ကတုကချာ ကဂီအင်္ဂါ တဖှိ ခုတ် သူ ခုတ် ကီ ကီ စု ကီ ဝိတ် ၅၂၀ အင်္ဂါ တဖှိ နှိ လီ ပု၂ ပု၂ ပု၂ စု ကီး: ဒီး: လီ ခံကတုသူး: တဒုတ် ဝိတ် (SSPP) အခံအိတ်တွ်တဖှိ (SUA) ၅၂၀ အဝဲသ့ဗ်လီ စု ဒီး: ပီတ် (SUA) အခံ နှိ လီ .

(၈) (_____ SUA _____) မ့ဖ်တဂူး: ကချာ တဂူး: လီ . အခိတ် မ့ဖ် - ခုန်ဆာ - ယီ ဒီး: တဂူး: က: ပြု ဝိတ် နီ အင်္ဂါ တဖှိ မ့ဖ်တဂူး: ခဲလ် အဝဲသ့ဗ်တဖှိ သုတ် လီ အခိတ်တဘ်အလီ (BASE) လီ လွီ မိတ်ကတု (အိတ်လီ လွတ် ဝိတ် ဒီး: တန်း: ယန်း:) ဘာ် စု မ့ဖ်တဂူး: အိတ်ကတု: တ် အလီ အိတ်က သုတ် သူ - အိတ်ကီ ကီ အလီ အသူး: ဝိတ် ဒီတ်ကတု နှိ လီ သိ မ့ဖ်တဂူး: ဝါသူး: ဝိတ် အဝဲသ့ဗ် အကျိဒ် အကျိဒ် အကျိဒ် လီ လီ တင် ဝဲတ် ကျိ အင်္ဂါ အိတ်ကတု လီ တဖှိ မ့ဖ် ကသုတ် သူ: ထိတ် အိတ်အပိ , မီ ပ နှိ ခံ: သုတ် အိတ်ကတု , ဒီး: အိတ် ဒီး: စုက ဝဲတ် အဂူး: တဖှိ အိတ်မး: လီ လီ ပွဲ ပွဲ နှိ လီ .

လီ ခံ ခုန်ဆာ ဘာ်တင် ဝိတ် နှိ အိတ်လီ ဒု နှိ ဒါဒီး: အဝဲသ့ဗ် ကတု လီ သ ကီး: တင် ဒီး: ဒု နှိ ဒါ နှိ ဝုတ် ဒီတ် ဒု နှိ ဒါ သု အိတ် လီ မ့ဖ် ဒူး: ဗကပ ဒီး: ကပျိ ဝွတ် - (ခုန်ဆာ) အဝဲသ့ဗ် တခိတ် နှိ ဝုတ် မ့ဖ် ပျိ ခုန်ဆာ ဒီး: ကဒူး: ဗကပ လီ (၂၄) နှိ ဝုတ် အတီ ပု၂ တခိတ် ဝုတ် လီ အသး: နှိ လီ ၁၉၇၂ နှိ (SUA) သူး: တဒု နှိ လီ တီ ကွဲ , ဝိတ် စီ ပယံ: ၅၂၀ ကွဲ ကွဲ တင် (၂) ဝါ ကွဲ ကီး: ဝဲတ် ကီ တီ ဒု နှိ ဒါ လီ အဝဲသ့ဗ် နီ နီ ကတု အခိတ် မီ ပ တနု ဒီး: ဝဲတ် ၉၇၄ နှိ ယုတ် ညီကတု လီ စီ ပယံ: (၂) ဝါ ကွဲ ကျိ သု အတီ ဒီး: ခုန်ဆာ သုတ် ဖူး: စု ကီး: လီ ၅၂၀ တဖှိ အင်္ဂါ အကျိဒ် (၅၂၀ ကတု ဝိတ်) စုကဝံ ဒီး: အခိတ် သူး: ဒူး: ဒု နှိ ဒါ မီ ပ: ကီ ဒု နှိ ဒါ တင် လီ တင် ကွဲ ကွဲ အိတ်မး: , ယီ ကီ ကလီ စီး: ကျိ မ့ဖ် တဖှိ ဒီး: တီ ပယံ: ကီ အိတ်လီ အဝဲသ့ဗ် အတီ မီ ပ: ကီ အပိ ကတု သုတ်လီ ခံ အဝဲသ့ဗ် မီ ပ ဒု နှိ တင် တင် မီ ပ အိတ်ကတု , လီ သူး: လီ သုတ်

ဒီး နဲဒ် ရွဲဒ် ဒိန်တူဖိဝံး ဝဲလါတဖိလဲၤ ကဖိကူၤ ကိအဆိကူၤ ဆိကယုဒ်ဘာ် .
 (PEC) အိန်လါထးတဖၣ်ဆူၤ လီၤအသူးလါကလဲၤ အိန် နူကဂါ ဒိန်
 ဘာ်ဆဲးကဂါ ဆိတဖၣ်ကူၤ ဆိဘာ်ဆဲးပူၤ အိန်လါထး ဆိတဖၣ်ခဲလဲၤ (၇)
 ဝဲလါအိန်ဖျိဒ်ဒီး အာ်လီၤစံၣ်ညိာ်ဝဲလါကလဲၤ ထံၣ်လီၤသးဒီး ပူၤအဂီၢ်ဒီး
 ဃုယုဒ်ညါတဖၣ်ကူၤ အိန်လီၤ . ဒိန်နဖိတဖုအံၤ တဲကူၤ ကဒါကူၤ တုၤဒီး
 မၤလီၢ်ခဲအကဂါ ဒိန်လါအကတဲကူၤ ဆိဘာ်ဆူၤ နူၤဝဲအသူးလီၤဆိလါကလဲၤ
 သီးအခိန်ဒီး ဝဲၣ် ၉၇၄ နဲဒ် နူၣ်ကဂါ ဒိန်ခွန်ကြာၣ် နူၣ်ကူၤ ဆိတုၤ ဒီးဘာ်
 တဖိတူၤ လီၢ်ဒိန်ဆါအိၤလါသူးဒီး ကမ့ၢ်တဖၣ်ဆူၣ်ဆူၣ်ဘွဲၣ်ဘွဲၣ် ဒီး ပွဲၤဒိၤ
 လီၤဒိၤတဖၣ်လီၤ . အဝဲ သူၣ်တဘိပံၣ်သကိး ဝဲလါကခါထီၣ်အခိန်ဆူၣ်ဒါလဲၣ်
 ဒီးတဖိသးတလီၤပလီၤအိန်ဝဲဒီးယံၣ်ဒီး ဒိန်ထီၣ်ဒီးလါခံကကါတဖိလီၤ
 မူၢ်လီၤဖးအိန်ဆိန်ခွန်ကြာၣ်နုၤ , စေါဝဲဘုန်းတိုင်း , ဆေဝုင် , ဆေဆင့်ဒီး
 စေါဝဲဆူမိုင်းတဖၣ်ကူၤ လီၤဆူကလံၤထံးတကပၤအခိန်ထံးအသူးသိန်ခဲလဲၣ်
 ကဘာ် (၆၀၀) ဝဲလါ (ပာ်ယုာ်ဒီးဝးဒီးကိးကးသူးတဖၣ် ဝဲၣ် ၉၇၅ နဲဒ်
 နူၣ်ဆိန်နဖိလါအကတဲကူၤ လီၤဆူလဲၣ်ဆိတဖၣ်တကနဲယုာ်အသူးသိန်တဖၣ်
 ကဲၣ်ဆိးဘာ် . အိန်ဒဲလါကိန်ဆူ မၤလဲၣ်ကိန်စူအဆိယီၤသူး (၃၀၀) ဃုာ်
 ဃုာ်ကူၤ ဆိန်ဆူကလံၤဖီး . ဝးသူးတဖၣ်သူးဖးလီၤဆိအသူး . ကိးကးတပၣ်ထူး
 ဖးအသူးဒီး ဒူးကဲဆိန်တဖိသဘိဘုၣ်လီၤ . ဒိန်နဖိလါအဆိန်သ့ၤ ဒီးသူးဆိန်
 သူး နဖိအိန်တဖၣ်ကိးတဖိအိန်ဖျိဒ်ဒီးထုာ်ထီၣ်ကဂါ ဆိခွန်ကြာၣ်နုၤ
 နဲဒ်ရွဲဒ် ဆေဝုင် . တဖိပၤတဖိပြုးဒိန်ဆေဆင့်ဒီးကသံၣ်ကသိဝဲၤကိၤဒိန်
 စေါဝဲဆူမိုင်းတဖၣ်အဆိပူၤ နိၣ်ဂံၢ်ဆံးလီၤစူၤလီၤ , ဒီး ဝဲအံၤစေါဝဲ
 ဘုန်းတိုင်းကဲဆိန်ကဂါ ဒိန်အိန်ဒီးအလီၢ်ခါသး ကပံးတံၤစူၤဝဲလီၤလီၤ
 ဝဲ (၁၉၇၄ နဲဒ်) အံၤဒုၣ်ဒါထီၣ်ဒူးအလီၢ်ခါသး ဝဲလီၢ်ဒီးအတဖိဖိဘာ်
 လီၤတဖၣ်လီၤမူၢ်လီၤ .

ပူၤလါထးဆိတဖုဝဲတဖိလီၤဖးအခါအဂီၢ်ဘိကဆိန်ပူၤ (၃၀၀၀)
 ဘွဲၣ်ဒီးဆူကခါစးတဖုကဒီးဆူပူၤအဂီၢ်အဆိန်ဒီး မၤတဖိအာ်လီၤဒီး
 ပူၤအဂီၢ်လါတဖိမၤသကိးတဖိအဂီၢ်ဒီး နူကတဖိမၤတဖၣ်အဆိအဂီၢ်
 အဘိအါထီၣ်ဂူၤထီၣ်ဒီး မူၢ်လီၤသူးလါကလဲၤထံးအါဝဲကူၤထီၣ်ပာ်ဖျိကိးအသူး
 ဒီးအဝဲယုာ်အဆိအဂီၢ်ကဘိပွဲၤထီၣ် (၅၀၀၀) ဘွဲၣ်ဆိန်ဒိဆူကဝဲၤလါလါ
 လါပွဲၤပွဲၤဒီးဒူးသကိးတဖိဒီးပူၤအဂီၢ်ထီၣ်ဒိဒုၣ်ဒိနူၣ်ဝဲသူးအပဒိန်နဲဒ်
 လီၤ . အဝဲယုာ်စူၤကိးသူးထီၣ်ထီၣ်ခွန်ကြာၣ်နုၤ ဒိကဂါ ဆိစံးဝဲလါအမူၢ်

ပုဂံမလိမတဖနနီလီ

အခိတ် - ၆ - ကစွဲ၍ကလု၍ဒု၍အတဖဖဆါ

ကစွဲ၍န့၍လီၤအသးလၢ(ဂျင်း ခေါ်) ဒီးတၢ်ဘျီၣ်ခါဝါ ခေါ်
စ့ၣ်ကိးလီၤ မံၤ (၃) မံၤအံၤမ့ၣ်ပုၤတကလု၍သိဒီးမံၤ (ကစွဲ၍တၢ်တၢ်
ပုၤအိၣ်လၢ ကိၣ်ပယံၤပုၤအံၤမ့ၣ်လၢ ကိၣ်စဲၣ်ပုၤတခိတ်ကိးလၢ (ဂျင်း
ခေါ်) န့၍လီၤ . ကစွဲ၍အဒု၍အိၣ်ဝဲအိၣ်ဒု၍ဒိမပုၣ် , ဝှံၣ် , လဝှံ , ဂဝှံ ,
ဒီးန့ၣ် (နံ) တဖၣ်ဒီးလၢ န့ၣ်အမဲၣ်သ့ဒိအဘၣ်လီၤ တၢ်အသးနီၤမးလီၤ
အသးအကလု၍ကလု၍ဒီးလတီၣ် , အိၣ်မဂၣ် , လမဲၣ် (လမ့ၣ်) ဝဲၣ် (ဝဲၣ်
လၢဝဲၣ်ဒီးအဂၢၤအိၣ်မးဒီး န့၍လီၤ .

ကစွဲ၍ကဲန့၍လီၤအကိၣ်ပယံၤအပုၤဒီးအိၣ်တကိးကိၣ်မ့ၣ်လၢ
ကိၣ်စဲၣ်ပုၣ်န့၍အပုၤလီၤ .

ဒီးအဲကလံးစီၤန့ၣ်ကစွဲ၍န့၍လီၤသးအိၣ်မးဒီးမ့ၣ်ပုၤအဒုၣ်ဒီးအိၣ်ဒီး
တဖၣ်ဒိကနီၣ်ဂ့ၤမးဒီးလၢဟီၣ်ခိတ်တဖၣ်ဒုးအခိတ်ထံးတၢ်န့ၣ်ကစွဲ၍သးဂ့ၣ်
တဂ့ၣ်လဲၤတုၤတုၤမးစီၣ်ပိၣ်တုၤမယုၣ်ဒီးလၢဟီၣ်ခိတ်တဖၣ်ဒုးခံၣ်တၢ်စ့ၣ်ကိး
ကစွဲ၍သးလဲၤပိၣ်အဲကလံးအခဲအကိၣ်အဒုၣ်ဒီးန့၍လီၤ .

DR. OLD HANSON (PNDP) ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကစွဲ၍လံၣ်မၤဖျါလၢဂီၤမ့ၣ်
လံၣ်မၤဖျါနီၣ်ဒီးဒုးအိၣ်လံၣ်စိၣ်ဆူကစွဲ၍ကိၣ်ဝဲၤဖဲၤဝဲၤဝဲၤနီၣ်ဒီးန့၍လီၤ
ခဲအံၤပုၤတကလု၍ဖိတဖၣ်အိၣ်ကွၢ်ကဲအိၣ်ပုၤခဲၣ်ဖီလီၤ .

ပုၤပယံၤဖိတဖၣ်ခဲးဝဲၤကစွဲ၍တဖၣ်ဖဆါမးထီၣ်အသးလၢ
အုၣ်န့ၣ်ဒုးကဲထီၣ်တုးဒၣ်တဖၣ်လၢထကိၣ်အတဖၣ်အိၣ်န့ၣ်တမ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်တၢ်
လၢကိၣ်ပယံၤတဖၣ်တုၤသဲးမိၣ်ပုၣ် (ဖွဲစဉ်းပုံအခြေခံစဉ်း မုၣ်းဥပဒေ
အပုၤ) ဒိယံၤန့ၣ်တဖၣ်အခွဲးအယၢ်အသးတုၤမ့ၣ်ထံၣ်န့ၣ်တဖၣ်သ့ဝဲၤအ
လီၣ်ခဲ (၁၀) နီၣ်န့ၣ်ကစွဲ၍မ့ၣ်အိၣ်ဒီးတုးထီၣ်ကွဲၣ်ဝဲၤန့၍လီၤ . ကစွဲ၍န့ၣ်
ကိၣ်စဲၣ်သန့ၣ်ကွဲၣ်ပယံၤကလု၍ဒု၍အိၣ်တဖၣ်မၤနီၣ်ကလု၍အဂၢၤတဖၣ်အသး
အိၣ်တံးအိၣ်တၢ်ပုၤကစွဲ၍ဖိတဖၣ်လၢကွဲၣ်ဒိယံးသိးလီၤ . ကိၣ်န့ၣ်သန့ၣ်ကွဲၣ်
ဖိတမံၤတအိၣ်နီၣ်မံၤတၢ် . ပုၤဒီၣ်ဖီလၢတဖၣ်ဝဲၤတဖၣ်ဒြးခဲၣ်မ့ၣ်ဒၣ်
ပုၤပယံၤဖိတဖၣ်န့၍လီၤ . လၢတဖၣ်ဝဲၤတဖၣ်ဒြးအပုၤပယံၤလၢကိၣ်ပယံၤ
မိၣ်ပုၣ်တဖၣ်လဲၤထီၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်
လီၤမၤဒီးပယံၤတဖၣ်န့၍လီၤအသးန့ၣ်အိၣ်အိၣ်လၢကစွဲ၍သးမ့ၣ်ဒီၣ်

ဒီးကျဲအဝါအကလုာ်ကလုာ်လၢတၢ်ဖျၢၣ်တၢ်ဖါဒါဒါနီၣ် (ဧကဝဲကနဲးသး
သနာအဖွဲ) ပယံၤဖီၣ်သီၣ်ခါတၢ်ဖျၢၣ်တၢ်ဖါဒါဒါနီၣ်စ့ၢ်ကိးအိးမးယီၤ . ကစွဲၣ်တဖၣ်
တမၤလိာ်တၢ်အကျိာ်တၢ် . ပယံၤတဖၣ်ကဲးစ့ၢ်ဒီးကစွဲၣ်တဖၣ်တဖၣ်အ
နဲးအယၢ်လိာ်ဆီၣ်တမံၤတၢ် . အမဲၣ်ဒါတၢ်တၢ်ဆီၣ်တၢ်ဆီၣ်တၢ်ဆီၣ်တၢ်
လိာ် . လိာ်ဆီၣ်ဒါတၢ်ပယံၤသးတဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်
နဲးမၤတဂီၢ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်
ကစွဲၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်
ခါဒါဒါနီၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်
အတၢ်ပၤဖါသၤခဲၤလၢနီၣ်လီၤ .

တၢ်ဘးကစွဲၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်
အဝဲၤလၢသ့ဝဲဒါအဖီလၢဒါအသီးအံၤနီၣ်လီၤ .

ဖဲၤဝဲၤဝဲၤနီၣ်ကညိတၢ်ပၤဖါသၤဝဲၤနီၣ်အဆီၣ်ဒါဒါဒါဒါဒါဒါဒါဒါဒါဒါဒါဒါဒါ
ဂ့ၢ် (ဝ) နီၣ်တဒုးပတညိတၢ် . လၢခဲၤဖီၣ်တဖၣ်ကျဲၤလၢတၢ်ဆဲးကျဲးလိာ်သးနီၣ်
အဆီၣ်ကစွဲၣ်သုးဂ့ၢ် (ဝ) သုးခါဒါ (နီၣ်ဖဲ) ဒီးအသုးဒု (၂) ဒုဖဲနီၣ်လီၤမၤသး
ကိးတၢ်ဒီးနီၣ်လီၤလၢ , ကစွဲၣ်သုးဖီၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်
ဒုးပျီၤနီၣ်လီၤ . နီၣ်ဖဲအတၢ်တဲနီၣ်လီၤမၤသးတၢ်ဆဲးကျဲးလိာ်သးနီၣ်
မ့ၢ်တဒုးသးတၢ်ဒီးပတညိလၢကညိအတၢ်သးတဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်
ကစွဲၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်
သးတဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်
သးတဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်
လၢယီၤကိးတဖၣ်နီၣ်လီၤအသုးဒီးတဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်
ဂ့ၢ်ဒီးကညိမုၢ်နီၣ်လီၤပၤဆါတဖၣ်ခဲၤလၢဒါသးတဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်
ကဂၢၢ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်

PAUNG YAUNG NATIONAL DEMOCRATIC FRONT

ဒီးဒုးတဖၣ်လၢကစွဲၣ်အတၢ်သးအဝဲၤလၢယီၤကိးကလံၤစီးကစွဲၣ်အါအလိာ်
ဒီးဒုးဒါ , ခါမတု , ခါမခါတၢ်လိာ်တဖၣ်နီၣ်လီၤ . ဖဲနီၣ်အခါအဝဲၤမ့ၢ်ပၤ
စၢ်အသးဒုဒီး , ကဂၢၢ်တဂီၢ်ဒီးကမ့ၢ်သးနီၣ်ကမၤသးတၢ်တဖၣ်တဖၣ်
လၢဒုးအံၤသုၣ်သုၣ်အဆီၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်
တဂုးကိးနီၣ်လီၤ .

လၢလၢဒါ
အိၣ်တဖၣ်ဒီးအဝဲဒါ
ဒါ

၇၂၂ ကရင်က များ ခိုးကတ်ကတ် လေးလှ၊ စုကတ်တင် ပါဆါ အပီဒီး မှု
 လာ အဝဲသွင် ခူး ခုတ် ဒါဒုဒုတံ တံ အသူး သံ နီတ ဖင် အိတ် ဒီး တင် သး ဒုတင် ဒီး
 ကုန် အပီ၊ မ နှစ် တင် မ နှစ် နှစ် ဒီဒီ မှု မှု ဒီး မ နှစ် တင် လိတ် တင်
 ကုလ၂ က ခုတ် အိတ် တင် အလိတ် ဖင် အိတ် ကို ကို လ၂ က ခုတ် ကို စဲ ခီး ယီ ကို
 ကလံ ဝါး (KACHIN SUB-STATE) တင် လိတ် တင် ကုတ ဖင် နှစ် လိတ် .
 ဒုတ် ဒါသံ တင် ဒီ တင် ယံး တစု တင် တင် . ဒီး က ခုတ် တင် ပါဆါ အင် ပါဆါ ပွဲ
 ကို (၅၀၀၀) ဟိုတ် လ၂ က ကို ဖွတ် ကို အပူ နှစ် လိတ် .

ဖဲ ဝါး ဝါး ခုတ် အဝဲသွင် ခူး ဒုတ် ဒါ အခါ တဂူး ဝါ (KMT) တဖင် ဖာ
 တံ တင် အိတ် အပီ အဝဲသွင် ခူး တဂူး ဝါ တဖင် ဒီး တဂူး ဝါ သံ ပွဲ (၃၀၀) ဝါ ဆူ
 (၄၀၀) ဝါ လိတ် . အဝဲသွင် မ နှစ် တဂူး ဝါ အကို ကို မှု ဒီး ဟိတ် နှစ် တဂူး
 ဝါ လ၂ က ခုတ် ကို စဲ တဖင် ခဲ လ၂ က နှစ် လိတ် .

ဒဲ ဝါး ဝါး ခုတ် တင် ကို လိတ် ကို လ၂ က ကို တင် ဒီး နှစ် ဝါး ပ ဒီ တင် ကို
 ဝါ အလိတ် ခဲ ဒုတ် ဒါ အသူး မှု တဖင် ပတ် ဖြိုတ် ထိတ် အသး လ၂ က တင် ဆိတ် လိတ် မ ယ
 ဘူး က ခုတ် တင် ပါဆါ လိတ် . ဒုတ် ဒါ အသူး ကို မှု ထိတ် ဒူး အဝဲသွင် မ ယံ က ခုတ်
 ဖိ ဖဲ အဆိတ် ဝဲ သး မ ယံး ကို ခုတ် ဒီး တင် ဆိတ် တင် အိတ် ဖိး အိတ် မ ယံ အိတ် အ
 လိတ် တဖင် ခဲ လ၂ က လိတ် . တင် ဖား ကို ဒီး တင် သံ တင် ပွဲ အိတ် (၂) က ပါ လ၂
 နှစ် လိတ် . ဒုတ် ဒါ လ၂ က ဝါ ခိတ် ခိတ် ဆဲ ဒီး တင် ဒူး ယံ ကို ချဲ ပွတ် သင် စု လိတ် ,
 ဒီး ဒီး သး က မ နှစ် တင် စုကတ် ကို ချဲ ပွတ် သင် အင် ကို ခိတ် ဆဲ တင် ဆိတ် အ အသး
 ဒီး ဟိတ် ဝါ ဝဲ ဆူ ကလံ ယံး တက ပါ ဆူ ကို ချဲ လ၂ က မ နှစ် စုကတ် အင် ကို နှစ်
 လိတ် .

လ၂ က အတင် သး ဒီး တင် ဆဲ ကို ဒီး ယုံ လိတ် ဝါ နှစ် က ခုတ် တင် ပါဆါ
 ဖိတ် ဖင် အတင် နှစ် နှစ် မှု ဝဲ တင် ပါဆါ နှစ် မှု ပ က ဆါ ဆါ လ၂ က ပ ခိတ် ဆိတ်
 ဝဲ , တင် ဆိတ် သ နှစ် က လိတ် ထိတ် ဝါ ကို ဝါ တဖင် အတင် ဆိတ် သဲ မ ယံ စု ကို ကီး
 နှစ် လိတ် . အပီ သး ဒီး ဒီ တင် အခွဲး အသက် အိတ် အသီး ဣး ကျး စား လ၂ က ဝါ ကို
 ဝါ တဖင် ကလံ သဲ မ ယံ စု က တင် ပါဆါ နှစ် လိတ် . သး ဒီး အဝဲသွင် တဖင်
 နှစ် -

(၁) အတင် လိတ် တင် ကုတ ဖင် အိတ် ဝဲ သး ဒီး တဂူး ကို အပီ ဖဲ နှစ် အခါ တဂူး မ ယ
 တင် နှစ် ပါဆါ အပူ ခီး ကို ပ ယံ (တဂူဝ် နှစ် မ ဝါ ဆူ စိ ဣတ္ထိ ဝေး) တ
 ဂူး တဖင် တဖင် လိတ် ဝဲ တင် . ဒီး စဲး ဆါ ဝဲ ပ တင် ကို စု ကို ခိတ် လ၂ က သူး ထိတ်

ကိရိပုလတဂ်ဂုတဂ်ဝိတဂ်နူဗ်လီၤ .

(၂) လၢ ခိအဝဲသ့ဗ်တဖၣ်လီၤထံဗ်လီၤနဲးကိးနိး ကိရိအဲဒသဗ် နူဗ်လီၤ .
လၢအခိဗ်ထိးအဝဲသ့ဗ်မၤ နူဗ်တဂ်စုကဝဲဒီးဘူးအပံးအလီၤတဒိဗ်တဆံးလီၤ .
မ့ၢ်ဆဲဗ်ဒီးပၣ်အခါဗ်စးလၢကိရိအဲဒသဗ်ပုၤပၣ်ဝဲသ့ဗ်အဗ်အဲဒသဗ်ဆိ
နူဗ်အဝဲသ့ဗ်မ့ၢ်ဂုၤမၤစၢၤအဝဲသ့ဗ်မ့ၢ်ဂုၤလၢတဖၣ်စုကဝဲၤတယုာ် .

(၃) လၢဝဲဇုၤၣ်နီဗ်ကဂၢၤ ခိဗ်ဇီဗ်ဆဲးဖဲလီၤဝဲသ့ဗ်ဗ်တဲဗ်ကိရိစိာ်ဗျာ်လၢ
ကဒိၤလၢတဖၣ်ဆိတဖၣ်ပုၤဒီးလၢကပုၤ နူဗ်တဂ်စုကဝဲၤအဂီၢ်လီၤ . လၢကွဲ
ဒိအဲၤသိးမၤ နူဗ်စ့ၢ်ကိးတဖၣ်လၢအလီၤတဒိဝဲတဒိဗ်တဆံးတဒိဆဗ်ကွဲးတဒိ
တဖၣ်ကွဲးကွဲးခါတဒိတဖၣ်ဖါဆၢဖိဗ်ကဝဲၤတဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်ကိးလီၤ (ယၢ်
SSA) ယၢ် (SURA) KMT တဂူးဝါဒီးပုၤအဂၢၤတဖၣ်တကးဒိးဘဗ်
ဝဲသ့ဗ်ကွဲးကွဲးနီဗ်လီၤကိရိမ့ၢ်တဖၣ်တဖၣ်လီၤဒုဗ်ဒါဒိးလီၤအခိဗ်ထိးတဖၣ်ဒုးတဖၣ်
ဆဲဗ်တလီၤလီၤအဆဲးအဝဲသ့ဗ်အသုးသိဗ်တဖၣ်တဒိသိဗ်တဖၣ်ပုၤဒီးတဖၣ်ဖိတဖၣ်
ဝဲလီၤမ့ၢ်နူဗ်ဆဲးတလီၤလီၤစ့ၢ်ကိးနူဗ်လီၤ . ဖဲဒိဗ်ဆဲးဖဲလီၤလဲၤနူဗ်ကွဲး
နူဗ် (KNUP) လၢအဝဲသ့ဗ်ဘဗ်နီဗ်တဖၣ်ကဲတဖၣ်ခဲအဆဲးအဝဲသ့ဗ်မၤစၢၤ
ဝဲသ့ဗ်လီၤ . မ့ၢ်လၢကိရိစိာ်စ့ၢ်ကိးခဲအဆဲးအဝဲသ့ဗ် (KNUP) ဣၤနူဗ်အဝဲ
ဗ်တဖၣ်မၤစၢၤနူဗ်ဒိဗ်တဒိဗ်တဆံးဖဲၤနူဗ်လီၤ .

(၄) ဖဲဝဲဇုၤၣ်နီဗ်နူဗ်တဂူးပယၢ်တဖၣ်သဗ်ကွဲးကွဲးဘဗ်လီၤဝဲ
ကွဲးဒီးအဝဲသ့ဗ်တဖၣ်ဆဲးကိးကဒိးတဂူးနူဗ်လီၤ . တဂူးဂီၢ်တဲဆဲးလၢအက
ကွဲးကွဲးနီဗ်ဖိးဒီးမၤသကိးတဖၣ်ဒီးဗာပနူဗ်လီၤ .

ဖဲဝဲဇုၤၣ်နီဗ် (ဗဲကပ) တဖၣ်တဲကွဲးလီၤ နူဗ်လီၤဆူကိရိပ
လၢယၢ်ကိရိကလံၤဖိးတကပၤဒီးတည့ဗ်တဖၣ်မၤစၢၤအဝဲသ့ဗ်လၢကွဲး
ဘဗ်ဒီးနူဗ်လီၤ . ဘဗ်အဗ်ဒီးမ့ၢ်လၢ (BCP) တဖၣ်ဖိဗ်ဗာဗ်အဖိလဲစံဗ်
တဖၣ်ကွဲးကွဲးနီဗ်တဖၣ်တဖၣ်ဘဗ်ဘဗ်ဒီးကဒိဒါတဖၣ်လီၤလၢဒုဗ်ဒါကိးဒီးဒုးမၤ
နီဗ်တဖၣ်နူဗ်ဒုးကဲဆိဗ်လၢအဆၢလီၤဒုဗ်ဒါဒိးဂီၢ်စ့ၢ်ကိးခိဗ်ခဲဗ်သ့ဒဲဗ်
နီဗ်တဖၣ်လၢကပုၤတဖၣ်ဖါဆၢအကွဲးလၢစုကဝဲၤတဖၣ်ကိးဝဲဝဲဒုဗ်ကဲဆိဗ်
လၢအဝဲသ့ဗ်ထံဗ်လီၤသးဒီးမၤတဖၣ်အာဗ်လီၤ (၃) ကိရိသနိကတဖၣ်အာဗ်လီၤ
ဖဲဒိဗ်ဒိဗ်ဒုဗ်လၢစးခိအဖိခိဗ်တဖၣ်နူဗ်အာဒီးတဖၣ်ဘဗ်ဝဲဝဲဒုဗ်တဖၣ်ဆိဗ်
လီၤလၢဝဲဇုၤၣ်နီဗ်မးတဖၣ်နီဗ်ဖါဆၢဆိဗ်ကဲဒါကွဲးလၢတဖၣ်မၤသကိး
အဂီၢ်နူဗ်လီၤ . (KIO) ဒီး (CPB) အတဖၣ်ကဲဝဲဒုဗ်နူဗ်မ့ၢ်လၢ

(KIO) ချွတ်အည်အိတ်အတၢ်တုၢ်သးန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲ-ပုၤကဏ္ဍၣ်ဖိတဖၣ်လၢ သး
 လၢမကိတ်န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤသ့ၣ်ဖိတဖၣ်လၢအအိတ်ဒီးအတၢ်လိၢ်တၢ်ကဲအိတ်အန့ၣ်
 အတၢ်ပၤတၢ်ပြုးဒၣ်ဝဲလီၤ . ဖဲအဲကလံးဒိတ်စီအကတီၢ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အိတ်အန့ၣ်
 ကုၤလၢအဲကလံးပုၤမၤလဲၤဖိအိတ်ကိၢ်အခါလဲၣ်တၢ်ပၤဖိလၢဒီးတုၤကိၢ်
 ဃီၤန့ၣ်တၢ်သးဒီးအဝဲသ့ၣ်လီၤသၣ်သ့ၣ်ပုၤမၤလဲၤဖိအိတ်ကိၢ်အခါလဲၣ်
 န့ၣ်အဖိလၢဒီးန့ၣ်လီၤ . အယိသတးဒီး -

- (၁) အဝဲသ့ၣ်ဒုးတၢ်လၢကဏ္ဍၣ်ကိၢ်သ့ၣ်တံၢ်နိၢ်အကိၢ်န့ၣ် .
- (၂) အဝဲသ့ၣ်ထီဒီပၤယီၤပုၤမၤလဲၤဖိအိတ်ကိၢ်ခါလဲၣ်န့ၣ်သန့ .
- (၃) (ဗကပ) စ့ၢ်ကိးမ့ၢ်ပုၤန့ၣ်လီၤပုၤဆၢဒီးဂုၢ်ဆၢန့ၣ်ကဏ္ဍၣ်ဖိတဖၣ်လၢ
 ဝဲၤတဖၣ်စ့ၢ်ကိးအယိမ့ၢ်ပုၤမၤလဲၤဖိအိတ်ကိၢ်ဒီးတဖၣ်လၢ (ဗက
 ပ) လဲၣ်အဖိလၢစ့ၢ်ဘၣ်သတးဒီးကဏ္ဍၣ်ဗကပစ့ၢ်ကိး လီၤ . တမ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်
 ထီဒီခါပုၤနဲးနဲးဘၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ထီဒီဗကပသန့တဘၣ်တဖၣ်အယိလီၤ . ဗကပမ့ၢ်
 လဲၣ်အသန့ဘၣ်တဖၣ်တဲၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ကလဲၣ်စ့ၢ်ကိးအတၢ်ပၤသးလၢတ
 မၤသကိးတၢ်အကိၢ်န့ၣ်လီၤ .

ချွတ်အည်အိတ်ဒုးအိတ်ထီၣ်သုးကု(၄) ကုၤလီၤ . သုးကု(၃) ကုၤအိတ်လၢက
 န္ဍၣ်ကိၢ်စဲၣ်ဒီးသုးကု(၄) လၢယီၤကိၢ်ကလံၤစဲးလီၤ . ဒီးအဝဲသ့ၣ်သုးသဲ
 ခဲလၢဒ်အိတ်သုးဂ့ၢ်(၁၁) ဂ့ၢ်သုးစိတ်စုကဝဲၤခဲလၢဒ်ပုၤ(၅၀၀၀) ဟ့
 န့ၣ်လီၤ . ပုၤတဲၣ်ခိတ်ဂီၢ်မဲၣ်တၢ်မ့ၢ်ပုၤသးဒီးအိတ်ကုၢ်မ့ၢ်ပုၤဖၣ်စိတ်
 ကိၢ်ဖိလၢအဖျိထီၣ်ဖၣ်စီဒီးလၢအပုၤကိၢ်န့ၣ်ဒိပုၤဝဲၣ်(၃) ဂၤတဲၣ်
 ဆဲ(ကဂၢၤခိတ်) ဖိဒု(ကဂၢၤခိတ်ဆၢဝဲ) ဒီးသုးခိတ်ကုၢ်ဖိတဖၣ်ဒၣ်(သုး
 - ၄ - ခိတ်) တံးမ့ၢ်ဒီးအိတ်တဖၣ်ဒီးပၤဆၢတၢ်ဖါဆၢန့ၣ်လီၤ . သန့ကု
 တၢ်တဆီကပိတ်ပၤသးအပုၤဖဲဝဲဝဲပုၤနီၣ်န့ၣ်အိတ်ဆဲ- ဖိဒု- ဒီးနဲးနဲး
 ခိတ်ကုၢ်တဖၣ်တဘၣ်တၢ်ကုၢ်မဲၣ်သဲအိတ်လၢအပုၤဒၣ်ဝဲ(လၢခိတ်သ့ၣ်သ့ၣ်
 ဘၣ်လၢအမ့ၢ်ဒုၣ်ဒါအပုၤခဲသ့ၣ်) ဒီးဖိဒုဒ်လီၤဝဲလၢတၢ်ဒုးလီၤ . ပုၤ
 ပုၤကလုၢ်ခိတ်နိၢ်ဖးဒိတ်(၄) ဂၤလီၤဝဲသန့ကုအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကကုၢ်
 လီၤအဂီၢ်အကိၢ်န့ၣ် . မ့ၢ်မ့ၢ်ဒုပုၤဖါဆၢတၢ်ဖိအသးခိတ်လီၤတဂၤထီၣ်
 သိတ်ဂၤ (တဖၣ်လိၢ်ကုတဖၣ်လိၢ်ကု) ဒီးအဝဲသ့ၣ်ကဂၢၤကဂီၢ်ထီၣ်ကုၤအခိတ်အန့ၣ်
 တဖၣ်အိတ်ဒီးတၢ်သးခဲတလ့ၢ်လၢကဒုးတၢ်တုၢ်တၢ်သ့ၣ်န့ၣ်တစ့ၣ်န့ၣ်လီၤ .
 ဖဲဝဲဝဲပုၤနီၣ်အဝဲသ့ၣ်မၤတၢ်နိၢ်ဖါဒီး (ဗကပ) ဒီးဒုးသကိး
 လၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်အဂီၢ်ဒီးတၢ်အခါလဲၣ်အိတ်လီၤအသိအၤမ့ၢ်ခိတ်ကိၢ်

ဝင်ပွန်းမဲ့အတိုင်းပင်၊ ကြည့်ဆင်နွှဲလဲ၍... ဒီလူနဲ့အတူပါ... နှစ်လေးပါ။

အခန်း ၃ - ပခင်ကလေး ခွန်တိုင်းပါ

၅၂ ပခင်ကလေး (လူ့သတ္တိအား အလေးတို့) (တော်ဝင်သူ) နှင့်
... ကလေးကလေးကလေး ဒီအတိုင်းပင်... အသိအမြင်အရပ်ရပ်... ဒါပေမယ့်...

(ပခင်ကလေး သဘောတရား ကြီးထွားလာခြင်း) (ပခင်ကလေး
... ကလေးကလေးကလေး ဒီအတိုင်းပင်... အသိအမြင်အရပ်ရပ်... ဒါပေမယ့်...

မေတ္တာတရားတရား စားလိမ့်မည်... ၁၉၄၉ ခုနှစ် နှင့် ပခင်ကလေး ကိပ်ပေမိ
... ကလေးကလေးကလေး ဒီအတိုင်းပင်... အသိအမြင်အရပ်ရပ်... ဒါပေမယ့်...

အချစ်ပခင်ကလေး အတိုင်းကလေးကလေး မှတ်မိပေမိ (ပခင်ကလေး နှစ်လေး)

အဖွဲ့)ကရၢ ဒီးအကရၢ ခိၣ် နိၣ် နိၣ် နိၣ် မ့ၣ် ဝဲကြဲတၢ် ခါအိ (ဖြးတၢ် နိၣ် နိၣ်
အိ) သုး ဆိုၣ် ကျိၣ် ခွဲၣ် ဆိၣ် (ဒုၣ် နိၣ်) နိၣ် ဝဲၣ် ခရံး စတံၣ် စတံၣ် (ခရံး စတံၣ်
စံး) (ကညိ) ဒီး ဒုး ယၤ ခိၣ် မ့ၣ် ဝဲ စတံၣ် ဝှၢၣ် (စတံၣ် ချး မှး စတံၣ်
ဝှၢၣ်) န့ၣ် လီၤ .

ပအိၣ် လၢ ယီၤ ကိၣ် တဖၣ် အတၢ် ဟ့ၣ် တၢ် ခိၣ် တၢ် အိၣ် ကတၢ် န့ၣ်
လၢ ယီၤ စိၣ် ခွဲၣ် အိၣ် ယီၤ တၢ် ခိၣ် တဖၣ် န့ၣ် အိၣ် လီၤ . ပအိၣ် တၢ် ဟ့ၣ် အိၣ်
တၢ် ခိၣ် န့ၣ် မ့ၣ် လၢ ယီၤ န့ၣ် စိၣ် န့ၣ် ကမိၣ် တဖၣ် (စိၣ် ခွဲၣ် , မှး စိၣ် , ကိၣ် သုး ကိၣ်
ဝဲလၢ (ဟိၣ်) ဒီး အပူၤ လၢ အသုၣ် တဖၣ်) အတၢ် ဆိၣ် နိၣ် နိၣ် တၢ် အိၣ် ပအိၣ်
တၢ် ဟ့ၣ် အိၣ် န့ၣ် မ့ၣ် တၢ် ကိၣ် ဒိၣ် ယီၤ တဖၣ် ခိၣ် တဖၣ် န့ၣ် လီၤ . ခါဖဲ န့ၣ် ပ
လီၤ သုး တတူၤ ယီၤ ကိၣ် ခါအိဒီး တၢ် ဟ့ၣ် အိၣ် မ့ၣ် ပအိၣ် ဒီး ယီၤ တလုၣ် တၢ်
မၤ ယီၤ မၤ ဝဲလီၤ ဝဲလီၤ , ပအိၣ် ဒီး ယီၤ ဒုး လီၤ အသး ဒွဲၣ် အလီၤ အဒုၣ် အသး ဝဲလီၤ
အိၣ် လီၤ . ယီၤ ကိၣ် ကလံၤ တဖၣ် ပအိၣ် တၢ် ဖိး အိၣ် မၤ ခိၣ် , အိၣ် မိး အလီၤ
အကဲအိၣ် အိၣ် တဖၣ် အိၣ် န့ၣ် ဝဲလီၤ တက့ၢ် လီၤ . လၢ တၢ် န့ၣ် အိၣ် ယီၤ တဖၣ်
သ့ၣ် ဝဲ , အဒုၣ် အသး ဝဲလီၤ တဖၣ် , တၢ် ယီၤ တၢ် ပုၣ် ဝဲလီၤ မ့ၣ် လီၤ .

ဖဲၣ် ၁၉၇၄ နိၣ် န့ၣ် ပအိၣ် ခိၣ် နိၣ် နိၣ် တဖၣ် သ့ၣ် ကညိ တၢ် ဟ့ၣ် အိၣ်
လၢ ကညိ န့ၣ် အိၣ် သ့ၣ် လၢ ပူၤ ကလံၤ မၤ စၢၤ အိၣ် လၢ ထံၣ် ဝဲ ကိၣ် ယီၤ ဒီး တ
ကညိ တၢ် တဖၣ် ပလီၤ . ကညိ ခိၣ် နိၣ် နိၣ် နိၣ် တၢ် ဆိုၣ် ဆိၣ် တၢ် စိၣ် မံၣ် မံၣ် ဝဲ
လၢ အမ့ၣ် တၢ် စိၣ် သ့ၣ် ဒီး တၢ် စိၣ် တၢ် လီၤ . ဖဲၣ် န့ၣ် အိၣ် ကရၢ နိၣ် န့ၣ် အိၣ် လၢ
ဟိၣ် သုး လၢ အတၢ် ပၤ အဖိလၢ ဒီး မ့ၣ် လၢ အိၣ် ဝဲ တုး ဒီး ပအိၣ် တၢ် ဟ့ၣ် အိၣ်
ပၤ အိၣ် သ့ၣ် တၢ် ဆိၣ် တၢ် သ့ၣ် မ့ၣ် ဝဲ လၢ အမ့ၣ် နိၣ် ဝဲလီၤ သး ဒီး နိၣ် ဝဲ
လၢ ကလံၤ မၤ စၢၤ ပအိၣ် တၢ် ဟ့ၣ် အိၣ် အဂီၢ် န့ၣ် လီၤ .

တုၤ ၁၉၇၆ နိၣ် တၢ် ဒုး အိၣ် ယီၤ ပအိၣ် တဖၣ် (ပအိၣ် အိၣ် သး သး
မြေၣ် ချး အဖွဲ့ PNLO (PAO NATIONAL LIBERATION ORGANIZATION)
ဒီး အိၣ် အိၣ် တဖၣ် မ့ၣ် ဝဲ ဒိလၢ အသး လီၤ .

- ကရၢ ဆိ - သုး ခိၣ် ကျိၣ် ခွဲၣ် ဆိၣ် (ဒုၣ် နိၣ်)
- နိၣ် ဝဲၣ် - ခရံး စတံၣ် စတံၣ် (ကညိ)
- သုး ခိၣ် ကျိၣ် - စတံၣ် ဝှၢၣ် (ကညိ)

ခိၣ် နိၣ် ဒီး တၢ် သုး ယီၤ တဖၣ် မ့ၣ် ဝဲ (ဖြးတၢ် နိၣ် နိၣ် အိ , ဖြးတ
ကေၣ် ချဲ ဖြးတၢ် နိၣ် ကေၣ် ပလီၤ , ဦးလှ ဖေ ဒီး အဝၢ တဝၢ လီၤ . ပူၤ
တၢ် တဖၣ် မ့ၣ် ဝဲ အလး ဝဲ ဒီး ခိၣ် စတံၣ် လီၤ .

ဖဲဝဲ၉၅၀ နံၣ်ပအိၣ်န့ၣ်လီၤမၤယးၣ်တၢ်ဒီးဒုၣ်ဒါအခါ၅ၤလၢ
 ကကုၤလီၤနီၣ်တၢ်ဖျါပအိၣ်သီခါအယၢ်ကိၣ်န့ၣ်န့ၣ်မံးလီၤအဝဲအိၣ်ဝဲလၢပ
 ယီၤကလုာ်ဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကွဲးစးမၤတးဂီၤဒၣ်ပအိၣ်တဖၣ်အတၢ်ဖါဆါ
 လၢပံးပုၤကိၣ်သးတၢ်ဒီးပအိၣ်တဖၣ်တၢ်န့ၣ်ဒွဲးယၢ်နီၣ်တဖၣ်အယၢ်ခါဒိၣ်ဂီၣ်
 မဲဝဲဒီးဖဲဝဲ၉၆၆ နံၣ်န့ၣ်လၢအဝဲတၢ်ဖိၣ်ခိၣ်ဂီၣ်မဲအယၢ်ပအိၣ်ကိၣ်တဖၣ်
 (စံးသီနံး) သီခါအုးကူးယး (ခဲအံၤပုးခိၣ်ခိၣ်ခါအိၣ်ဒီး သးဆိအိၣ်ခါတဖၣ်
 စးသီကုၤပအိၣ်အတၢ်ဖါဆါ ခံၣ်တၢ်ဖျါလီၤ (ဒုတိယပအိၣ်တေၣ်လှၢနီၣ်
 လီၤ) သးခိၣ်လးမိၣ် (တးထံၣ်လၢ - တကပ) န့ၣ်လီၤအုၣ်အဝဲသ့ၣ်အကျိၣ်န့ၣ်လီၤ
 သးခိၣ်လၢကိၣ်လၢအလဲၤပိၣ်အုၣ်လးဖျါအခဲဒီးခိၣ်ကွဲးတၢ်န့ၣ်လီၤကုၤ
 တၢ်ဖါဆါ စ့ၣ်ကိၣ်လီၤ

ဖဲဝဲ၉၆၇ နံၣ်န့ၣ်လဲၤလီၤပအလဖျါလၢဖ - (၅၆: ပြည်လူဗျီ: စု
 မုၢ်လၢဖၣ် မြဲၣ်ကါ နဂးအဖွဲ) စံးဝဲလၢပအိၣ်အတၢ်အိၣ်တၢ်ဖိၣ်လီၤန့ၣ်ဖျါ
 ၅ၤကလုာ်အိၣ်အိၣ်ကလုာ်အယၢ်ကိၣ်ဖျါၣ်ပုၤကလုာ်လၢယီၤကိၣ်တဖၣ်ခဲလၢဒ်
 လၢတၢ်ဒုးထံၣ်ဒါန့ၣ်ဝဲသးပဒိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ

ဖဲဝဲ၉၆၈ နံၣ်န့ၣ်ခဲၣ်အဲၣ်ညးပိၣ်တံၣ်လီၤခါၣ်သးခိၣ်နီၣ်နီၣ်နီၣ်
 စၢ်လုၢ်ဒီးသးခိၣ်တုၤ (ဘီၤလီၤအိၣ်) လဲၤထံၣ်တုၤလၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ်တၢ်အလီၢ်
 ခံၣ်တၢ်ဖျါဒီးဖဲအအိၣ်ခိၣ်တၢ်လၢအတၢ်လဲၤတၢ်ကုၤအဂီၢ်အခါမၤစၢၤပုၤ
 ကုၣ်တုၤဖးပအိၣ်ခိၣ်နီၣ်နီၣ်နီၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ဖါဆါ ကျဲတကပဒီးလၢသးသီ
 တခဲစ့ၣ်ကိၣ်န့ၣ်လီၤ

တန့ၣ်အဝဲန့ၣ် - ဂလလဖ - ဒီး - (SURA) လၢအဘၣ်တၢ်တိၣ်ခိၣ်
 ဂီၣ်မဲအံၤလၢ မိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တၢ်ထံၣ်လီၤအိၣ်ဖျါၣ်သးကုၣ်ဖးသးလၢတၢ်
 ဒုးသးကိၣ်ဒုၣ်ဒါတၢ်လီၤတခဲစ့ၣ်ဝဲ - ဂလလဖ - ကိၣ်, သးဒီးကလုာ်နီၣ်ကိၣ်
 ဆါ န့ၣ်လီၤလၢ (SURA) တခဲသးဆိဒိၣ်လးခဲၣ် (ကညီ) တဲဒီးအသး -
 ၁၀၀ ယၢ်သးဒီးတုၤမ့ၢ်အတုၤ (ပနံးကိၣ်) တၢ်လီၤလၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်
 အိၣ်ဖျါန့ၣ်ဒီး - ဂလလဖ - အခိၣ်အနီၣ်ဒီးအသးတဖၣ်ကဝီၤကိၣ်ယၢ်အဝဲ
 သ့ၣ်တၢ်ဒုးကဲအိၣ်ဒီးတိၣ်လးခဲၣ်လၢ (SURA) ဒီးတိၣ်စၢ်သ့ၣ်လၢအမ့ၢ် - ဂ
 လလဖ - အကဂၢၢ်ခိၣ်ဒီးသးဖီ (၂) တကပလၢဒ်သံဝဲလီၤ တၢ်အိၣ်ဖျါတၢ်
 န့ၣ်တကထံၣ်ဝဲလၢတၢ်တုၤမ့ၢ်ဖျါဖျါစံးသီနံးလီၤလၢတၢ်ဒုးပုၤဒီးတၢ်
 ယုၤထံၣ် - ဂလလဖ - ကဂၢၢ်ခိၣ်အသိၣ်န့ၣ်ညိၣ်ဒၣ်တၢ်ယုၤထံၣ်အုၣ်
 မိၣ်တဲလီၤ အုၣ်မိၣ်တဲဝဲလၢ၅ၤမ့ၢ်ယုၤထံၣ်ဒီးသိတထံၣ်တၢ်ခိၣ်ဖျါလၢ

ဘဏ် . ဒီအတတ်အသီးတသိပ်ဝဲတတ်အိပ်ဖွဲ့ဘဏ်ဒီးတမလၤကတိဘဏ်အဆဲး
ကရၢခိတ် (၂) လၢအမ့ၢ်သုးခိတ်တၢ်ကျဲၤ (ကညိ) ဘဏ်မလၤပတိုက်ကရၢဒီး
န့ၣ်လီၤ .

မ့ၢ်လၤကရၢခိတ်အိပ်အဆဲးပအိပ်ဆီၣ်နၢ်တဖၣ်အိပ်ဖွဲ့ဘဏ်ဒီးတ
အာ်လီၤစံၣ်ညိတ်ဝဲလၤကလဲၤကိးကျဲၤအလးဖှိၣ်လၢဒုၣ်ဒီပျီၣ်ဖျဲးကွဲၣ်အီၤဒီး
ဒီအဝဲသ့ၣ်စံၣ်ညိတ်အာ်လီၤအသီးကျဲၤလၢပွၤကလဲၤကိးကျဲၤအလးဖှိၣ်ဒီးတ
ပုၣ်လီၤပွၤကိးခဲခဲ (၂) ဘျီမးအလးဖှိၣ်တဲကျဲၤထီၣ်တုၤအတၢ်ဖၢၢ်အါအလီၤ
ဒီးအုၣ်တဲဖှိၣ်န့ၣ်လီၤ .

ဖဲလိၣ်ဒါဘိသးကမံးတံၤအိပ်ဖွဲ့ဘဏ်ဝဲဖဲဝဲလၢဂၢၣ်န့ၣ်အခါပုၤဘဏ်သး
သီၣ်ကွဲၣ်အလးဖှိၣ်တဖၣ်ကျဲးစးဝဲဒီးအလးဖှိၣ်ကကဲထီၣ်ကရၢခိတ်အဂီၢ်န့ၣ်
လီၤ . သနၣ်ကုၤမ့ၢ်လၤအလးဖှိၣ်တဲကျဲၤထီၣ်လၢဒုၣ်ဒီအါကျိသိသံၣ်ဘဲတကးဘဲ
ဖဲဝဲလၢဂၢၣ်န့ၣ်န့ၣ်ပာ်လီၤတၢ်စုၣ်ကဝဲၤစ့ၢ်ကိးအဆိတ်အိပ်ဖွဲ့ဘဏ်ပာ်လီၤအီၤ
လၢကိးဆဏ်ကမံးတံၤအပတီၢ် , ဒီးသုးခိတ်တၢ်ကျဲၤဘဏ်တၢ်တဲထီၣ်အီၤ
ကရၢခိတ်န့ၣ်လီၤ . တအိပ်ဖွဲ့ဘဏ်ဝဲတၢ်ဖှိၣ်ထံၣ်ဂုးကိးသးတၢ်မလၤဒီးတ
မလၤတဘျီအါအဝဲသ့ၣ်မၤ - ဗကပ - လိၣ်ဒါဘိသးကမံးတံၤအုၣ်အိပ် (ဗုၣ်လီၤ
၆၆) လၢကတုၣ်တၢ်မလၤလီၤလီၤ . အဝဲတခဲတံးန့ၢ်တၢ်အခွဲးအယာ်လၢလၢတ
၅၆၆ , ဒီးစးထီၣ်ဂီၢ်စုၣ်ဂီၢ်ခိတ်ခိတ်သုၣ်ခဲၣ်ဂီၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်လၢတၢ်က
ဒီအလးဖှိၣ်ဒီးလၢအဝဲအတၢ်ခဲၣ်သုၣ်ခဲၣ်ဂီၢ်အဆဲးဖဲဝဲလၢဂၢၣ်န့ၣ်န့ၣ် - ဂလ
ဖလီၤဖး (၂) ပုၣ်လီၤ . သုးခိတ်တၢ်ကျဲၤဒီးဘိတ်လးမိတ်လၢအမ့ၢ်ဖိၣ်ဒီး
ထီၣ်လၢ - ဗကပ - ဒီးပွၤပိတ်အခဲတဖၣ်တုၤလိတ်ဗကပအတၢ်တီၣ်ခိတ်ဂီၢ်
ဒီးဒူးကဲထီၣ် - ဂလလဖ - တၢ်ဖၢၢ်အါလၢပွၤတီၤပတီၢ်အတၢ်ဖၢၢ်အါန့ၣ်
အလးဖှိၣ်ဒီးအိပ်ခါထီၣ်ဒီးပွၤပိတ်အခဲတဖၣ်ဒူးကဲထီၣ်ကျဲၤ - ဂလလဖ - တၢ်
ပုၣ်အတၢ်ဖၢၢ်အါကရၢဒီးပာ်လီၤဒီကလုာ်ခိတ်မိတ်ကရၢစံၣ်ကျဲၤန့ၣ်
လီၤ . တၢ်ဖှိၣ်အါန့ၣ်ဒီထီၣ်တုၤလၢစုၣ်ကဝဲၤတၢ်ဒူးဒီးခဲကပၤလၢတ
ဒီးတၢ်ဘဏ်ဒီဘဏ်သးအိပ်စ့ၢ်ကိးလီၤ . လၢအခိတ်သးသုးခိတ်တၢ်ကျဲၤအပ
အါဒီးတၢ်လိၣ်လဲၣ်ဘဏ်အာ်လီၤခဲအပုၤတဖၣ်ကျဲၤအုၣ်အလးဖှိၣ်အကဂုၢ်တ
ဘဏ်တဘျီဒီးကိးဆဏ် (၉) ဘျီအကျိပုၤပိတ်အလးဖှိၣ်အခဲမ့ၢ်ကိးဆဏ် (၉)
ဘျီဘျီန့ၣ်လီၤ .

ဖဲဝဲလၢဂၢၣ်န့ၣ်န့ၣ်အလးဖှိၣ်အိပ်အဆဲးပတုၢ်ကလဲၣ်ဒီးသံဝဲဒုးဒီးပ

လီၤ . တၢ်ဆူၤအုၤလၢဖှိၣ်သံၣ်ဒံးန့ၣ် (ခွန်ဂဲၤနောၣ်) လၢပအိၣ်တၢ်တုၣ်ဖျဲးသုး
 မ့ၢ်ဒိၣ်လၢကိၢ်ပယီၤလၢခိၣ်လဲၤအိၣ်တုၤအုၤအိၣ်လၢကမၤသးတၢ်အဂီၢ်
 တၢ်ဆူၤအိၣ်လီၤအသးထဲ (၂) ဘျီၣ်ဖဲအုၤလၢဖှိၣ်သံၣ်ဒံးကသံအဆၢအခါအိၣ်
 ကတိၤသးတၢ်တုၣ်သ့ဘၣ် . အုၤလၢဖှိၣ်သံၣ် (ခွန်ဂဲၤနောၣ်) ထံၣ်လီၤကတိၤ
 သးတၢ်ဒီးအုၤအိၣ်စ့ၣ်ဒီးအိၣ်ခါထံၣ်တဖၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အိၣ်လီၤဝဲလၢကတိၤ
 ဖှိၣ်ထံၣ်သးတၢ်ဖှိၣ်လၢမံၤ - ပအမဖ - ဒီးဒုးသးဒုၣ်ဒိၣ်န့ၣ်လီၤ . အ
 ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်စံးဝဲလၢ - ဗကပ - န့ၣ်လီၤခဲၣ်သ့ၣ်ခဲၣ်ဂီၤတၢ်အသး - ဂလလဖ -
 လီၤဖးဒီးတၢ်ဂၢၢ်ဖှိၣ်ဂၢၢ်ဖဲၤကထံၣ်အိၣ်မၤသးတၢ်ဒီးဗကပတသ့ဘၣ် .

ဖဲ (ခွန်ဂဲၤနောၣ်) လဲၤအိၣ်အခါသုးခိၣ်တၢ်ကျဲၤဒီးအသးဖဲ - ၁၀၀၀ -
 ဘျီၣ်လဲၤထံၣ်ဆူၤကလံၤစံးလၢကထံၣ်လီၤသးဒီးဗကပအိၣ်နၢၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်
 လီၤ . အဝဲအတၢ်လဲၤတံၣ်တၢ်တနံၣ်ဘျီၣ်ဒီးဖဲကျဲၤလီၤဒီးတၢ်စုၤကဝဲၤတနီၤ
 ဒီးဗကပအသးဖဲကျဲၤလီၤဝဲၣ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အခံးသုး (၂) ဒုၤအပွဲၤဒီးစံးလီၤ
 အလီၤလၢကဂ့ၣ်နံၣ်ကိၢ်ဆၢလီၤ . တနီၤခိၣ်ဖဲအုၤပုၤလီၤဂုၤ (ကယန်းပြည်သစ်)
 တံၣ်ကဝဲၤလီၤ . ပုၤအဂီၢ်ဖဲကျဲၤလီၤအိၣ်လဲၤခံးဒံးန့ၣ်လီၤ . သုးခိၣ်တၢ်
 ကျဲၤအ - ဂလလဖ - ပုၤန့ၣ်သုးခိၣ်ဒိၣ်တၢ်ဒီးလၢတၢ်ဖဲလၢတဖၣ်မ့ၢ်စ့ၣ်
 ကိးကညိဖဲဒီးသုးဒုၣ်ဒိၣ်တနီၤမ့ၢ်စ့ၣ်ကိးကညိဖဲလီၤ .

တုၤလီၤတၢ်ဖဲအဆၢကတိၤအိၣ်အဝဲသ့ၣ်ပြုၤကဂၢၢ်ကဂၢၢ်တၢ်လီၤ .
 မ့ၢ်မ့ၢ်တၢ်မၤသးတၢ်လၢပုၤခံးဖုၤအိၣ်အဆၢတၢ်စၢၤတအိၣ်ဒံးဘၣ် . ဒီးတၢ်
 ပဲၤအၢပဲၤသီလီၤသးအမ့ၢ်မ့ၢ်အိၣ်ဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်ခံးဖုၤအဆၢတၢ်စၢၤ , ကထံၣ်တၢ်
 ကိၢ်တၢ်ခဲတၢ်သးဆံးလၢပအိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လၢကတၢ်ဖိၣ်ပုၤဖဲ
 လဲၣ်တဖၣ်လဲၣ်အခံးန့ၣ်လီၤ . သုးခိၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်စံးဝဲလၢတၢ်စ့ၣ် , အိၣ်
 ခါထံၣ်တဖၣ်ဒုးတၢ်ဘၣ် . မၤတၢ်နၢၢ်ဖါဒီးဒုၣ်ဒိၣ်လီၤ . ဘျီၣ်စ့ၣ်ကဂ့ၣ်
 ခိၣ်စံးဝဲလၢတၢ်ကျဲၤဒီးအပုၤတဖၣ်ကထံၣ်ဗကပအနီၣ်လီၤဒီးတမ့ၢ်ကမၤ
 တၢ်လၢပအိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ် .

အခိၣ် - ဂ - ပဒိၣ်ကလုၣ်ဒုၣ်တၢ်ဖါဆၢ

ပုၤပဒိၣ်ဖဲသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ပုၤဘျဲးအဒုၣ်အဆၢတဒုၣ်ဒီးမ့ၢ်ကညိဖဲ
 ကလုၣ်စ့ၣ်ကိးန့ၣ်လီၤ . ခဲအိၣ်အဝဲသ့ၣ်ကိးလီၤအသးလၢ (ကယန်း) န့ၣ်လီၤ .
 လၢညိကညိကလုၣ်အကျဲၤပုၤဘျဲးမ့ၢ်ထီၣ်လၢကိးလီၤအသးကဂ့ၣ်နံၣ်ဖဲမ့ၢ်ဂ့ၣ် ,

(ကယန်း) ဒီပူပန်ပိုင်ဖိုက်လ်အသးခဲအံ့မ့ဂ့၊ အခိပညိမ့တဖ်ဒီသိ
ယီးဒီးမ့ပူပန်ကရုပ်သီလီ၊ မ့လုအဆီခဲးဘတ်တဖ်လီလီအသိ
ကိတဖ်အသိလီအိလီသးန့လီ၊

ပူပန်ပိုင်ဖိုက်တဖ်အတဖ်အိတ်တဖ်ဆီးအလီဒီးတဖ်ဖျဆါအ
လီအကျဲ

ပူပန်ပိုင်ဖိုက်တဖ်အိတ်ဆီးခဲလုကရုပ် နတ်ကိ စဲးပု နတ်ကလံ၊
ဖီးတခိ (လုသိဟဲလခဲးခိ) ဒီးအိကတဖ်လု၊ ဖိဘုကိဖိလု၊ ခဲအံ့မ့ခိလု၊
ယီကိ စဲးကလံ၊ ဆီးဒီး (ရေတဂူညိ) မ့ဖိတ်ကတဖ်ခိဒီးကတဖ်ဂိ
ဆီးကကပု၊ န့လီ၊

ဘုတတ်ဘါ - မ့ပူပန်ပိုင်ဖိုက်ခဲးအိတ်တဖ်လီ၊ မ့မ့လုကရုပ်
နတ်ကိ စဲးတခိဘု၊ ဆိခဲးဖိတ်တဝ်သတ်စ့တဖ်န့လီ၊

ပူပန်ပိုင်ဖိုက်လုအဆီခဲးလုကရုပ် နတ်တဖ် နတ်ပုမ့ကရုပ်
နတ်တဖ်ဖျဆါစးဆိတ်ဒီးဘု၊ ဆိတ်ဖိုက်နုလီလု၊ ကရုပ် နတ်တဖ်ဖျဆါ
မ့မ့ပုခဲးကရုပ်တဖ် နတ်မ့လု၊ ဒုဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိ
ပုခဲးဂိအသိဒိ
နုမ့ပုဂီဝဲလုဒုးကဲဆိတ်ဝဲ လုဆိတ်အတဖ်ဖိးကဒိကုလုစးခိဂီဝဲ/
ဒီးကကယးတဖ် ဒုဒိ
ဖိုက်ဖိုက်အသိဖဲဝဲခဲးန့န့ (UMP ဖိုက်ပြန်) သုးဂု (ရ) အသုး
ခိတခိခိ ဂုဒိ
ဆိတ်ဒီးဆိတ်တဖ်ဒီးဒုးမု နုပိတ်ကုဒီးတဖ်လီအဂုအိတ်လု၊ ပါကိ
(ပလိဝ်) တဖ်ဆိတ်ဒီးဒီးဒီးဒီးဒီးဒီးဒီးဒီးဒီးဒီးဒီးဒီးဒီးဒီးဒီး
ဒိတ်တဖ်ပလိအသးအသိပိုင်အပူပန်ဖိုက်စုကဝဲတဖ်မု နုတဖ်စု
ဝဲဒီးတဖ်ဖိုက်လုတဖ်ဘု၊ သနတ်ကတသုးလုပိုင်ဖိုက်စုကဝဲ
တဖ်ဆိတ်လုအဆိတ်ဆိတ်နုဒီးဘု နုဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိဒိ
ကဒိကုလုတဖ်လီတဖ်ကုတဖ်ဒီးလု၊ ဆိတ်ဂုကိသးကုတခိဂီဝဲစုဂီဝဲ
ပုခဲးဂီဝဲကဒိကုလုဒီးလုဂုတဖ်အခဲးအသိလီအိတ်တဖ်အဂုမု
မု နုဂုလုသိခဲးသုတဖ်သးဒီးသိခဲးသုတဖ်မု အပူပန်ပိုင်ပလိက
စုကဝဲလုအသိဒိ
ဝဲလုလုသတ်သတ်ပလိကလု စုကဝဲလု န့လီ၊ ဆိတ်ဂုလုဂု (ဝိန်း
ဆား) ဆိတ်တဖ်ဝဲဒီးအပူပန်ပိုင်ပုဂုဂုလုဒိ ဒိ န့လီ၊

ဝိန်းလူးထား မျှဝေပေးသော စာတမ်းများကို လက်မှတ်ရေးထိုးပြီးနောက် အသေးစားအဖွဲ့အစည်းများတွင် ပြန့်ပွားစေရန် အစီအစဉ်ချမှတ်ထားပြီး နေပါသည်။

ထို့အပြင် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများတွင် အသေးစားအဖွဲ့အစည်းများကို ဖွဲ့စည်းပေးရန် အစီအစဉ်ချမှတ်ထားပြီး နေပါသည်။

ထို့အပြင် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများတွင် အသေးစားအဖွဲ့အစည်းများကို ဖွဲ့စည်းပေးရန် အစီအစဉ်ချမှတ်ထားပြီး နေပါသည်။

၆၃၆၅ နှစ်တစ်နှစ်အတွင်း အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများတွင် အသေးစားအဖွဲ့အစည်းများကို ဖွဲ့စည်းပေးရန် အစီအစဉ်ချမှတ်ထားပြီး နေပါသည်။

ထို့အပြင် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများတွင် အသေးစားအဖွဲ့အစည်းများကို ဖွဲ့စည်းပေးရန် အစီအစဉ်ချမှတ်ထားပြီး နေပါသည်။

၆၃၇၂ နှစ်အပူလအတွင်း (PDP) အသေးစားအဖွဲ့အစည်းများကို ဖွဲ့စည်းပေးရန် အစီအစဉ်ချမှတ်ထားပြီး နေပါသည်။

ထို့အပြင် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများတွင် အသေးစားအဖွဲ့အစည်းများကို ဖွဲ့စည်းပေးရန် အစီအစဉ်ချမှတ်ထားပြီး နေပါသည်။

၆၃၈၀ နှစ်အတွင်း အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများတွင် အသေးစားအဖွဲ့အစည်းများကို ဖွဲ့စည်းပေးရန် အစီအစဉ်ချမှတ်ထားပြီး နေပါသည်။

ထို့အပြင် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများတွင် အသေးစားအဖွဲ့အစည်းများကို ဖွဲ့စည်းပေးရန် အစီအစဉ်ချမှတ်ထားပြီး နေပါသည်။

လၢတၢ်ဂ့ၢ်အိၣ်မံၤအဃိမၤဒဲးဒၣ်အတၢ်ဒၣ်ဝဲလီၤ . အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၣ်
မဲၣ်ဒီးတၢ်ကိတၢ်ခဲအိၣ်မးသန့ၣ်က့ၤ , တတုၤစ့ၤလီၤဝံၣ်ဘၣ်ဘၣ် . ယုၣ်ထီၣ်ထီအ
တၢ်ဖၢၤဆၢအနီၣ်တယၢ်လၢအတၢ်မၤန့ၢ်ပဒိၣ်ဖိတဖၣ်လၢတၢ်ပၤလီၤ
သးဒၣ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ .

အခိၣ် - ၉ - ပလီၣ်ကလုာ်ဒၣ်တၢ်ဖၢၤဆၢ

ပုၤပလီၣ်ဖိတဖၣ်မ့ၢ်ပုၤမိၣ် - ခမၢၣ်အဒုၣ်အထာတဒုၣ်လၢအလီၤ
စၢၤလၢပုၤမကီၤလယၣ်ဖိ , ဒီးအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်စ့ၣ်စံၤတဲၤစံၤဒၣ်ဝဲ
လၢတၢ်အိၣ်ဒီး , စံၤလီၣ်စံၤပၤန့ၣ်လီၤ . အဝဲသ့ၣ်အတၢ်စံၣ်စံၤတဲၤစံၤ
ပၣ်ဖျါဝဲလၢအဖဲလီၤယီၤကစၢၤကစၢၤလုၢ်ဖၢၤဆၢန့ၢ်ယီၤတဖၣ်ဒဲး , အိၣ်ဒီး
အတၢ်ဆးတၢ်လၢအလုၢ်အလုၢ် , အထူသန့ဒၣ်ဝဲလီၤဆီန့ၢ်ယီၤန့ၣ်လီၤ .

ပလီၣ်အလံာ်အလဲၤဖိတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်အလံာ်ဖျါအသးဒီးအတၢ်က
တီၤန့ၣ်လီၤပလီၣ်ဒီးပုၤမိၣ်ဖိ , ဒီးအတၢ်လီၤဆီန့ၣ်ဒိၣ်ဒီးကညီၣ်စ့ၣ်
ဒီးပွဲၤအကီၢ်အတၢ်လီၤဆီဒီလီၤ . တကလုာ်ဒီးတကလုာ်ကန့ၣ်လီၤအကီၢ်
န့ၢ်ဖၢၤလီၤအသးသ့ၣ်သ့ၣ်လီၤ . မ့ၢ်လၢအလီၤစၢၤလၢမိၣ်ခမၢၣ်အဒုၣ်
အဃိပုၤခဲၣ်ဂီၤဒယၣ်အတၢ်ကတီၤ , တၢ်ကတီၤလီၤတၢ်လၢ (ဖနီၣ်ဖဲၣ်)
န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်န့ၢ်ဖၢၤဝဲဖးအိၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ . လၢယီၤကိၢ်စဲၣ်န့ၣ်ပုၤပလီၣ်
ဖိမ့ၢ်ပုၤအိၣ်ကတၢ်ခဲၣ်ကလုာ်တကလုာ်ဒီးလၢတၢ်ဘျီၣ်တၢ်ဘျီၣ်ခိမ့ၢ်ပုၤဘူး
ဒၣ်ဖိတဖၣ်အိၣ်ဒီးအသိၣ်ခိဒၣ်ဝဲဘၣ်ဆၣ်အသိၣ်ခိတဖၣ်ဖိၣ်ကီၢ်ဖိၣ်စ့ၣ်မၤ
လဲၣ်မၤကတၢ်ဒီးဘျီၣ်တၢ်ဘျီၣ်န့ၣ်တချံးစုတီၤခိၣ်ဘၣ် . ဘၣ်ဆၣ်နီၤဘျီ
တၢ်တဘျီၣ်မဲၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ . မ့ၢ်ပုၤလၢအပၣ်ကဲအခိၣ်အနီၣ်သ့ၣ်ကသး
ပုၤတဖၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအသးတံၤဒီးအတံၤသကိးဒီးတမ့ၢ်တပျီၤလီၤ . ယီၤကိၢ်
စဲၣ်ခဲအံၤန့ၣ်တၢ်ဖၢၤဆၢအဂၤတဖၣ်ဒိၣ်ကခွဲၣ် , ယီၤ , ပအိၣ် , ဗကပ-
ခဲၣ်လၢသန့ၣ်ထီၣ်အသးလၢအဝဲသ့ၣ်လၢအတၢ်တံၣ်တၢ်ဘၣ်အဂီၢ်လီၤ . တုၤ
မ့ၢ်ဒုၣ်ဒိၣ်ထီၣ်ဒုးဃုကမ့ၢ်တၢ်ဒီးလဲၤအိၣ်ခုသ့ၣ်လၢပုၤပလီၣ်ဖိတဖၣ်အ
ကီၢ်လီၤ . အတၢ်ဖိၣ်ဖိၣ်ပုၤဘူးပုၤဆိဂူၤပိးလီၤဒီးတၢ်စုကဝဲၤ , ကျိချံၣ်ပုၤသၣ်
တဖၣ်စ့ၢ်ကိးအလီၤဝဲလၢပုၤပလီၣ်ဖိလၢကကွၢ်ဖျါဝဲလီၤ . ပုၤပလီၣ်ဖိ
လၢအသးတတီၤအိၣ်ထီၣ်နီၣ်တဝဲနီၣ်တဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ .

ပုၤပလီၣ်ဖိလုၢ်အိၣ်အသးသမ့ၤလၢတၢ်သ့ၣ်လၢဖးအအိၣ်ကတၢ်လီၤ
လၢဖးတးထီၣ်အအိၣ်ကတၢ်လၢပုၤပလီၣ်ဖိအိၣ်တၢ်ဆိးတၢ်အလီၤ (နမ့ၢ်အိၣ်)

ဟိတ်ကဝီၤကဏါကျိဒီး မ့ၤပလိၤဖိတဖၣ်အတၢ်ခဲၤလၢ်လီၤ . အဝဲသ့ၣ်ဘူးတီၤ
 ဆိၣ်ဝဲဒိၣ်ဇးလၢလၢ်အးအး , ဣဆိၣ်တံၣ်ဒိၣ်ကျိၤသ့ၣ်ဒီး မိထိၣ်ကိၤတဖၣ်လီၤ
 ဝိၣ်မုၢ်တဖၣ်ဒီး ခိၣ်ဖဲးလၢ ခိၣ်နာၣ်အခဲၤတဖၣ်လီၤ . ပုၤပယီၤဖဲလၢ
 ဝုၣ်ဟိၣ် , မိတလု , မန္တရာတဖၣ်ဖဲးထိၣ်ကဲအဝဲသ့ၣ်အပုၤဒီးလဲးသးဖိ , ကျိၤန့ၣ်
 အနီၣ် , က့ၣ်န့ၣ်အလၢ်ဖးလီၤ . ပလိၣ်လၢကလံၤစီးတဖၣ်တၢ်အိၤလၢပ
 လိၣ်ဘု (ဝေပလေင်) မ့ၤမ့ၤပလိၣ်ဖိလၢကလံၤထံးတဖၣ်ဖဲးခူးဖဲးသံၣ်အိ
 တက့ၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဆိၣ်ဖိန့ၣ်မိဆိ , ဆိၣ်ဒီးဖိလဲၤအိမး , ဆိၣ်တက့ၢ်အိၤကလၢကၢၣ်
 ဒီးတၢ်အိၤလၢ (ဝေပလေင်) ပလိၣ်စ့န့ၣ်လီၤ .

ပုၤပလိၣ်ဖိတဖၣ်ဘုၤဘၣ်တၢ်ဆိၣ်တံးဆိၣ်ဘၢလၢပယီၤတကပၤဒီး
 လၢယီၤတကပၤ , ဒိကလုၣ်ဆိးအဂၤတဖၣ်လၢယီၤကိၤဒီးတၢ်ဆိၣ်တံးဆိၣ်
 ဘၢလၢညါန့ၣ်မ့ၤဒိၣ်လၢယီၤတကပၤလီၤဆိဒိၣ်တဖၣ်ယီၤတီၣ်ခိၣ်ကစၢ်
 စိၣ်ဘျီဒီးအသးန့ၣ်အၢသိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ . အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ခိၣ်တဖၣ်ဆိၣ်
 မၤန့ၣ်စိၣ်ဘျီဒီးအပုၤတဖၣ်အတၢ်ဖဲးအိၣ်မၤအိၣ် , ဘၣ်ဟ့ၣ်ဆိၣ်ဖိကိၤဖိ
 တၢ်ဆိၣ်တဖၣ်အိၣ် , ဘၣ်ဟ့ၣ်တုၤလၢဝိၣ်မုၢ်ဝိၣ်မၤတဖၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ .
 လၢ (နမ့ၢ်ဆန်) ပလိၣ်အစၢ်တကပၤ , စိၣ်ဘျီမ့ၤယီၤ (တေၤဝင်ပိုင်စေၢ်
 ဘျီ) လီၤ . မ့ၤမ့ၤမ့ၤစါန့ၣ်အဖိလၢန့ၣ်မ့ၤပလိၣ်တဖၣ်အယိတၢ်ဆိၣ်တံးဆိၣ်
 ဘၢအိၤဘၣ်ဆိၣ်ကိၤညါတဖၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ . ပုၤယီၤဖိတဖၣ်ကးပုၤပလိၣ်ဖိ
 လၢ (ကွမ်းလျိုင် - ပုၤကဏါခိၣ်ဖိ) ဒီးပၢ်ကဲဝဲဒိၣ်အမ့ၤပုၤဂါပုၤဂါအ
 သးန့ၣ်လီၤ .

တုၤမ့ၤယီၤတဖၣ်ဖါဆၢစးထိၣ်ဒီးပုၤပလိၣ်ဖိလၢကလံၤစီးတက
 ပၤ (နမ့ၢ်ဆန်) ဟိတ်ကဝီၤကဂၢၢ်ကဂၢၢ်ဆိၣ်အသးဒီးဖိၣ်ဆိၣ်စုကဝဲၤစ့ၢ်ကိး
 လီၤ . အသးဖိသံၣ်ဖိဆိၣ်ထိၣ် (၂) ဂုၣ် (တဝ်ဂၢ် : ၂ ဂၢ် :) ဒီးန့ၣ်လီၤ
 ဘု (SSIA) အသးမ့ၤဒိၣ်အပုၤဒိၣ်ဂၢ် (၅) ဒီးတဝ်ဂၢ် (၆) အ
 သးန့ၣ်လီၤ .

ဖဲၤဝဲၤ၆၅ နံၣ်လိယုၤန့ၣ်အိၣ် (၁၂) သီန့ၣ်ပုၤပလိၣ်ဖိတဖၣ်
 ခူးဆိၣ်ထိၣ်အပုၤကလုၣ်ဒိၣ်ဝဲလၢ (PNF (PALAUNG NATIONAL FRONT)
) ပလိၣ်ဒိၣ်ကလုၣ်ကဂၢၢ်စ့ၢ်န့ၣ်လီၤ . ဘၣ်ဆိၣ်လၢခဲၤယီၤခိၣ်န့ၣ်
 ဖၣ်ဖဲးအဝဲသ့ၣ်လၢတၢ် : ပၢ် (PNF) ပလိၣ်ကဂၢၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ .

ယီၤအသးအသံၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤတးထိၣ်ဝဲလၢပလိၣ်အဟိၣ်ကဝီၤပုၤ
 လၢ (နမ့ၢ်ဆန်) တခိၣ်အသးဒိၣ်ဝဲအသးဒီးလၢတၢ်ခိၣ်တဖၣ်ဆိၣ်အကလုၣ်ကလုၣ်

နွဲ့လီၤ . တၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂုၢ်အိၣ်ထီၣ်အၣ်ပလံၣ်ခိၣ်နၢ်တဖၣ်ဃုၤခိၣ်နၢ်
တဖၣ်လၢ -

(၁) ယီၤခိၣ်နၢ်တဖၣ်ကထူးထီၣ်ပၣ်ဖျါအတၢ်ပၣ်သးလၢ ကလုာ်လၢ အအိၣ်
လၢယီၤကိၢ်တဖၣ်အဖီခိၣ် .

(၂) မ့ၢ်အဲၣ်ဒီးထၢတၢ်ခိၣ်တၢ်သ့လၢ ပလံၣ်အိၣ်ဖဲ (နမ့ၢ်အနီၣ်) ဟီၣ်ကဝီၤ
တဖၣ်ဒီးကတၢၢ်ပီၣ်တၢ်ပီၣ်ဆဲးသးဂုၢ် (၅) ဒီးသးဂုၢ် (၆) သးဂုၢ်ခိၣ်
တဖၣ် .

(၃) မ့ၢ်အဲၣ်ဒီးတံးတၢ်ကမၣ်လၢ သးဖိသံၣ်ဖိလၢ သးဂုၢ် (၅) ဒီး (၆)
တဖၣ်တၢ်ဂၤဂၤအဖီခိၣ်ဒီးကတၢၢ်ပီၣ်တၢ်ပီၣ်ဒီးသးဂုၢ် (၅) ဒီးသး
ဂုၢ် (၆) တဖၣ်လီၤ . အတၢ်တီၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်အံၤတၢ်တံး -
ဆၢဝဲနီၣ်တမံၤဘၣ်နွဲ့လီၤ .

ပလံၣ်ခိၣ်နၢ်တဖၣ်စံးဝဲလၢ ဖဲဝဲ၉၆၅ နံၣ်သးဂုၢ် (၅) ခိၣ်ဟဲ
က့ၤထီၣ်ကဒိက့ၤလၢ အတၢ်လဲၤဆူကိၢ်ချဲအခါယီၤတဖၣ်တံးန့ၢ်ဆူၣ်အတၢ်
စူကဝဲၤဒီးတလဲၣ်သးခိၣ်သးနၢ်အိၣ်ဂၤနွဲ့လီၤ . ဖဲအဝဲသ့ၣ်ခံကပၤအိၣ်
ဖျါကတီၤသးကိးတၢ်ဘၣ်သးတၢ်ဂ့ၢ်န့ၢ်အဖီမ့ၢ် (SSIA) အသးတဖၣ်လဲ
ထီၣ်ဒူးအဝဲသ့ၣ်နွဲ့လီၤ .

မ့ၢ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဒီးန့ၢ်သးတဖၣ်အဖီဖဲဝဲ၉၆၆ နံၣ်န့ၢ်သးဂုၢ်
(၅) ခိၣ်သးခိၣ်ဒိၣ် (ခုနံၣ်အး) ဒီးအသးတဖၣ်န့ၢ်လီၤဆူၣ်ဂူးဝါအသး
ပုၤန့ၢ်လီၤ . သးဂုၢ် (၆) လၢအအိၣ်တ့ၢ်န့ၢ်ဟးထီၣ်လၢ (SSIA) အသး
မ့ၢ်ပုၤဒီးဒူးအိၣ်ထီၣ်ပလံၣ်အသးမ့ၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်ဝဲဒီးမၤသးကိးဘၢဒီး (KIO
) န့ၢ်လီၤ .

တုၤမ့ၢ် - ဗကပ - ဟဲန့ၢ်လီၤဆူၣ်ကိၢ်ကလံၤစီးဒီးပလံၣ်သးတဖၣ်
မၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်လီၤ . ဘၣ်ဆၢတုၤမ့ၢ် - ဗကပ - အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတနီၣ်
တဘၣ်လီၤစီးဒူးဒီးတၢ်အိၣ်အသးဘၣ်ဒီးစူကဝဲၤဘၣ်ဂံၢ်ဂုၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲစ့ၢ်
ကိးန့ၢ်လီၤ .

ဖဲဝဲ၉၇၆ နံၣ်န့ၢ်အဝဲသ့ၣ်လဲလံာ် (PNF) အမံၤစူ (PSLO)
လီၣ်ကိၢ်တၢ်ထူၣ်ဖျါ (ကဂၤ) ဒီးပၣ်လီၤအတၢ်ဖျါဆၢအက့ၢ်အကပုၤန့ၢ်လီၤ
အတၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်ဝဲ - ကဒူးလီၤပျီၣ်ကွဲၣ်ပယီၤဖိၤစီၣ်ပုၤဒိၣ်ဒီးက
ဟးထီၣ်ကလံၤကိၢ်ပယီၤစၢၤဖျါအပုၤကဒူးအိၣ်ထီၣ်ပလံၣ်ကိၢ်သဘ့န့ၢ်လီၤ
ဒုၣ်ဒိၣ်အိၣ်ထီၣ်မ့ၢ် - မဆလ - ဒီးဒုၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်သးမ့ၢ်ဗကပ - လီၤသး

ကု - ဗကပ - လဲလိာ်အဖီလစံင်တဖၣ်ဘၣ်လိာ်ဖိးဒုဒီးအဝဲသ့ၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်က
ကွၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်မၤသးတဖၣ်ဒီး - ဗကပ - န့ၣ်လီၤ . ခဲအံၤအံၤကံၤအံၤအံၤ
၅၂ (၄၀၀ / ၅၀၀) ဒီးမၤသးတဖၣ်ဒီး (KIO) န့ၣ်လီၤ .

အခိၣ် - ၁၀ - ခိၣ်ကလုာ်ဒုၣ်တဖၣ်ပါဆါ

၅၂ ခိၣ်ဖိတဖၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ခိၣ်ကတၢ်ဟီၣ်ကဝီၤပူၤတဖၣ်ကးဘၣ်
အမဲၣ်ညါအိၣ်လၢလုၢ်ကတၢ် (တဖၣ်ကိးလၢကလုၢ်ဝဲ) ဒီးဂၢၤကတၢ်ခိၣ်
ဒီးကတၢ်ဝံၣ်ကးတဖၣ်လီၤ . ဝဲဝဲဝဲကိးလၢပုၣ်ကျိမုၢ်န့ၣ် , ပွဲၣ် , သး
သၣ်သၣ်ဝဲတံၣ် , ပကိၣ်ဒီးတိၣ်ကိၣ် . ခိၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ .

ခိၣ်အိၣ်ဝဲအကလုာ်အိၣ်ဒီးခိၣ်လၢပၤခိၣ်ပူၤလၢကိၣ်မိၣ်ပုၣ်တ
ဖၣ်လၢတဖၣ်ကိးအိၣ်လၢ (အဝီၣ်န့ၣ်) တဖၣ်န့ၣ် - ဗကပ - ကဂၢၤကဝီၣ်အိၣ်
လၢတဖၣ်ပါဆါအကိၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ် (ချၢ်းအမျိးသးဦးစီးအဖွဲ) ဒီးအဝဲသ့ၣ်
ဒုးတဖၣ်လၢဗကပအတဖၣ်တိၣ်ခိၣ်ဂီၣ်မဲအဖီလစံင်န့ၣ်လီၤ .

စးထီၣ်လၢထံကိၣ်န့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ်န့ၣ်ပယီၤကလုာ်ဒိၣ်သန့ဖိတဖၣ်လၢ
ထီၣ်အိၣ်ဆိးဒီးဂီၣ်စုၣ်ဂီၣ်ဆိၣ်လၢ ခိၣ်ကလုာ်ဒုၣ်အဖီခိၣ်လၢကဲအဘိၣ်ဒိအမၤ
ဝဲလၢကခွဲၣ်ကိၣ်စဲၣ်အသိးလီၤ . သိခါဘၣ်ဘးကတၢ်ကျိဘုးဒးသၣ်သန့ကဂၢၤ
နီၣ်နီၣ်ဒိသဒါဒိၣ်အသးလၢတဖၣ်ဘုၣ်တဖၣ်ကိၣ်ကဂၢၤလီၤ . အဝဲသ့ၣ်ဂီၣ်စုၣ်ဂီၣ်
ခိၣ်ဒိၣ်လၢ ခိၣ်တဖၣ်အကျိလၢတဖၣ်ဆိၣ်တဖၣ်မၤနၢၤပူၤခိၣ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ .
မ့ၢ်လၢတဖၣ်ဂီၣ်စုၣ်ဂီၣ်ခိၣ်တဖၣ်ခဲၣ်သ့ၣ်ခဲၣ်ဂီၣ် , ဆိၣ်ကံးဆိၣ်ဘၢတဖၣ်အဖီဝဲ
၁၉၆၅ နံၣ်န့ၣ်ခိၣ်သးစၢ် (၃) ဂၤ (ဣမ့ၣ် , တၢ်ခါကၢ် , ဖံထၢ်) ကဲတူၤ
ဝဲသ့ၣ်ခဲၣ်အဲၣ်ပုၣ်ပၣ်တံၣ်လိာ်ခါသး , ဒိသးကယုၤသ့ၣ်ညါဘၣ်ဘးတဖၣ်ပါဆါ
အတဖၣ်ဖိးတဖၣ်မၤအဂ့ၢ်အကျိၤဒီးမၤန့ၣ်တဖၣ်တုၣ်တုၣ်တုၣ်ဖးတဖၣ်လၢက
စးထီၣ်ခိၣ်တဖၣ်ပါဆါအကိၣ်န့ၣ်လီၤ . ပၣ်တံၣ်လိာ်ခါသးခိၣ်နီၣ်ကဖၣ်
တၢ်ပီၣ်တၢ်ပီၣ်တဖၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဒီးတုၣ်တုၣ်တုၣ်ဖးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဒိအတုၣ်
တုၣ်တုၣ်ဖးကခွဲၣ်တဖၣ်အသိးလၢကစးထီၣ်ကဂၢၤကဝီၣ်ဆိကမ့ၢ်တဖၣ်စုး
ဖိၣ်ပူၤသးစၢ်တဖၣ်လၢကဖိၣ်ထီၣ်စုၣ်ကဝဲၤအကိၣ်တုၣ်တဖၣ်မၤလိဝဲၤစး
ထီၣ်တဖၣ်ပါဆါန့ၣ်လီၤ .

ဖဲၣ်၁၉၆၆ နံၣ်န့ၣ်ခိၣ်သးစၢ် (၂၀) ဂၤကဲၣ်တံၣ်လိာ်အု (KNUP)
လိာ်ခါသးလၢတဖၣ်မၤလိသးဘၣ်ဘးထံဂ့ၢ်ကိၣ်သးသ့ၣ်သိၣ်မ့ၢ်ပီၣ်ဒီးနီၣ်
နီၣ်ဖိတဖၣ်ဆဲးကျိးလိာ်သးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ . အဝဲသ့ၣ်ခဲၣ်လၢကဲးစးတဖၣ်ဂ့ၢ်မး

သူ့ပုလဲတံပတီဝပ်တံတဂါတဖၣ်ဒ် (အလံနီကွန်မြန်နစ်ပိတီ) (ပမာပြည့်
 ကွန်မြန်နစ်ပိတီဒ်: ပြည့်သ့ၣ်ကော်ပိတီ) တဂါတဂါတဂါတဖၣ်အပူလၢအာ
 ပါဆါဒုးထီဒါပယီၣ်ကလုာ်ဒုၣ်ပတီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကဂါတဂါလၢအ
 ပၣ်ဒီၣ်ကလုာ်သးတဖၣ်, ဒီးထီဒါကွၢ်ပယီၣ်ကလုာ်ဒီၣ်ပတီတဖၣ်အိၣ်ဝဲ
 ဒၣ်စ့ၣ်ကိးန့ၣ်လီၤ. သီခါလၢ (သောတုဇန) ကဂါတဖၣ်ကတီၤထီၣ်တုးဂါ
 သီၣ်ပုၤကလုာ်အသးတဖၣ်လၢတဂါဒုးထီဒါကွၢ်ပပတီပြုးတဂါတဖၣ်အ
 ဂီၣ်အိၣ်အါမးစ့ၣ်ကိးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သနၣ်ကတီၤဖုတဖၣ်ဖိးဆံးစ့ၤဒီဆါ
 ဖံးတဂါမၤသကိးဆံးဝဲစ့ၤဝဲအသီဂျါၣ်ခါၣ်ကဂါကဂါအိၣ်အိၣ်အိၣ်ဖူလီၤတဖုဒီး
 တဖုအိၣ်ဒီးတဂါထီၣ်ဒီၣ်ပၣ်ဒီၣ်လီၤသးဒီးတဂါထီၣ်ဆံးပၣ်ဆံးပုၤဂါတဖၣ်
 - ကဂါဂါတဖၣ်, ဒီးတဂါဖုတဖၣ်ဖိးစ့ၤဝဲတုၤလီၤပုၤမသိတနၢအံၤန့ၣ်
 လီၤ.

၈၁၉၅၀ နံၣ်ပြည့်သ့ၣ်ကော်ပိတီလၢ ဂျါၣ်ခါၣ်ကိၣ်တခီ (ပုၤဂျါၣ်ခါၣ်
 ဖိတဖၣ်) လၢအဘၣ်တဂါတီခီၣ်ဂီၣ်မဲအံၤလၢ (ဘုံပေါက်သ ကျော်) န့ၣ်ဟံ
 လီၤအစုတဝဲၤကွၢ်လီၤအသးဆုဒုၣ်ဒါခဲလၢလၢအကထီၣ်, ဒီးတကတီၤဖိသီ
 ခါ (ဦးစီ) ဒီးအပူၤခီၣ်မူးနံးဖိတဖၣ်စ့ၣ်ကိးဟ့ၣ်လီၤကွၢ်အသးဆုဒုၣ်
 ဒါဂီၣ်မုၢ်ဂီၢ်ပၤန့ၣ်လီၤ. မုၢ်လၢအလံနီ(ကွန်မြန်နစ်ပိတီ) လၢသ့ၣ်စီ
 တီခီၣ်ဂီၣ်မဲဝဲတဖၣ်အတဂါပၣ်ဒီၣ်အသးလၢ ဂျါၣ်ခါၣ်တဖၣ်အဖီခီၣ်ဒီးတံး
 ဃာ်တဂါသးသံသန့ (တဂါးသေကျမ့) အသိသးဒီး (ကျော်စံၣ်) ဒီးပုၤဟံ
 ခံလၢအကယၤတဖၣ်တးထီၣ်လၢ နီၣ်တဖၣ်ဂီၢ်ခီၣ်မူးနံးပၣ်တံၣ်အပူၤဒီး
 ဒုးအိၣ်အိၣ်ဂျါၣ်ခါၣ်ကိၣ်ခီၣ်မူးနံးပၣ်တံၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢခံမုၢ်လၢ ကျော်
 စံၣ်:အကစၢ်ဒၣ်ဝဲဖိၣ်ဃာ်ကွၢ်နီၣ်တဖၣ်ဂီၢ်ခီၣ်မူးနံးပၣ်တံၣ်အတဂါသီ
 တဂါသီဒီးအကျဲကပူၤအသိအဝဲဒၣ်ဘၣ်တဂါကုးထီၣ်ကွၢ်အံၤလၢ ဂျါၣ်ခါၣ်ခီၣ်
 မူးနံးပၣ်တံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဂျါၣ်ခါၣ်ပုၤကလုာ်အကဂါကဂါအိၣ်ဝဲအါမးစ့ၣ်ကိးလီၤ. ၈၁၉-
 ၆၃ နံၣ်န့ၣ်ဂျါၣ်ခါၣ်ဒီၣ်ကလုာ်ကဂါစီ (ဂုၢ်ခိုင်အဖျဲးသးတဝဲဦး) လၢသီခါ
 ဦးပညာဝံသ (ခဲအံၤမုၢ်ခိုင်ပြည့်သိမ်း) ဒီးဂုၢ်နီၣ်ဆွေတီခီၣ်ဂီၣ်မဲဝဲ
 ကံထံၣ်လီၤသးဒီးသ့ၣ်အိၣ်ယုၣ်ပၣ်တံၣ်လီၤခါၣ်သးခီၣ်နၢတဖၣ်လၢတဂါတ
 ပီၣ်တၢ်ပီၣ်ဒီးတဂါမၤသကိးတဂါအဂီၢ်ဒီးတဂါအါၣ်လီၤတဂါမၤသကိးတဂါ
 တဂါတီၤတုၤသိး, လၢတဂါဒုးသကိးဒုၣ်ဒါ, ဒီးတဂါမၤၤလီၤသးကဒဲကဒဲ
 အဂီၢ်ဒီးအဂါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒုၣ်ဒါဖိၣ်န့ၣ်ကဂါခီၣ်ဂုၢ်နီၣ်ဆွေလၢ

အခါ - ၁၂ - လိဟူ၍ကလွန်ဒုဂ်တဖါဆါ

ပုၤလိဟူ၍ဖိတဖၣ်န့ၣ်လၢညါတဖါကိးအိၤလၢပုၤမုဆိဖိဒီးတဖါဘၣ်ကိ
 အိၤစ့ၣ်ကိးလၢပုၤလိၣ်လိၣ်ဖိန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဒိပုၤကၤတဖါခိၣ်ဖိ
 အဂၤတဖၣ်ခဲလၢအသိးမ့ၣ်ပုၤအဲၣ်တဖါကိၣ်လီၤမၤကလုၣ်အိၣ်ကစုတဖၣ်
 န့ၣ်လီၤ. ပုၤလိဟူ၍ဖိအိၣ်လၢကၤတဖါလၢကွဲၣ်တိၣ်ကိၣ်ပုၤလီၤဆိဒဲၣ်တဖါလၢ
 ကလံၤထံးတကပၤ, ဒီးဝဲကိၣ်လၢဝဲတကပၤအဝဲသ့ၣ်အိၣ်အိတက့ၢ်လၢကၤတ
 ကိမ့ၣ်မ့ၣ်လၢပုၤပုၤပုၤပုၤပုၤပုၤန့ၣ်ယိၤတဖၣ်အိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်
 မၤန့ၣ်တဖါစုကဝဲၤအိမးဖဲဟံၣ်ခိၣ်တဖါဒူးတဖါယၤခဲၣ်တဖါဝဲၤခါပိၣ်
 တဖၣ်အိၣ်ဒီးကိခဲလၢဘၣ်ဘၣ်တဖါဖျၢၣ်ဖျၢၣ်ကိအိၣ်တုၤလၢၤဒဲၣ်-၅ ဒဲၣ်
 န့ၣ်လီၤ. ကညိခဲၣ်ဖိသဂၣ်တဖၣ်လဲၤအိၣ်လဲၤဆိးလၢအဝဲသ့ၣ်ကိအိၣ်အိၣ်
 ဒီးပၣ်ကဲကညိဖိတဖၣ်ဒီးတုၤမ့ၣ်ကညိတဖါဖါဆါစးထံၣ်သတးဒီးလိဟူၣ်
 လီၤကညိတဖါဖါဆါဒီးတဲလီၤဒူးသကိးတဖါလၢကညိတဖါဖါဆါအပူၤပုၤ
 လၢအကယၤလီၤ. လၢခဲဖဲကညိတဖါဖါဆါဂုၤက့ၤအလိၣ်ခဲဆူၣ်ဆူၣ်အခါ
 အဝဲသ့ၣ်အိတက့ၢ်က့ၤထံၣ်က့ၤဆူၣ်အလိၣ်အိၣ်လီၤဆိးဒဲၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

တုၤမ့ၣ်ယိၤတဖါဖါဆါစးထံၣ်ဖဲဝဲၣ်ဂနံၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ
 ဆူၣ်ယိၤတဖါဖါဆါအပူၤလၢတဖါဒူးထံၣ်ပယိၤကလုၣ်ဒိၣ်တဖၣ်, ဒီးယိၤ
 စုကဝဲၤသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်သ့ၣ်ထံၣ်အတဖါဖါဆါအလိၣ်ကဝီၤဒီးအကလၢ(စး
 တဖၣ်လၢပုၤလိဟူ၍ဖိအလိၣ်အိၣ်လီၤဆိးန့ၣ်လီၤ. မ့ၣ်လၢယိၤတနီၤသ့ၣ်
 ကလုၣ်ဒိၣ်သန့ဆိၣ်တံးဆိၣ်ဘၢ, မၤကိမၤခဲၣ်က့ၤလၢမၤတဂီၢ်ပိလိဟူၣ်
 တဖၣ်အိၣ်ဒီးမ့ၣ်လၢဒုၣ်ဒါတဖၣ်အတဖါဂီၣ်စုဂီၣ်ခိၣ်ခဲၣ်သ့ၣ်ခဲၣ်ဂီၤအ
 သတးဒီးလိဟူၣ်တဖၣ်တံးထံၣ်ဖိၣ်ထံၣ်ဒုၣ်ဒါအစုကဝဲၤကဲထံၣ်ဒုၣ်ဒါကၤသး
 (ကကွယ်ၤဂေၤ) ဒီးဒူးထံၣ်ဒါက့ၤယိၤတဖၣ်သတးဒီးယိၤတဖၣ်သ့ၣ်ထံၣ်အ
 ဖါဆါလၢလိဟူၣ်အဟံၣ်ကဝီၤပုၤတသ့ၣ်လၢလ့ၤတက့ၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. (ဝဲ
 နီၣ်-ယိၤတဖၣ်ကိးပုၤလိဟူ၍ဖိလၢ(ပိၤနောၣ်ထီၣ်းလျှိုင်)ယိၤကၤတဖါခိၣ်
 ဖိအိၣ်လိဟူၣ်အမံၤတါမၤဒီးကဲထံၣ်က့ၤယိၤကၤတဖါခိၣ်ဖိန့ၣ်လီၤ.

လိဟူၣ်တဖၣ်ကဲထံၣ်ဒုၣ်ဒါဒါအကၤသးတၢ်ဆၣ်လၢခဲဒုၣ်ဒါပယိၤသ့ၣ်
 တဖၣ်ဆိၣ်တံးဆိၣ်ဘၢအဝဲသ့ၣ်လၢကိအဘိဘိအဘိအသးဆိဒုၣ်ဒါဒါသူးတဖၣ်ဒီးတ
 ဘၣ်ဂံၣ်ဂုၣ်အိၣ်ထံၣ်လၢလိဟူၣ်ဒီးဒုၣ်ဒါအသူးအကိဒီးဒုၣ်ဒါအသူးတဖၣ်တ
 လၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဖဲဒုၣ်ဒါဒါတဖၣ်ကဲထံၣ်န့ၣ်က့ၤလိဟူၣ်ဖိတဖၣ်အစုကဝဲၤအ

လိဟူ၍သးပွၤလၢအပွၤကလုာ်ပာ်ဒိၣ်ပာ်ဆိပာ်ကဲဝဲ (ဖူၤကျောင်း လုံ) ကီု
 ဒိၣ်ဂီၣ်မဲၤန့ၣ်လီၤပွၤပူၤဒီးဒူးထံဒါက့ၤန့ၣ်ဝဲသူးပဒိၣ်န့ၣ်လီၤ . ဖဲဝဲ
 ဝဲန့ၣ်လီၤ န့ၣ်အိၣ်ဂီၣ် (ဖဲ) သီန့ၣ်လိဟူၣ်လၢကွဲးတံၣ်ကလံၤအးတဖၣ် (လိ
 ဟူၣ်အိၣ်ကတိၤအလီၢ်) လၢအဘၣ်တဖၣ်ကီုဒိၣ်ဂီၣ်မဲၤအီၤလၢဖုၣ်လိာ်န့ၣ်ဒူးအိၣ်
 ကိၣ်လိဟူၣ်ဒိၣ်ကလုာ်တဖၣ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ပာ်တၣ် (လိးဟူၣ်အဃိးသးတိုးတက်ၤဒေး
 တီ) ဒီးလိဟူၣ်တဖၣ်ထုၣ်ဖျဲးသူးမ့ၢ်ဒိၣ်လၢတဖၣ်ဖါဆါဒူးထံဒါန့ၣ်ဝဲသူးပ
 ဒိၣ်န့ၣ်လီၤ .

လၢကိၣ်ကလံၤအးတကပၤန့ၣ်လိဟူၣ်အပွၤကလုာ်ဒိၣ်အိၣ်လဲးအုၣ် -
 မိုၣ်လုံကိၣ်အုၣ်) မၤဒုၣ်ဒိၣ်ဒါအကၢၤသးစ့ၢ်ကိးဒီးအဝဲမၤပၤန့ၣ်တဖၣ်ကၤဘၣ်သး
 သံၣ်ဃု (ကိးနိး) ဒီးန့ၣ်ကိၣ်စ့ၢ်အိၣ်မးဒီးကဲထီၣ်သူးစီၤပၤ (စစ်ဘုဂၢၣ်) တ
 န့ၣ်လီၤ . ဖဲဒုၣ်ဒိၣ်ဒါကတံးက့ၤအစုကဝဲၤအခါအဝဲန့ၣ်လီၤပွၤပူၤဒီးစုာ်
 နီၢ်မုၢ်ဂီၢ်ပၤပာ်ဃုာ်ဒီးသူးအပိးအလိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ . မ့ၢ်လၢမုၢ်
 တံၣ်ကလံၤစီးတခီ (ဗကပ) တဖၣ်အဂံၢ်အဘိဂ့ၤထီၣ်ဒီးသူးလံၤအသးအုၣ်လၢ
 တီၤဘၣ်တတီၤဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးလၢ (SSPP) မုၢ်န့ၣ်တခါအဂံၢ်အဘိဂ့ၤ
 တံၣ်နီၤအသိအဝဲတမၤလၢတဖၣ်ဖါဆါဘၣ် . မ့ၢ်မ့ၢ်ထီၣ်ကွဲးအစုကဝဲၤဒီး
 တဖၣ်ပိးတဖၣ်လိတဖၣ် (ဒိလီဒါဂီၢ်မုၢ်ဒီးသူးကုကၤပိးလီၤအဂၤတဖၣ်) အ
 SSPP) ပာ်က့ၢ်ဒိၣ်အသူးကတၣ် (၃၀) ဂၤဒီးမၤတဖၣ်ထီၣ်ဖျဲးပၤပၤန့ၣ်
 တဖၣ်လၢ (SSPP) အကိၣ်က့ၤဖီလၢန့ၣ်လီၤ .

အုၣ်န့ၣ်အပွၤတဖၣ်ကိးစးကၤဂၤကၤဂီၣ်ထီၣ်လိဟူၣ်လၢကွဲးတံၣ်ကိၣ်တဖၣ်
 မိ (ဂျင်း ဖီယနိး) က့ၤထီၣ်ကိးစးဝဲလၢခံ (ဘင်မေဝဲဝဲဝဲ) လဲထီၣ်
 ကိးဘၣ်သးအဝဲသ့ၣ်မၤဝဲတန့ၣ်အိၣ်ဒါအမ့ၢ်လၢဝဲအသိးဘၣ် (ဖူၤကျောင်း
 လုံ) အုၣ်ထီၣ်အပွၤလၢကလံၤအးကိးဒီး (ဗကပ) လၢထးခိစ့ၢ်ကိးဘၣ်အိၣ်
 လၢ (ဗကပ) အုၣ်တဖၣ်တီဒိၣ်ဂီၣ်မဲၤ (ခေါင်းဆောင်မျှ) အသိအဝဲသ့ၣ်ကတိၤ
 ဝဲတၣ် . ဒီးအဝဲသ့ၣ်တူးဝဲထီၣ်ဒူးဖါဆါတဖၣ်လၢတဖၣ်ဆါထီၣ်လၢအ
 ဒိၣ်ဝဲပူၤဖျဲးဒီးတဖၣ်သန့ၣ်လၢပွၤပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ .

လိဟူၣ်အပွၤစီၣ်စုကဝဲၤဖီခဲလၢကအိၣ် (၃၀၀၀) ဒီးအိၣ်ဒီးစုက
 လၢအဂ့ၤမးဒီးအဝဲသ့ၣ်အတဖၣ်ပညိၣ်ဒိၣ်အဖျိထီၣ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ -
) ကဒူးဖျိထီၣ်လိဟူၣ်အမံၤ -
) ကဒူးဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်လိဟူၣ်အလုၢ်အလၢဒီးအတဖၣ်ဆဲးတဖၣ်လၢတဖၣ် -
) ကမၤန့ၣ်လိဟူၣ်အကိၣ် -

(၄) ကမ်းအိမ် မၤအိမ်အိမ်ဘၣ်လၢတၢ်သဘာဝပူၤ န့ၣ်လီၤ .

လိဟ့ၣ်ကမၤဖၢလၢဝးကိၣ်တဖၣ်န့ၣ်တူၤမ့ၢ် (ဗကဝ) တဲလီၤဒီးအဝဲ
သ့ၣ်သ့ၣ်ဆီၣ်လိာ်ကိၣ်မ့ၢ်န့ၣ်တကပၤဒီး (ဗကဝ) အဂီၢ်အဘိၣ်ဂ့ၤထီၣ်
ဆီၣ်လိာ်ကိၣ်မ့ၢ်န့ၣ်ပူၤတူၤတူၤအဘိၣ်လိဟ့ၣ်ကမၤဖၢန့ၣ်လီၤ (ဗကဝ) သး
ဂၤစ့ၢ်ကိး န့ၣ်လီၤ .

အခိၣ် -၁၃- ကလုာ်ဒုၣ်အဂၤတဖၣ်အတၢ်ဖၢကၤ

(၁) ဝးတၢ်ဖၢဆၢ -

၅ၤဝးဖီတဖၣ်အိၣ်ဒီးအကိၣ်အတီၣ်ကဝီၤလၢအဲကလံးအစီၤ
လံၤလံၤလၢယီၤကိၣ်ဆီၣ်လိာ်ကိၣ်မ့ၢ်ထီၣ်တခီဒီးတၢ်လိာ်မ့ၢ်ကစၢ်ကလိာ်
ယီၤအိၣ်လၢတၢ်ဖၢလိာ်မၤအိၣ်စံာ်ပွဲၤသ့အလိာ်တဒိၣ်တဆံး လိဟ့ၣ်ကမၤဖၢအိၣ်
လၢတၢ်လိာ်မၤဖံးအိၣ်မၤအိၣ်ခူးသံာ်ဂ့ၤမးတဖၣ်အိၣ်ဆိးအိၣ်ကွၢ်လၢ
စၢ်လုၢ်လၢအိၣ်အလိာ်ဒီးသ့ၣ်ကသံာ်သ့အိၣ်လၢကသံာ်သ့အဂီၢ်အဘိၣ်အိၣ်
ကုၢ်ကၤတဂ့ၤတံာ်သိတဂ့ၤဖှိၣ်သိာ်အိၣ်ကွၢ်ဒီးဘုၣ်ဘိးနးဒီးပွဲၤဒီးတၢ်တဂ့ၤ
ခးမ့ၢ်ထီၣ်သဏ္ဍိၤဒီးကလုာ်ဂၤတဖၣ်ပစံးလၢအိၣ်ကွၢ်လၢတၢ်လိာ်ခံလီၤ
အဝဲသ့ၣ်အကိၣ်ဒိၣ်ကိာ်မၤသံအိၣ်လိာ်အသးအိၣ်ဝဲလီၤ . တၢ်လုၢ်ကၢ်လိာ်အိၣ်
လီၤမၤစ့ၢ်ဝဲဖဲ (ဗကဝ) န့ၣ်လီၤအတီၣ်ကဝီၤဖဲ၁၉၆၈ နိၣ်ဆူလိာ်ခဲတ
ပၤ န့ၣ်လီၤ .

၅ၤဝးဖီတဖၣ်အဒုၣ်အဆၢအိၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ . လၢအကိၣ်၅ၤဝး
မ့ၢ်၅ၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်စးတၢ်ကတီၤတလီၤဆဲးကဲၣ်ဆိးသန့ကွၢ်အိၣ်ဆိးအိၣ်
အပတီၢ်ထီၣ်ဒီးကွၢ်တလီၤ၅ၤဒုၣ်အဂၤတဖၣ် န့ၣ်လီၤ . ၅ၤလွဲၤလးအိၣ်ဝဲ
ကိးဒီး၅ၤကိးအိၣ်လၢဝး န့ၣ်ဆါဘၣ်အိၣ်လီၤ . အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဘူးဒီးဟီၣ်လိာ်
ဒီးအကိၣ် န့ၣ်လီၤအိၣ် , ဘူးဒီးယီၤအိၣ်န့ၣ်လီၤ .

တူၤမ့ၢ်ပယီၤကလုာ်ဒိၣ်သူးတဖၣ်လဲၤထီၣ်ဆူယီၤကိၣ်ဝးကိၣ်ဒီး
အလုၢ်အလုၢ်အၤအသိးမၤနးမၤဖှိၣ်ကလုာ်ဒုၣ်တဖၣ်ဒီး၅ၤဝးဖီတဖၣ်
ဘၣ်တၢ်တမံၤယီၤန့ၣ်လီၤ . သန့ကွၢ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကဂၤကရီၢ်အသးလၢ
တၢ်ဖၢဆၢအဂီၢ်န့ၣ်တၢ်နၢ်ဖၢတတူၤထီၣ်ဘးဂ့ၤဂ့ၤတၢ် . တူၤမ့ၢ်ယီၤ
ဖၢဆၢအိၣ်ထီၣ်ဒီးတနီၤန့ၣ်လီၤယီၤတၢ်ဖၢဆၢ (အိၣ်ကွၢ်၅ၤလဲၤဝး
ဒီး၅ၤအိၣ်ကွၢ်တဖၣ်ဒုၣ်ဒိၣ်အဝဲသ့ၣ်ဒိၣ်ဂၤသး , တုၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်စုၣ်က
ဒီးတုၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၣ်လၢကကဟ့ၣ်ကယၣ်လီၤကွၢ်အသး န့ၣ်လီၤ .
ဒိအဝးဂၤသးအိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်လိာ်တတီၤတၢ်တတီၤဒီးအ၅ၤခိၣ်တဖၣ်

တူ ၂ မှန်စီ ဘွဲ့ တစ်စုံတစ်ရာ ပေးအပ်မိမိ၎င်း ချီးမြှင့်ပေးပြီး ပါဝင်ပါက ရာစားနှုန်း ၅၀ ပုံနှုတ်စားအား ပုံနှုတ်စား နှစ်စွဲတစ်ခု အပေါ်ပါ အခွန်အခ မပါဝင်ပါ။
အပေါ်။

(၁) စွဲခွန်အပေါ် - မှန်စီ ဘွဲ့အစားအစာ အဖွဲ့အစည်း ပြုတူ ချီးမြှင့်ပေးခြင်း ခံယူရသူ ချီးမြှင့်ပေးခြင်း ခံယူရသူ ချီးမြှင့်ပေးခြင်း အပေါ်ပါ အခွန်အခ မပါဝင်ပါ။
အပေါ်ပါ အခွန်အခ မပါဝင်ပါ။

(၂) စွဲခွန်အပေါ် (စွဲခွန်အပေါ်) - အပေါ်ပါ အခွန်အခ မပါဝင်ပါ။
အပေါ်ပါ အခွန်အခ မပါဝင်ပါ။

(၃) စွဲခွန်အပေါ် - အခွန်အခ မပါဝင်ပါ။
အခွန်အခ မပါဝင်ပါ။

ဆိပ်ခူးလၢတၢ် ခူးဖးဒိပ် (ဆိပ်သၢလံၣ်) လီၤ . လိပ်ဆံးတၢ် ဒီးယံၤ ၤဆိပ်နီၤ
တဖၣ်တၢ် ခူးဖိဆူၣ်တၢ် ကိပ်အသူးသံၣ်တဖၣ်လီၤ ၤမုၢ်ပြုၤဒီးယံၤ ၤကိပ်ဆၢ
ၤၤကိပ်တဖၣ်ဖိဆိပ်ဒီးတၢ်လီၤအိၤဆူၣ်ပယီၤပဒိပ်လီၤ . အဝဲဒၣ်တၢ်ဆူး
ဆိပ်လံၣ်ၤလီၤလၢယံၤဒိပ်အလံၣ်အိပ်လီၤအိပ်အိၤတၢ်ဆၢလၢခံၣ်န့ၢ်ဝုၣ်ပ
ဒိပ်မၤတၢ်မၤထီၣ်ဒီးအိၤဒီးတၢ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်သံၣ်အိၤတၢ်တၢ်လုၢ်လီၤဒိပ်နီၤ
တၢ်ဆၢတဖၣ်မၤသံၣ်အိၤတၢ် .

အသူးဖိသံၣ်ဖိတဖၣ်လီၤ ၤမုၢ်ပြုၤဒီး (SSA) ကျဲးစးၤဂီၢ်ဖိၣ်ကၤအ
ဝဲသ့ၣ်ပၤလုၢ်ဖိတအိပ်တၢ် (၆၀၀) ဘျီၣ်သၢနၢ်ကတၢ်မုၢ်ပၤလုၢ်လၢတၢ်
ခူးတၢ်ဖိယၤတၢ် . မုၢ်မုၢ်လုၢ်လၢတၢ်မၤပၤခံၣ်တၢ်ကၤအဖိမၤဒၣ်ပၤနီၤ
တၢ်ကၤတၢ်မၤလီၤ . အဝဲသ့ၣ်တၢ်ဒိပ်ကနိပ်ဆံးၤစ့ၤဒီးလၢခံၣ်တၢ်သံၣ်တၢ်
ကဲၣ်လၢ (SSA) အဝဲသ့ၣ်အဘၢၣ်စၢၤတၢ်လၢကၤဒုးလိပ်အသူးန့ၣ်လီၤ . (SSA)
ကိပ်ကိပ်လုၢ်လုၢ်လၢတၢ်လဲၤထီၣ်မၤသက်တၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်အဖိ
(RNLA) သူးလဲၤထီၣ်တဒုးန့ၣ်စ့ၤဒီးတၢ်တၢ်ဒီးဒုၣ်ဒိပ် . အဆိပ်ကလိပ်
တၢ်ခူးတၢ်ဒီးကိပ်တဖၣ်အဖိဖိကၤလီၤကၤဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ .

ဒိပ်နီၤလၢတၢ်ဖိဒိပ် (၃) ဝၤမုၢ်တဂူးတဖၣ်ဒီးအသူးဖိသံၣ်ဖိတ
ဖၣ်တခိမုၢ်တဂူး , ဝးဒီးယံၤ , တခွၢ်ပၤနီၤပုၤ (၃) ဝၤမုၢ်ပၤဒီး
ဒိပ်လီၤ . ကိပ်ကိပ်ဒိပ် (၁၀၀) မၤန့ၢ်ဒီးပၤအိၤလီၤ .

(၃) ဆိပ်ကိပ်တၢ်ဖိဆၢ -

ဆိပ်ကိပ်လၢညိၣ်တၢ်ကိပ်လၢကိပ်တဘျီ (အခၣ်) မုၢ်ပၤကလုၢ်
ဆိပ်ဆိးလၢတဲတဲဒိပ်မုၢ်ထီၣ်တခိဒီးမုၢ်ကိပ်လိပ်ဆိပ်စဲးဒီးယုၣ်နၢ်လၢတဂူး
ကိပ်ဒီးပၤဆိပ်ကိပ်ဖိဆိပ်ဝဲဆိမးစ့ၤကိပ်လၢတဂူးကိပ်လီၤ . အဝဲသ့ၣ်ကကုၢ်လိပ်
အမံၤကိပ်တၢ် . မုၢ်မုၢ်ကိပ်လီၤအသူးလၢပၤတၢ်နီၣ်ဖိလီၤ .

မုၢ်လၢဆိပ်ကိပ်ဝဲအိပ်စဲးဒီးတဂူးကိပ်အဖိလဲၤထီၣ်ကၤလီၤပၤတ
ဂူးကိပ်တနီၤဒီးမုၢ်လၢအတၢ်လိပ်ဆိပ်စဲးဒီးလိပ်ကိပ်အဖိအတၢ်တၢ်စ့ၤဒီး
ပၤလီၤပၤတၢ်ဖိတဖၣ်အိပ်ဝဲတနီၤလီၤ . တချးဒီးလၢ (၁၀၀) န့ၣ်လီၤ
သုၣ်ယံၤကိပ်ဒီးတၢ်န့ၣ်ပၤဆိပ်ကိပ်ဖိတဖၣ်ကၤဂီၢ်ထီၣ်တဂူးလံၣ်အသူးဆးကျဲး
ဒီးလီၤပၤတၢ်ဖိဒီးဆိပ်ကိပ်လၢတဂူးကိပ်မၤန့ၢ်တၢ်လိပ်တၢ်စ့ၤဝဲဒီး
တၢ်မၤစၢၤအဖိစးဆိပ်ခူးထီၣ်ဒီးန့ၢ်ဝုၣ်ပဒိပ်လၢအတၢ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ .
တၢ်မုၢ် (၁၀၀) တဲကၤန့ၣ်လီၤယံၤကိပ်သက်ဒီးအဂီၢ် (၁၀၀) သူးကျဲး -
(၀၀၄) န့ၣ်လီၤဆူၣ်တဲတဲဒိပ်မုၢ်ထီၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဆိပ်ကိပ်ကိပ်သက်တၢ်ဒီး

အံ့၎်ကိၤဖါဆါတၢ်ဖိတဖၣ်ဒီးလၢကွဲၣ်တီၣ်မုၢ်ထီၣ်အံၣ်ကိၤတၢ်ဖါဆါတီၣ်က
ဝီၤန့ၣ်အိၣ်ဝဲလၢ (ဗကပ) သူးကျိၤ (၇၁၅) အတၢ်ကိၤခိၣ်ဂီၣ်မဲအဖီလၢ
န့ၣ်လီၤ .

(ဗကပ) လၢယီၤကိၤကလံၤထံးသူးလီၤအသးဆူကွဲၣ်တီၣ်ဒီး (ဗက
ပ) လၢအပၣ်ဃုာ်အံၣ်ကိၤဖါဆါတၢ်ဖိတဖၣ်နီၣ်ဝံၣ် (၇၁၅) သူးကျိၤ န့ၣ်
ပၣ်ဖှိၣ်ထီၣ်အသးဒီးယီၤခွဲၣ်မြဲၣ် - ဂွမ်းပြုၣ်သုလွတ် မြေၣ်ကံၤ နေၣ်တဝ်မ
တော် - လၢအတူၤလီၣ် (ဗကပ) အတၢ်ကိၤခိၣ်ဂီၣ်မဲအဖီဝံၣ်ကိၤအိၣ်ထီၣ်လ
ကဟံး န့ၣ်ကွဲၣ်တီၣ်မုၢ်ထီၣ်ခဲလၢအဂီၢ်တၢ်ဆၢတုၤခဲအံၣ်ထံးန့ၣ်ဝ့ၣ်ဒ်ပိုၣ်
ယန်း , မုၢ်နးယောဝ်း တဖၣ်တန့ၣ်ဒဲးတၢ်မ့ၢ်လၢ ဒုၣ်ဒါအသူးမုၢ်ဒိၣ်တ
စူးဂီၢ်ဖှိၣ်အသးလၢတၢ်ခိၣ်ဆါ (ဗကပ) တဖၣ်ဒ်ထံးခါထီၣ်အခိၣ်ဆူညါသု
န့ၣ်အဂီၢ်တဝဲၤန့ၣ်လီၤ .

